

RAVINTOLA LOZZI JA JUHLA- JA KOKOUSTILA LYHTY

PERUSKORJAUS 2014–2015

TYÖMAADOKUMENTOINNIN RAPORTTI

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
TIEDEMUSEO

Riikka Javanainen

RAVINTOLA LOZZI JA JUHLA- JA KOKOUSTILA LYHTY

PERUSKORJAUS 2014–2015

TYÖMAADOKUMENTOINNIN RAPORTTI

Jyväskylän yliopiston tiedemuseon julkaisuja 29

Ravintola Lozzi ja juhla- ja kokoustila Lyhty
Peruskorjaus 2014–2015 : työmaadokumentoinnin raportti

TILAAJA
Suomen Yliopistokiinteistöt Oy

TYÖMAADOKUMENTOINTI
Jyväskylän yliopiston tiedemuseo / Riikka Javanainen

TEKSTI JA TAITTO
Jyväskylän yliopiston tiedemuseo / Riikka Javanainen

OIKOLUKU
Minerva Koski

OHJAUSRYHMÄ
Pirjo Vuorinen
Riikka Mäkipelkola

KUVAT
Jyväskylän yliopiston tiedemuseo / Riikka Javanainen, ellei toisin
mainita.

KANNEN KUVA
Ravintola Lozzi ja kokoustila Lyhty kuvattuna Kampuksen kentältä
keväällä 2015.

Jyväskylän yliopistopaino. Jyväskylä 2016.
ISBN 978-951-39-6910-3 (Painettu)
ISBN 978-951-39-6911-0 (Verkkajulkaisu)

ISSN 2342-8805 (Painettu)
ISSN 2342-8813 (Verkkajulkaisu)

Jyväskylän yliopiston tiedemuseon julkaisuja 29

SISÄLLYS

SISÄLLYS	3	Lyhdyn sisäänkäynnin muuri	37
I JOHDANTO	5	Huoltopihan muuri	37
PERUSTIEDOT	6	Lastauspihan kivimuuri	37
PERUSKORJAUS 2014–2015	7	Piha ja istutukset	38
KOHDE	8	III LOZZIN PERUSKORJAUS: TILAT	39
RAKENNUKSEN SUOJELU	9	1. KERROS	40
KORJAUSTARVE JA TAVOITTEET	9	100 TUULIKAAPPI ja 101 ETEINEN	42
LÄHTÖTILANNE 2014	10	102–104 ASIAKAS-WC:T	45
DOKUMENTOINNIN TAVOITTEET	10	105 KOKOUSHUONE	46
II LOZZIN PERUSKORJAUS: RAKENNUSOSAT	13	106 IV-KONEHUONE	48
PERUSTUKSET	14	120–129 KEITTIÖN TILAT	49
VAAKA- JA PYSTYRAKENTEET	15	130–136 KÄYTÄVÄ, SOSIAALITILAT JA VARASTOT	54
Pystyrakenteet	15	HUOLTOPIHA: 140 VARASTO, 141 IV-KONEHUONE ja 142 IL-	
Alapohjat	16	MAKAMMIO	56
Välipohjat	16	2. KERROS	58
Yläpohjat	17	200 RUOKASALI	60
VESIKATTO	18	201 TAKKAHUONE	64
PORTAAT	20	202 AULA	66
HISSIT	22	203 AAMIAISHUONE	68
JULKISIVUT	23	204 APUKEITTIÖ	70
Julkisivu luoteeseen	24	205 IV-KONEHUONE	72
Julkisivu koilliseen	25	3. KERROS	74
Julkisivu kaakkoon	26	300 TUULIKAAPPI JA 301 ETEINEN	76
Julkisivu lounaaseen	27	303 ja 304 WC:T	78
IKKUNAT	28	305 KÄYTÄVÄ JA 307 SIIVOUSKOMERO	79
OVET	29	IV LYHDYN PERUSKORJAUS	81
TALOTEKNIikka	30	302 LYHTY	82
KALUSTUS	32	PERUSTUKSET JA ALAPOHJA	83
VALAISTUS	33	SEINÄT	84
PIHA JA YMPÄRISTÖ	34	YLÄPOHJA JA VESIKATTO	86
Terassi	34	KALUSTUS JA VALAISTUS	88
Muurit	36	V PÄÄTÄNTÖ	91
Lyhdyn tukimuurit	36	LÄHTEET	95

I JOHDANTO

PERUSTIEDOT

KOHDE

Kasvatusopillisen korkeakoulun opiskelijaravintola Lozzi sekä kokous- ja juhlatila Lyhty.

SIJAINTI

Seminaarinkatu 15, 40100 Jyväskylä
Kaupunginosa 5, kortteli 77, tontti 6-17

OMISTUS

Suomen Yliopistokiinteistöt Oy vuodesta 2010 alkaen.

KAAVATILANNE

Voimassa oleva kaava on vuodelta 1974. Kampusalueen suojelukaavatyö viireillä 2003 lähtien, kaavaluonnos nähtävillä 26.11.2013–10.1.2014.

SUOJELUTILANNE

Valtion omistamien rakennusten suojelusta annetulla asetuksella 480/85 suojeltu: luokka S1.

LAAJUUSTIEDOT

Kerrosluke 3 + kellari
Kerrosala ennen peruskorjausta 1481 m²
Kerrosala peruskorjauksen jälkeen 1638 m²
Tilavuus ennen peruskorjausta 5696 m³
Tilavuus peruskorjauksen jälkeen 6227 m³

RAKENTAMISTIEDOT

SUUNNITTELUVUODET

Alueen arkkitehtuurikilpailu 1950–51
1950–53 (kalustuksia osin vielä 1959 asti)

RAKENNUSLUPA

4.9.1952, lupatunnus 120/1952

RAKENTAMISAIKA

Heinäkuu 1952–lokakuu 1953

RAKENNUTTAJA

Rakennushallitus

SUUNNITTELIJAT

Arkkitehti

Arkkitehtitoimisto Alvar Aalto: Alvar Aalto, Elissa Aalto, Lauri Silvennoinen, Erkki Karvinen, Erkki Luoma sekä lukuisat avustajat

Rakennesuunnittelija

Insinööritoimisto Reino Huovilainen

Sähkösuunnittelija

Selostukset: Sähköinsinööritoimisto Risto Mäenpää

LVI-suunnittelija

Työpiirustukset: Are Oy

Yleisselostus: Insinööritoimisto Leander

Työpiirustukset: Oy Putkisto Ab

RAKENTAJAT

Pääurakoitsija

Otto Wuorio Oy

Sähköurakoitsija

Are Oy

LVI-urakoitsija

Oy Putkisto Ab, Helsinki

Maalaustyöt

Maalausliike Antti Kaipainen

SUURIMMAT MUUTOKSET JA KORJAUSTYÖT

1973: muutoksia 2. kerrokseen. Arkkitehtitoimisto Alvar Aalto

1977–79: Lozzin perusparannus; 2. kerroksen muutos- ja korjaustyöt. Arkkitehtitoimisto Raimo Halonen.

1991: Lozzin pintojen korjauksia. Arkkitehtuuritoimisto Erkki Tarvainen Oy.

1992: Laitoskeittiön perusparannus. Arkkitehtuuritoimisto Erkki Tarvainen Oy.

1995–97: Pintojen korjauksia sisällä ja ulkona, Lozzin vesikattojen korotus.

Arkdigi Oy.

RAKENNUKSEN AIEMMISTÄ VAIHEISTA KERTO VAT SELVITYKSET JA JULKAISUT

Rakennushistoriaselvitys: Alvar Aalto museo/ Kati Kleimola 2005.

Rakennushistoriallinen selvitys: Alvar Aalto -säätio/ Jonas Malmberg 2014.

Kalusteinventointien yhteenveto: Jyväskylän yliopiston tiedemuseo 2014.

PERUSKORJAUS 2014–2015

Rakennustyöt alkoivat: toukokuu 2014

Rakennustyöt valmistuivat: huhtikuu 2015

Rakennuttaja	Suomen Yliopistokiinteistöt Oy / rakennuttaja-asiantuntija Kimmo Mäkelä, kampusmanageri Riitta Pirilä
Käyttäjät	Jyväskylän yliopisto / tilapalvelujohtaja Suvi Jokio, projekti-insinööri Timo Piispanen
Museoviranomainen	Sonaatti Oy / toimitusjohtaja Arto Maijala
Restauroinnin asiantuntijaohjaus	Museovirasto / intendentti Jaakko Holma
Työmaadokumentointi	Alvar Aalto -säätiö / johtaja Tommi Lindh, arkkitehti Jonas Malmberg
	Jyväskylän yliopiston tiedemuseo / intendentti Pirjo Vuorinen, rakennustutkija Riikka Javanainen

SUUNNITTELIJAT

Arkkitehtisuunnittelu	Arkkitehdit Mustonen Oy / pääsuunnittelija Tapani Mustonen, projektiarkkitehdit Iris Piironen ja Tuulikki Tanskanen
Rakennesuunnittelu	Ramboll Finland Oy / pääsuunnittelija Timo Turunen, suunnittelija Elina Kärnä
Sähkösuunnittelu	Protacon Oy / Jouko Parhiala
LVI-suunnittelu	Insinööritoimisto Mittatyö Timo Holopainen Ky / Timo Holopainen, Eero Kannisto
Keittiösuunnittelu	Metos Oy Ab / piiripäällikkö Antti Lantela, suunnittelija Päivi Pulsa

RAKENTAJAT

Rakennuttajatehtävät ja valvonta	INMECO OY Rakennuskonsultit / projektijohtaja Pasi Korhonen, valvoja Sari Pekkarinen
Talotekniikan valvonta	Talpro Oy / Mikko Sahikallio, Teemu Harjula
Pääurakka	SRV Rakennus Oy / työnjohto: Juha-Matti Kolu, Miika Savo, Tuukka Tynkkynen
Sähköurakka	Ajansähkö Oy / Heimo Niininen
Putkiurakka	JKL-Hana Oy / Veli-Matti Karhusaari
Ilmanvaihtourakka	K-S Ilmastointihuolto Oy / Ari Kinnunen
Purku-urakka	Talastyö Oy / Harri Linna
Maanrakennusurakka	Maajukka Oy / toimitusjohtaja Jukka Tuominiemi
Automaatiourakka	Caverion Suomi Oy / Ari Korpeinen
Tasoitus- ja maalaus-urakka	Maalaus- ja kunnostusliike Maunuaho Oy / Tapio Maunuaho ja Eino Vartiainen

KOHDE

Opiskelijoiden ravintola Lozzi ja kokous- ja juhlatila Lyhty ovat osa Arkkitehtitoimisto Alvar Aallon suunnittelemaa Jyväskylän kasvatustieteellisen korkeakoulun kampusaluetta. Yhdessä P-rakennuksen (alun perin opiskelija-asuntola "Naatti", sen jälkeen kieltenlaitos Philologica) kanssa Lozzi ja Lyhty muodostavat pitkän rakennuskokonaisuuden urheilukentän luoteen puoleiselle sivulle. Tämä Aallon kokonaisuuden ensimmäiseen rakennusvaiheeseen kuulunut rakennus rakennettiin vuosina 1952–53.

Ravintola- ja asuntolarakennuksen muuraustyöt syksyllä 1952 (JYM K1298:352).

Jyväskylän kasvatustieteellisen korkeakoulun ensimmäisinä vuosina opiskelijoilla ei ollut omaa ruokalaa, joten sellainen perustettiin vuonna 1937 naisseminaarilta vapautuneisiin tiloihin ja nimettiin Lozziksi kuuluisan sveitsiläisen kasvatustieteen pedagogi Johann Heinrich Pestalozzin mukaan. Sotien jälkeen ruokalan ja ylioppilaskunnan kerhotilat, kuten korkeakoulun muutkin tilat kävivät ahtaiksi kasvavien opiskelijamäärien takia. Tilaongelma ratkesi, kun korkeakoulua ryhdyttiin laajentamaan Alvar Aallon arkkitehtuurikilpailun voittaneen URBS-suunnitelman pohjalta. Uusi Lozzi avasi ovensa vuonna 1954 uudessa rakennuksessa. Lozzi toimi käytännössä ylioppilastalona vuoteen 1964 asti, jolloin Aallon suunnittelema ylioppilastalo valmistui ruokalarakennuksen viereen. Vuonna 1975 ravintola siirtyi ylioppilaskunnalta yliopistolle. Tätä seurasi vuosina 1977–79 toteutettu peruskorjaus. Jyväskylän Ylioppilaslehden toimitus työskenteli Lozzin alakerran tiloissa vielä vuonna 1980. (Lamberg 2004, 56–57, 124, 396.)

Ravintolarakennus Lozzi on Aallon 1950-luvun punatiilikauden edustaja. Hallitsevia rakennusmateriaaleja ovat punatiili, puu ja valkoiseksi maalatut betoni- ja rappauspinnat. Käytetyt materiaalit tekevät tiloista tunnelmalliset ja tilojen käyttötarkoitusta on korostettu valaistuksella. Hämärästä eteisaulasta nousta suureen L:n muotoiseen ruokasaliin, johon tulee runsaasti luonnonvaloa suurista ikkunoista, ja jonka puiset kattotuolit on jätetty näkyviin. Pulpettikattojen muoto ja puiset rakenteet on jätetty osittain esiin myös kerhohuoneissa.

Alun perin opettajien ravintolasaliksi rakennettu Lyhty erottuu muusta rakennuksesta antiikin temppeleitä muistuttavan ulkonäkönsä vuoksi. Vaaleasta graniitista, suurista ikkunapinnoista ja kuparisesta aumakatosta rakennettu rakennus loistaa sisävalaistuksensa ansiosta iltapimeässä lyhdyn tavoin. Lyhdyn materiaalivalinnat ja muotokieli kertovat tilalle annetusta korkeasta arvosta ja se on rakennustaiteellisesti merkittävä kokonaisuus. Tila suunniteltiin henkilökunnan ruokailutilaksi, mutta sitä on käytetty kokous- ja juhlatilana.

Peruskorjaustyöt alkoivat toukokuussa 2014 ja työt valmistuivat vuotta myöhemmin. Lozzin korjauksen aikana kieltenlaitos muutti pois rakennuksen Liikunnan puoleisesta päästä. Lozzin korjauksen valmistuttua Philologica oli tyhjillään odottaen jatkosuunnitelmia ja tulevaa korjausta.

Lozzi ja Lyhty pian valmistumisensa jälkeen (JYM K2660:39).

RAKENNUKSEN SUOJELU

Jyväskylän yliopiston Seminaarinmäki kuuluu valtioneuvoston vahvistamaan valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen luetteloon (RKY 2009). Rakennus on suojeltu valtioneuvoston 15.10.1992 tekemällä päätöksellä valtion omistamien rakennuksien suojelusta annetun asetuksen (480/85) nojalla. Se kuuluu suojeluluokkaan S1 eli rakennus on suojeltu kokonaisuudessaan ja nykyasussaan. Suojelupäätöksessä ei ole erikseen määritelty suojeltavia piirteitä tai rakennusosia. Suojelusta annetun asetuksen mukaan rakennuksessa tehtäviin toimenpiteisiin vaaditaan Museoviraston hyväksyntä. Alvar Aallon arkkitehtuurin ja sen restauroinnin asiantuntijana hankkeeseen osallistui myös Alvar Aalto -säätiö, jonka kanssa suunnittelu- ja toteutusratkaisujen sopivuudesta neuvoteltiin. Voimassa oleva asemakaava on vuodelta 1974. Kampusalueen suojelukaava on ollut suunnitteilla vuodesta 2003 lähtien. Kaavaluonnos oli nähtävillä 26.11.2013–10.1.2014.

Lozilla ja Lyhdyllä on kulttuurihistoriallista merkitystä julkisen rakentamisen ja korkeakouluopetuksen rakennusperintönä, sekä rakennustaiteen ja historian kannalta. Aallon arkkitehtitoimiston ja Artekin yhteistyöstä syntynyt Lyhty on rakennustaiteellisesti arvokas kokonaisuus. Opiskelijaravintolan muodostama tilasarja on puolestaan yksi Aallon punatiiliarkkitehtuurin merkittäviä kokonaisuuksia. Rakennus on paikallisesti merkittävä osana Seminaarinmäen kampusaluetta. (AAM/Malmberg 2014, 78.)

Rakennus on yhä alkuperäisessä käytössään ja säilynyt suurimmaksi osaksi alkuperäisessä asussaan. Mittavia muutoksia on ollut lähinnä keittiön, apukeittiön ja sosiaali-tilojen kaltaisissa toiminnallisissa kokonaisuuksissa. Asiantuntija-arviointien mukaan myöhemmät muutokset eivät ole muodostaneet rakennuksen arkkitehtuurin kerrostumien kannalta arvokkaita kokonaisuuksia (AAM/Malmberg 2014, 78). Muutosten myötä muuttuneiden tilojen säilyttämistä ei otettu erityistavoitteisiin suunnittelussa.

KORJAUSTARVE JA TAVOITTEET

Peruskorjauksen päätavoite on hankesuunnitelman mukaan saada terveelliset ja turvalliset tilat rakennuksen käyttäjille, joita ovat Sonaatti Oy:n työntekijät sekä ravintolassa aterioivat yliopiston opiskelijat, henkilökunta ja muut ruokalijat. Tätä varten yksi tavoitteista oli poistaa sisäilmaongelmien aiheuttajat sekä ennaltaehkäistä niiden syntymistä siinä laajuudessa, kuin se oli rakenteellisesti ja suojelun reunaehtojen mukaan mahdollista. Korjauksessa noudatettiin Terve talo -kriteerejä. Rakennuksen LVIA-tekniikka oli vanhentunut. Korjauksen ja uudistuksien tarpeessa ne olivat erityisesti keittiössä, missä ilmastointi oli puutteellinen ja alipaineinen, ja jätteiden käsittelytilat eivät täyttäneet nykyaikaisia hygieniamääräyksiä. Talotekniikka päivitettiin täyttämään nykyajan vaatimukset.

Lyhty vuonna 1984 (JYM K3556:63).

Rakennuksen käyttötarkoitus säilyi ennallaan, mutta tiloihin tehtiin toimintoja parantavia muutoksia. Keittiöhenkilökunnan sosiaali-tilat olivat puutteelliset, eivätkä niiden tilajaot vastanneet tarpeita, sillä miehille tarkoitetut pukuhuone- ja pesutilat olivat liian pienet. Yksi rakennuksen suurimmista puutteista oli esteettömyyden toteutumattomuus. Ravintolan asiakkaiden käytössä ei ollut hissiä, vaan ainut esteetön kulkureitti ruokalaan oli terassin pariovien kautta. Lyhdyn sisäänkäynnin portaisiin oli tehty puurakenteinen luiska kulkua helpottamaan. Kaikki rakennuksen WC-tilat olivat pieniä ja ovet kapeat.

Peruskorjauksessa lähtökohtana oli rakennuksen kunnostus siten, että uudet toiminnot ja ratkaisut istuvat rakennuksen luonteeseen ja mahdollisimman paljon arvokkaita alkuperäisiä rakennusosia ja yksityiskohtia voitaisiin säilyttää. Erityistä huomiota kiinnitettiin kulttuurihistoriallisesti ja arkkitehtonisesti tärkeisiin tilakokonaisuuksiin ja tiloihin. Tällaisia tiloja olivat Lyhty eteistiloineen, pääsisäänkäynnin eteisaula, pääportaikko, ruokasali ja kerhuhuoneet. Toiminnalliset tilat, kuten keittiö, joista ei löydetty peruskorjausta edeltäneissä tutkimuksissa (ks. s. 8) suurissa määrin alkuperäisiä rakenteita ja rakennusosia tai myöhempiä merkittäviä kerrostumia, korjattiin perusteellisesti käyttäen uusia rakenteita ja materiaaleja.

Rakennustaiteellisesti merkittävä, mutta rakenteellisesti ongelmallinen ja poikkeavasti toteutettu Lyhty oli vaativa suunnittelukohde. Rakennepaksuudet olivat ohuet ja ikkunapinta-alat suuret. Erityisesti talvisin tila koettiin viileäksi, mikä oli vaikuttanut sen käyttöön. Lisäksi Lyhdyssä oli tapahtunut vesivaurio vuosi ennen peruskorjauksen alkamista. Lyhdyn korjauksen tavoitteena oli parantaa sen ala- ja yläpohjien sekä

seinien rakenteiden lämmön- ja vedeneristävyttä niin, että tilan kulttuurihistorialliset arvot eivät turmeltuisi.

LÄHTÖTILANNE 2014

Kevättalvella 2014 ennen peruskorjauksen alkamista rakennus oli 1970- ja 1990-lukujen taloteknisten korjausten mukaisessa kunnossa. Rakennus oli peruskorjattu vuosina 1977–79 ja tällöin keittiötilat 1. kerroksessa sekä 2. kerroksen apukeittiö uusittiin perusteellisesti. 1990-luvulla korjattiin vesikaton ja terrassin rakenteita. Viimeisimmät korjaukset on tehty 2000-luvun alussa rakennuksen WC-tiloissa.

Lyhydessä vuonna 2013 sattuneen katon vesivuodon takia tila oli jouduttu ottamaan pois käytöstä ja kiireellisempien toimenpiteiden jälkeen varsinainen korjaus siirrettiin peruskorjauksen yhteyteen.

Rakenteet olivat suurimmaksi osaksi alkuperäiset ja valtaosa tiloista oli säilyttänyt hyvin alkuperäisen ilmeensä. Keittiö, sosiaali- ja astianpesutilat olivat 1970- tai 1990-lukujen korjausten ja muutostöiden jälkeisissä asuissa. Muissa tiloissa muutokset olivat olleet pieniä tai sovitettu tilojen ilmeeseen. Myös rakennuksen kalustus oli pääpiirteissään hyvin säilynyt.

Rakennusten ensimmäinen rakennushistoriallinen selvitys oli tehty vuonna 2005 Alvar Aalto -museolla. Ennen peruskorjausta arkkitehti Jonas Malmberg Alvar Aalto -säätöiltä teki Suomen Yliopistokiinteistöjen tilauksesta päivitetyn Lyhdyn, Lozzin ja Philogican rakennushistoriaselvityksen ja ulko- ja sisätilojen inventoinnin vuonna 2014. Jyväskylän yliopiston tiedemuseo teki ravintolan kalustuksen inventoinnin sekä yhteenvedon eri vuosina toteutetuista inventoinneista ja alkuperäisen sisustuksen selvityksistä. Yhdessä rakennushistoriaselvitysten ja inventointien kanssa tämä dokumentointiraportti muodostaa kattavan kokonaisuuden Lozzin ja Lyhdyn muutoksista ja korjaushistoriasta.

DOKUMENTOINNIN TAVOITTEET

Työmaadokumentoinnin aikana on seurattu työmaan purkutöiden sekä korjaustöiden etenemistä kesäkuusta 2014 toukokuuhun 2015. Tässä dokumentointiraportissa on pyritty esittelemään dokumentoidut purkutyöt ja kertomaan niiden aikana tehdyistä löydöistä ja havainnoista. Rakennusosien purkusyyt on tuotu esille rakennusosien kohdalla. Dokumentoinnissa on myös seurattu uusien rakenteiden rakentamista ja tehtyjä muutoksia. Näiden tarkemmat tiedot löytyvät muista hankkeen asiakirjoista ja rakennuspiirustuksista. Raportissa onkin keskitytty tietoihin, jotka eivät hankkeen muista asiakirjoista tule niin hyvin esille, kuten mahdollinen tekotapa, syyt uudelle

rakenteelle ja korjausvaihtoehdot, mikäli niistä on herännyt merkittävää keskustelua korjauksen suunnittelun tai toteutuksen aikana.

Työmaadokumentoinnin tarkoituksena on täydentää kohteen tietoja korjauksesta saadulla informaatiolla ja toimia eräänlaisena rakennushistoriaselvityksen jatkeena tallentamalla rakennuksen muutoshistoriaa. Työmaadokumentointi antaa toivottavasti myös tarpeellista tietoa vastaavanlaisten hankkeiden suunnitteluun ja toteutukseen. Tällainen hanke on esimerkiksi Philogican tuleva korjaus. Koska Lozzi ja Philologica ovat samaa rakennuskokonaisuutta, on todennäköistä, että siellä törmätään samanlaisiin rakenneratkaisuihin, vaurioihin ja haasteisiin kuin Lozzin rakennuksessa.

Opiskelijoiden ruokasali 1980-luvulla (JYM K3556:68).

Raportista on pyritty tekemään tiivis ja selkeä kokonaisuus, jossa hankkeen lähtötiedot liitetään korjauksen aikana kerättyyn uuteen tietoon ja kerrotaan, mitä rakennukselle korjauksen aikana tapahtui. Aluksi on käsitelty Lozzin ravintolarakennuksen rakennusosia ja ympäristöä. Sen jälkeen käydään läpi Lozzin sisätilat sekä kolmannen eli Lyhdyn kerroksen tilat Lyhtyä lukuun ottamatta. Itse Lyhty poikkeaa muusta rakennuksesta huomattavasti, joten sitä ja sen rakenteita on käsitelty erikseen omana kokonaisuutenaan.

ASEMAPIIRROS

II LOZZIN PERUSKORJAUS: RAKENNUSOSAT

PERUSTUKSET

Lähtötilanne

Rakennus on perustettu maanvaraisesti teräsbetonianturoiden varaan ja perusmuurit ovat betonia. Perustamistaso ja perustusten koko eivät olleet peruskorjauksen alkaessa tarkasti tiedossa. Muurien ja rakennusten perustuksien välissä oli betoniset sidepalkit. Erityisesti perusmuureissa oli käytetty säästöbetonia ja betonin sekaan laitettujen kivien koko vaihteli muutamasta sentistä halkaisijaltaan jopa 20 cm lohkeisiin.

Toimenpiteet

Uusille rakennusrungon ulkopuolisille rakennusosille valettiin uudet betoniperustukset ja perusmuurit. Poistoilmakonehuonetta varten vanhoja perustuksia alennettiin lamellitekniikalla eli valamalla uudet perusmuurit vanhojen alapuolelle vaiheittain. Maanalaiset IV-kanaalit tehtiin paikalla valettuina, lämmön- ja vedeneristettyinä teräsbetonirakenteina.

Perusmuurit kaivettiin esiin ja niihin tehtiin ulkopuolelle uudet veden- ja lämmöneristykset. Vanhana vedeneristeenä oli bitumisively tai bitumihuopa tai sitä ei ollut. Perusmuurissa ei ollut ulkopuolista lämmöneristettä ollenkaan. Lisäksi rakennuksen ympärillä salaojajärjestelmät uusittiin täysin ja maa muokattiin viettämään rakennuksesta pois päin.

Huoltotunnelin perusmuurien vaurioituneet kohdat kunnostettiin. Sen katto vesi- ja lämpöeristettiin ja vedet johdetaan pois perusmuuriin asennettujen putkien avulla.

Betonisokkelit puhdistettiin niin ettei pintastruktuuri rikkoutunut. Ruostuneet teräkset ja irtonainen betoni irrotettiin vaurioalueilta ja kolot paikattiin laastilla ja viimeisteltiin ympäristöä vastaavaksi. Graniittisokkelikivet puhdistettiin.

Jätehuonetta varten vanhaan maanvastaiseen seinään puhkaistiin aukko. Leikkauskohdassa betonin säästämiseksi betonin joukkoon lisätyt kivet erottuvat selvästi.

Maanalaista IV-kanaalia varten perusmuuriin sahattu aukko. Aukosta voi nähdä yhden keittiön pilarin anturan ja perustukset. Hienojakoisen hiekan tilalle levitettiin kapillaarikatkoksi kerros sepeliä.

Perusmuuria on alennettu ja uuden maan alle tulevan poistoilmakonehuoneen perustuksien valun valmistelutyöt ovat käynnissä.

Perustuksien veden- ja lämmöneristeiden lisäys ja sadevesikaivo Lyhdyn terassimuurien ja Lozzin rakennuksen kulmalla.

VAAKA- JA PYSTYRAKENTEET

Pystyrakenteet

Lähtötilanne

Ravintolarakennuksen runkotyyppinä on sekarunko. Rakennuksen pystyrungon muodostavat paikalla valetut teräsbetonipilarit ja -seinät sekä massiivitiiliseinät.

Ulkoseinärakenne on kahden kiven paksuinen puhtaaksi muurattu massiivitiiliseinä. Kantavat väliseinät olivat teräsbetonia ja muut väliseinät 1/2 kiven tiiliseiniä. Alkuperäiset seinärakenteet oli muurattu käsin lyödyillä punasavitiilillä ja aseteltu munkkilimitykseen. Myöhemmissä korjauksissa oli käytetty punasavitiiliä tai kalkkihiekkatiiliä. Punasavitiilestä muuratut väliseinät oli joko muurattu puhtaaksi, maalattu tai rapattu ja maalattu.

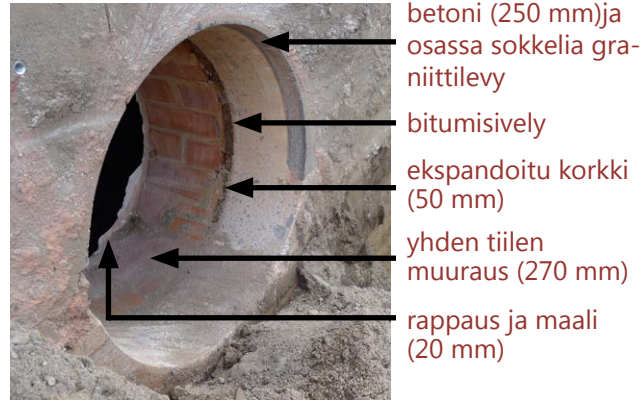
Toimenpiteet

Keittiössä kolme betonipilaria vahvistettiin mantteloimalla korroosiovaurioiden takia. Myös pilareiden perustukset vahvistettiin.

Kantavat seinät säilytettiin lukuun ottamatta uuden invahissin ja keittiöhissin välistä betoniseinää. Kantaviin seiniin tehtiin kolme uutta oviaukkoa uuteen jätehuoneeseen, uuteen invahissin ja astianpesutilaan. Rakenteisiin tehtiin lisäksi pienempiä talotekniikkaa palvelevia aukkoja ja reikiä.

Rakennuksen ulkoseinät säilytettiin ja puhdistettiin. Seinien rakenteita uusittiin ja lämmöneristeitä vaihdettiin sisäpuolella havaittujen vaurioiden alueilta.

Ei-kantavia väliseiniä purettiin keittiössä, sosiaalituloissa sekä 1. kerroksen kokoushuoneen ja IV-konehuoneen alueilla. Vastaavilla alueilla muurattiin uusia väliseiniä.

Maanvastaisen seinän rakenne (konehuoneen 106 luoteen puoleinen seinä).

Sementtilastuvillalevyllä eristetty seinärakenne (keittiön seinä).

Keittiön pilareiden mantteloiminen eli vahvistaminen.

Ekspansoitu korkki

Rakennuksessa käytettyjä lämmöneristemateriaaleja olivat ekspansoitu eli kuumentamalla paisutettu korkki, sementtilastuvillalevy ja paperiin ommeltu lasivilla. Kaikki olivat hyvin yleisiä 1950-luvun rakentamisessa. Korkkia pidetään nykyisin riskinä, sillä kosteudelle altistuessaan se voi toimia kasvualustana mikrobikasvustolle. Lisäksi korkkilevyjen sideaineena oli usein bitumi ja/tai se kiinnitettiin betoniin bitumilla. Vanhat bitumit saattavat sisältää mm. PAH-yhdisteitä. Tehtyjen tutkimusten mukaan Philologican ja Lozzin rakennuksissa käytetystä korkista ei löytynyt PAH-yhdisteitä. Mikrobivaurioita löytyi yhdestä ulkoseinänäytteestä, syynä lienee seinärakenteen altistuminen kosteudelle. Korjauksessa poistettiin vaurioitunutta tai riskirakenteissa ollutta korkkia, veden-eristystä parannettiin, jotta materiaalit eivät pääsisi altistumaan kosteudelle, ja jossain paikoissa vanhoja materiaaleja, joiden poistaminen oli mahdotonta, kapseloitiin, jottei niistä pääsisi leviämään haitta-aineita huoneilmaan.

Alapohjat

Lähtötilanne

Alapohjat ovat maanvaraisia teräsbetonirakenteita, jotka ensimmäisessä kerroksessa liittyvät putkitunnelin kattolaattaan. Käytettyjä lämmöneristeitä olivat alkuperäinen korkki ja kaasubetoni sekä 1970-luvun peruskorjauksessa asennetut polystyreenilevyt (styrox).

Toimenpiteet

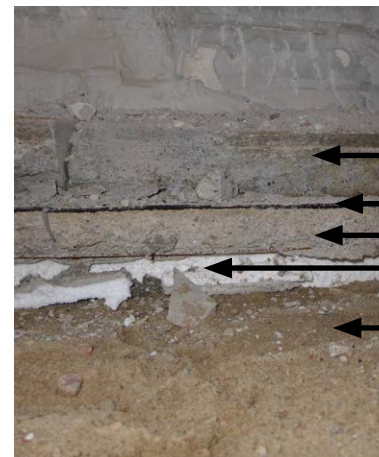
Rakennuksen alapohjat purettiin tiloista riippuen joko kokonaan tai niin, että alin betonilaatta säilytettiin. Votsiin limitettyjen tiililattioiden alueilla ei tehty lattiapurkuja. Tiloissa joissa koko rakenne purettiin, betonilaattojen alapuolinen vanha täyttökerros kaivettiin uusien rakennekerrosten vaatimaan syvyyteen.

Uusien alapohjarakenteiden lämmöneristeinä käytettiin solupolystyreenilevyä (EPS-eriste). Täyttömaassa olevaa hienojakoista hiekkaa korvattiin kapillaarikatkona toimivalla sepelillä ja sepelikerrokseen lisättiin radon-putkisto rakenteen tuulettamiseksi. Niissä alapohjissa, joissa alin betonilaatta säilytettiin, se käsiteltiin epoksihartsipinnoitteella, joka estää mikrobien pääsyn maapohjan kautta sisätiloihin. Kokonaan tai osittain uusittuja alapohjarakenteita on käsitelty tilakohtaisissa luvuissa tarkemmin.

- parketti (18 mm)
- bitumi
- betonilaatta
- paperi
- ekspandoitu korkki (75 mm)
- bitumi
- betonilaatta (50 mm)
- oikaisuvalu
- alustäyttö/perusmaa

Kerhuhuoneen 203 lattian purku. Parkettia lukuun ottamatta materiaalit olivat alkuperäisiä.

- muovilaatta/pinnoite
- tasoitekerros
- betonilaatta (50-100 mm)
- bitumi
- betonilaatta (100 mm)
- solupolystyreeni (styrox) (50 mm)
- hiekkä (20 mm)
- rakennusmuovi
- betonilaatta (30 mm)
- alustäyttö/perusmaa

Yksi keittiön alapohjan rakenteista. Joilla alueilla alapohjassa ei ollut lämmöneristekerrosta, vaan kahden betovalun välissä oli vain vedeneriste. Leikkauskuva on väliseinän kohdalta kuvattu.

Sementtilastuvillalevy

Sementtilastuvillalevyt valmistetaan ohuista ja pitkistä puusuikaleista puristamalla ja kovettamalla ne yhdessä epäorgaanisen sideaineen kanssa. Ensimmäinen lastuvillalevy Heraklith, jonka sideaineena oli magnesiitti, patentoitiin vuonna 1907. Myöhemmin sen sideaineeksi vaihdettiin sementti ja tuotetta valmistetaan yhä Euroopassa. Suomeen sementtilastuvilla saapui 1920-luvulla ja kenties tunnetuimman merkin, Toja-levyn valmistus alkoi 1946. Sementtilastuvillalevyjä käytettiin varsin yleisesti seinien sekä ylä- ja alapohjien lämmöneristeinä. Toisinaan se lisättiin suoraan valumuotteihin ennen betonin valamista. Levy muodosti valmiin alustan rappaukselle ja slammaukselle. Lastuvillalevyn puukuidut ovat orgaanista ainetta ja näin on mahdollista, että ne kastuessaan voivat toimia kasvualustana mikrobeille. Lozzin peruskorjauksessa levyjä poistettiin jo syntyneiden vaurioiden takia, puutteellisista tai toimimattomista rakenteista ja märkätiloista.

Välipohjat

Lähtötilanne

Välipohjat ovat paikalla valettuja teräsbetonisia laattapalkistoja. Kantavan laatan paksuus on noin 100–120 mm.

Toimenpiteet

Välipohjien kantavia rakenteita ei purettu. Keittiössä vaurioituneita palkkeja korjattiin ja vältettiin betonipalkkeihin tehtäviä aukkoja, jotta niiden kestävyys ei heikentyisi.

Keittiön välipohjan pilari- ja palkkirakenteita. Osa palkista on purettu aiemmassa korjauksessa. Laskettujen alakattojen alta paljastuivat huonokuntoiset rappaus- ja maalipinnat.

Yläpohjat

Lähtötilanne

Pulpettikattoisten osien yläpohjarakentaina ovat puiset kattotuolit ja -palkistot. 1990-luvulla pulpettikattoiset vesikatot korjattiin, jolloin yläpohjiin lisättiin uusi lämmöneristekerros ja yläpohjan paksuus kasvoi.

Yläpohjiin tehdyt korjaustyöt olivat vähäiset. Vesikaton korjaustöitä on käsitelty seuraavassa luvussa tarkemmin. Kantavissa rakenteissa ei havaittu vaurioita ja suurimmat korjaukset sijoittuvat ruokasalin ilmanvaihtokonehuoneen yläpohjaan, josta poistettiin alkuperäiset sementtilastuvillalevyt. Kyseisen alueen yläpohjarakenteeseen ei ollut tehty muutoksia 1990-luvun korjauksessa.

Ruokasalin pulpettikaton honkapuiset kattotuolit ovat tärkeä osa ruokasalin arkkitehtonista ulkonäköä. Niissä ei ollut vaurioita, joten niihin kohdistuvia toimenpiteitä ei tarvittu. Kattotuolit puhdistettiin liasta.

Lasivilla

Lasivillaa tuotiin ensin Suomeen Ruotsista 1930-luvulla. Kotimainen valmistus alkoi vuonna 1941 Alhströmin Karhulan lasitehtaalla Hager-Rosengarth-menetelmällä. Siinä sulatettu lasimassa lingottiin keskipakoisvoimalla pitkiksi, ohuiksi kuiduiksi. Ennen hartsilla sidotun lasivillan valmistusta (keltainen lasivilla), lasivilla myytiin joko irtonaisena tai valkoiset kuidut ommeltiin kahden voimapaperin väliin matoksi. Jälkimmäistä löytyi Lozzin ja Lyhdyn rakenteista useista paikoista. Mineraalivillat ovat herkkiä kosteudelle, mikä huonontaa niiden eristävyttä ja kastuneen mineraalivillan liukoinen kalkki saattaa ruokkia sienten kasvua. Myös kastunut voimapaperi voi toimia kasvualustana. Rakennuksen tutkituista lasivillanäytteistä ei kuitenkaan löytynyt mikrobivaurioita. Paperiin ommellun villan ongelmana on myös paperin repeytyminen sekä materiaalin hajoaminen ja ohuissa rakennepaksuuksissa se ei aina ole riittävän eristyskykyinen materiaalivalinta.

Konehuoneen 207 yläpohjan sementtilastuvillalevyn takaa paljastunut lasivillamattoeriste.

VESIKATTO

Lähtötilanne

Rakennuksen vesikatot ovat tiilipintaisia pulpettikattoja, joiden kantavina rakenteina ovat puiset kattotuolit ja palkit. Poikkeuksen muodostaa ruokasaliin vievän portaan yläpuolella oleva tasakattoalue.

Tiilikattojen eristepaksuutta oli kasvatettu lisäämällä lämmöneristekerroksia vuonna 1996 tehdyssä korjauksessa. Tämän seurauksena rakennuksen päätyjen räystäitä oli korotettu, mikä näkyy erityisen hyvin seinätiilien värierojen takia kerhohuoneiden päädyissä. Kattotiilissä oli sammal- ja jäkäläkasvustoa ja osa tiilistä oli rikkoutunut tai halkeillut muun muassa säävaihteluiden seurauksena.

Rakennuksen räystäskourut ja vesikattopellitykset olivat patinoitunutta kuparia. Niissä oli halkeamia ja muita vuotokohtia ja räystäskouruja oli mutkalla. Sosiaalitiilojen vesikattopeltoja oli uusittu muulla kuin kuparilla ja pintakäsittely maaleilla.

Rakennuksen alkuperäiset piiput ja hormit olivat rakennusaineisia, lähinnä tiilestä muurattuja. Aiemmissä korjauksissa oli lisätty peltikuorisia hormoneja.

Toimenpiteet

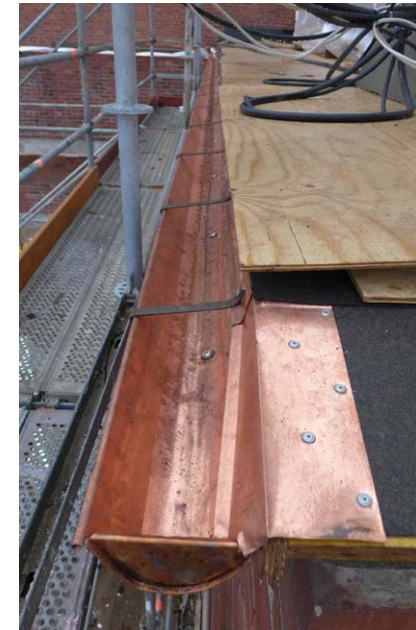
Tiilet purettiin ehjinä katoilta ja lajiteltiin, sillä käytetyissä tiilissä oli koko- ja muotoeroja, joiden vuoksi ladonta ei kaikilla alueilla ollut ollut tiivis. Tiilien alla ollut alusrimoitus purettiin. Vanha huopakerros todettiin hyväkuntoiseksi ja sen päälle asennettiin lisähuopa ja uusi puurimoitus. Puhdistetut ja kunnoltaan hyviksi todetut tiilet ladottiin takaisin katoille. Rikkoutuneita tiiliä korvattiin pääasiassa vanhoilla, muista korjauskohteista talteen otetuilla tiilillä.

Portaiden yläpuolinen tasakattoalue purettiin aina betonilaattaan saakka. Purkutöissä poistettiin mineraalivilla sekä seinän vierestä alkuperäistä korkkia. Uusina

lämmöneristeinä käytettiin polyuretaanieristettä ja jäykkää mineraalivillaa. Alusvaneri toteutettiin aavistuksen viistona jotta vesi valuisi huopakatteen päältä kuparipellistä uusittuun räystäskouruun, eikä jäisi seisomaan katolle.

Rakennuksen kupariset räystäsrakententeiden ja vesikattopellitykset purettiin ehjinä ja hyväkuntoiset peltiosat palautettiin paikoilleen. Roikkuvat räystäskourut oikaistiin ja vuotokohtat uusittiin. Valurautaiset kannakkeet puhdistettiin, pintakäsiteltiin ja kiinnitykset tarkistettiin. Huonokuntoiset peltiosat uusittiin perinteisenä peltisepäntyönä kuparista. Ne patinoituvat ajan kanssa vanhojen osien sävyyn.

Tiilipiippujen muuraukset kunnostettiin. Hormien juuret kuparipellitettiin tai hormoneihin palautettiin niistä purettu kupariverhous. Uudet piipunhatut tehtiin aaltopellistä. Sosiaalitiilöiden yläpuolisen IV-konehuoneen poistohormiin asennettiin uusi soikea piipunhattu, joka on enemmän alkuperäisen kaltainen kuin peruskorjauksessa pois purettu. Hormin ympärillä kiertävä huoltokansi kaiteineen maalattiin valkoisesta tiilenpunaiseksi.

Portaan yläpuolisen tasakaton uusi räystäskouru.

Pienten piippujen vanha kupariverhous on palautettu ja uudet hormien kauluspellitykset ovat jo alkaneet patinoitua. Uudet piipunhatut on tehty aaltopellistä. Pitkän sivun vanhat räystäskourut on oikaistu.

Oikealla: kerhohuoneen päädyn tiiliräystästä madallettiin ja uusi kuparipellititys toteutettiin alkuperäisen kaltaisena. Pitkällä sivulla säilytettiin vanhempi kuparipellititys.

Tiiliä puretaan katoilta. Alla 1990-luvulla tehty rimoitus ja huopakate.

Ruokasalin portaiden yläpuolisen tasakaton eristeet olivat mineraalivillaa.

Sosiaalitilojen yläpuolinen kate, pellitykset ja hormin rakenteet. Osa pellityksistä on toteutettu muulla materiaalilla.

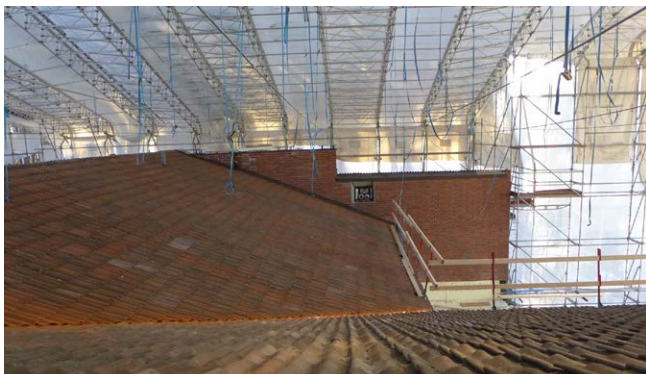
Vanhan huopakatteen päälle tuli uusi huopa ja puurimoitus.

Tasakatalta on poistettu vanha kate, eristekerrokset ja koolaukset.

Uudelleen ladottu kate ja uudet kuparipellitykset.

Puhdistetut tiilet on ladottu takaisin katolle. Kulmassa oleva kouru on uusittu kuparilla.

Uudet eristemateriaalit.

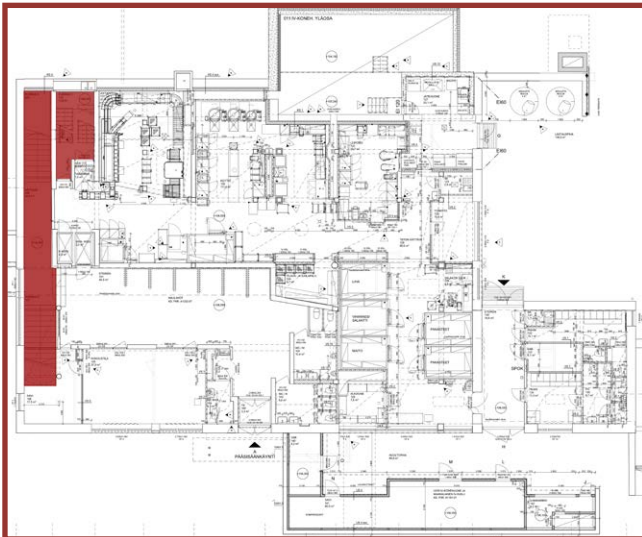
PORTAAT

Lähtötilanne

Rakennuksessa on kolme porrasta. Ensimmäisen kerroksen aulasta nousevat askelmat tasanteelle, mistä vasemmalle nousevat pääportaat ruokasaliin (porras A). Tasanne jatkuu toiseen suuntaan käytävänä ja portaina toisen kerroksen aulaan (porras B). Kolmas portaikko (porras C) on vaatimattomampi ja suunniteltu pääasiallisesti ruokalan henkilökunnan käyttöön. Portaat alkavat huoltotunnelin tasolta ja nousevat Lyhdyn kerrokseen saakka.

Portaiden A ja B lattiat ovat syrjälleen muurattua tiiltä. Erityisesti ruokasaliin johtavien portaiden askelmat ovat keskeltä käytössä kuluneet. Vuoden 1977–79 korjauksessa portaaseen B ja käytävään tehtiin alaslaskettu lastulevykatto. Seinät ovat puhtaaksimuurattua tiiltä tai rapattuja ja valkoiseksi maalattu. Portaasta A eteisaulaan on puinen rimoitettu ikkuna-aukko. Portaissa on puinen käsijohde.

Portaan C seinät ja katot ovat valkoiseksi maalattua rappausa. Portaat on päällystetty punaisilla laatoilla ja askelmissa on punaiseksi maalattu otsalauta. Valkoisek-

si maalatussa metallikaiteessa on puinen käsijohde.

Portaan B alapuolelta löydettiin umpiotila, johon oli jätetty rakentamisaikaisten valujen muottilaudoitus. Tilaan jäänyt kosteus oli aiheuttanut puuaineksessa lahoa, hometta ja mikrobivaurioita. Tilan läpi kulki viemäriputki.

Toimenpiteet

Portaiden A ja B säilytettävät pinnat suojattiin solumuovilla ja vanerilla peruskorjauksen ajaksi. Suojauksien poiston jälkeen tiililattia puhdistettiin vanhoista pintakäsittelykerroksista sekä liasta ja puukaiteet lakattiin uudelleen. Lattian ja seinän liitoskohtia tiivistettiin. Käytävän ja portaan B levykatto purettiin, samoin sen takaa paljastuneet viemäriputket. Aukot paikattiin ja pinta viimeisteltiin muottilautakuvioksi ja katto maalattiin uudelleen.

Portaan B alapuolelle tehtiin aukko portaasta C, jonka kautta vaurioitunut muottilaudoitus poistettiin. Tilan pinnat puhdistettiin ja samalla poistettiin pintoihin siivety bitumi. Tilaan tehtiin uudet vedeneristykset ja osa tilan läpi kulkevasta viemäriputkesta uusittiin ja jätetyn putken sisäpinnat ruiskupinnoitettiin.

Kosteusmittauksissa havaittiin huomattavaa kosteutta portaan C ja käytävän 001 maanvastaisissa seinissä pohjakerroksen tasolla. Kyseiset seinät ovat keittiön alapuolella, joten niihin ei voinut tehdä ulkopuolista vedeneristystä. Seiniin tehtiin kapillaarikatko poistamalla ensin rappaus, kyllästämällä seinä vettähylykivillä ja materiaalin huokoset täyttävällä hartsilla ja rappaamalla lopuksi seinä uudestaan erikoislaasteilla.

Portaan C kautta avattiin rakennuksen hormeja uusia asennuksia varten. Lopuksi aukot ummistettiin. Kolmannen kerroksen kattoon tuli kotelointi talotekniikan asennuksille. Vanhat pinnat pintakäsiteltiin uudelleen.

Portaat, seinät ja kaiteet suojattiin huolellisesti peruskorjauksen ajaksi mm. työvälineiden ja materiaalien kusetuksien aiheuttamien vaurioiden varalta.

Käytävän kohdalta purettiin levykatto, jonka takaa paljastui viemäriputkia ja huonokuntoista maalipintaa, joka kertoo yläpuolisen astianpesutilan välipohjan karsineen kosteudesta.

Portaiden alla umpiotilassa olevat muottilaudat ja vanha viemäriputki.

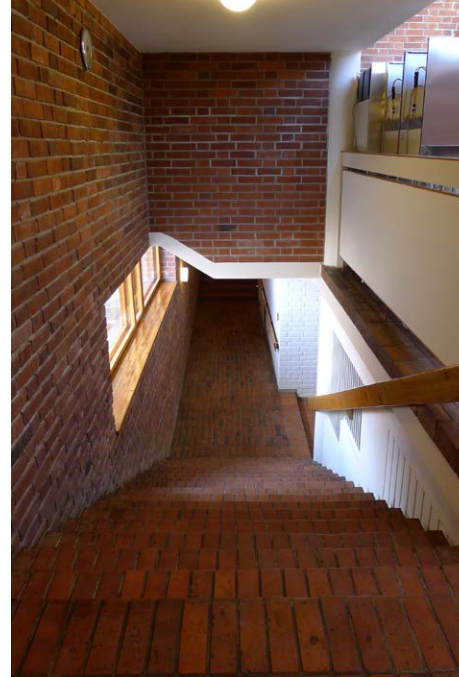
Portaiden alla umpiotilan pinnat on puhdistettu, lattiaa tasoitettuja uusia vedeneristeitä asennettu tilaan.

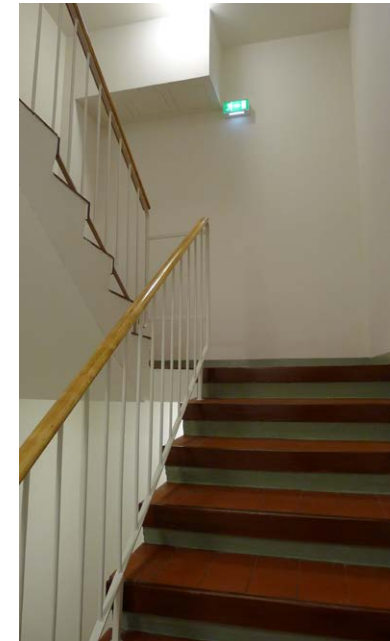
Maanvastaisen seinän pohjustusta ennen rappausta tuotteilla, jotka muodostavat kapillaarikatkon estäen kosteuden imeytymisen maaperästä rakenteisiin ja kosteuden liikkumisen materiaalin huokosissa.

Muottilaudat on poistettu portaiden alta. Tilan viemäriputkesta osa on vaihdettu uuteen ja vanhojen osien sisäpinnat on pinnoitettu ruiskuvalutekniikalla.

Porras A peruskorjauksen jälkeen. Apukeittiön 1970-luvulla tehtyä laajennusta porraskokoon ei lähdetty purkamaan.

Porras C peruskorjauksen jälkeen kuvattuna toisesta kerroksesta. Talotekniikan koteloiteja ja tarkistusluukuja tasanteella.

HISSIT

Lähtötilanne

Alvar Aallon Arkkitehtitoimiston pääpiirustuksissa vuodelta 1951 rakennukseen esitettiin rakennettavaksi kaksi hissiä. Suunnitelmia kuitenkin muutettiin ja lopulta toinen hissi muutettiin pieneksi ruokahissiksi ja henkilöhissi rakennettiin vain ensimmäisen ja toisen kerroksen välille palvelemaan keittiötä. Toteutettu ruokahissi poistettiin käytöstä vuosien 1977–79 korjauksessa ja hissikuilu muutettiin siivouskomeroksi ensimmäisessä kerroksessa ja apukeittiön tiloiksi toisessa kerroksessa. Astianpesutila siirtyi tällöin keittiöstä toisen kerroksen apukeittiöön. Ennen vuosien 2014–2015 peruskorjausta ravintolan asiakkaiden käytössä ei ollut hissiä ollenkaan ja liikuntarajotteiset pääsivät ruokalaan ulko-terassin kautta ja Lyhtyyän ulkoportaisiin tehdyn irrallisen luiskan avulla.

Toimenpiteet

Talon esteettömyyttä parannettiin tekemällä muutoksia hissijärjestelyihin. Tarjotinhissi rakennettiin vanhan ruokahissin paikalle, ja keittiön ja asiakkaiden käyttöön rakennettiin kaksi kaikkiaan kolmeen kerrokseen ulottuvaa hissiä. Asiakkaiden käyttöön tarkoitettu invahissi avautuu ensimmäisessä kerroksessa eteiseen ja henkilökunnan käytössä myös keittiöön.

Invahissin sijoittuminen muutti alakerran eteisaulaa. Lausunnoissaan sekä Museovirasto että Alvar Aalto -säätiö kiinnittivät erityistä huomiota hissien toteutukseen. Molemmat tahot pitivät hissiä toiminnallisesti perusteltuna, vaikka se rikkookin tilan ainoan eheän seinän. Tämän vuoksi sen toteutuksesta tilaan vaadittiin huolellista harkintaa. Hissin oviaukon sahaus ja reunan muuraus toteutettiin huolellisesti, etteivät suojellut pinnat vahingoittuisi. Hissin ovi ja listat ovat valkoiset seinän mukaan. Ovi on pienessä syvennyksessä ja hissien oven edessä tiililattiaa jatkettiin. Oven viereisen tiiliseinän sijasta hissien painikkeet sijoitettiin oviaukon sivuihin. Hissien ovenkahvoissa käytettiin puuta ja hissien

sisäseinät on verhoiltu pystyynleikatuilla tammiviiluilla.

Keittiön käytössä oleva hissi avautuu kaikissa kerroksissa kaakkoon. Se rakennettiin samaan vanhaan kuiluun invahissin kanssa niin, että niiden välisen betoniseinät purettiin ja hissikuilua laajennettiin.

Tarjotinhissi, joka rakennettiin käytöstä aiemmin poistuneen tavarahissin paikalle, on varustettu sisäisellä pesujärjestelmällä ja kaivolla.

Rakennuksen ainoa hissi ennen peruskorjausta ja viereen tehty siivouskomo keittiössä.

Purkutöissä keittiön lattiasta löydettiin 1970-luvulla puretun ruokahissin rakenteita.

Kolmannen kerroksen tarjoilukeittiön siivouskomerosta oli kulku hissien pyörästöhuoneeseen. Tähän tulivat alla näkyvät uudet hissit.

Uudet hissit tarjoilukeittiön paikalle rakennetusta käytävästä katsoen. Lattian laatoitusta paikattiin vanhoilla laatoilla, jotka erottuvat hieman tummuutensa takia.

JULKISIVUT

Julkisivuihin tehtäviä näkyviä muutoksia pyrittiin välttämään elleivät ne olleet palauttavia eli lähempänä alkuperäistä ratkaisua kuin aiemmissa korjauksissa tehdyt muutokset.

Rakennuksen julkisivut olivat tiilipintaiset ja ne puhdistettiin höyrypesulla. Rikkoutuneet tiilet korvattiin joko purkutöiden yhteydessä saatavilla vanhoilla tiilillä tai alkuperäisten mukaan lyödyillä uusilla tiilillä. Saumaukset korjattiin kalkkilaastilla. Räystäsrakenteissa ja vesikattopellityksissä käytettiin vanhaa tai uutta kuparia. Ikkunoiden ja ovien pintakäsittelyt uusittiin. Aiemmin tehtyjen korjauksien vuoksi ikkunoiden väritys ja ulkonäkö poikkesivat hieman eri julkisivuissa.

Arkkitehtitoimiston ensimmäisessä ehdotuksessa (lupasarjaluonnokset) Lozzilla ja Ylioppilastalo Ilokivellä oli yhteinen poistoilmareitti (molempien rakennusten peruskorjaukset toteutettiin osittain samaan aikaan). Tässä ratkaisussa poistoilmapiippu oli sijoitettu kauemmas rakennuksista harjun metsään. Lozzin huoltopihalle harkittiin luonnosvaiheessa urheilukentän pelivälinevarastoa, joten se oli jätetty tyhjäksi konehuoneiden ollessa rakennuksen toiselle puolella (Tapani Mustonen, tiedonanto 11.10.2016; lupakuvasarja 30.9.2013). Myös Alvar Aalto -säätion mukaan yhteinen IV-ratkaisu olisi ollut ihannetoteutustapa (Jonas Malmberg, tiedonanto 28.10.2016). Tonttien ja kiinteistöjen omistajuussuhteet muodostuivat kuitenkin toteutuksen esteeksi (Ylioppilastalon omistaa Jyväskylän yliopiston ylioppilaskunta). Keskustelua syntyi myös piipun sijoittelun vaikutuksista harjun luontoarvoihin, mikäli puustoa olisi pitänyt kaataa sen toteuttamiseksi. Tilaaja katsoi poistoilmapiipun toteuttamisen kauemmas rakennuksesta nostavan kokonaiskustannuksia liikaa, joten lopulta piippu sijoitettiin lähelle rakennusta terassin kulmalle.

Uudet konehuoneet piilotettiin huoltopihan muuriin suojaan (ulkovälinevarasto ei lopulta toteutunut) ja maan alle keittiön viereen. Ainoaksi uudeksi näkyväksi osaksi jäi runsasta keskustelua herättänyt poistoilmapiippu. Lausunnoissaan sekä Alvar Aalto -säätio (31.3.2014) että Museovirasto (2.4.2014) ilmaisivat huo-

lensa, että piipulla puututaan suojeltuun kokonaisuuteen ja lisätään arkkitehtonisia elementtejä Ilokiven ja Lozzin välissä olevaan merkitykselliseen näkymään. Museovirastolla katsottiin kuitenkin, että toteutus on mahdollinen, mikäli piippu on irrallaan terassimuurista, riittävän matala, eleetön ja tiilipintainen. Alvar Aalto -säätio vastusti piipun sijaintia kokonaisuuden ja rakennuksen suojelun kannalta huonona ratkaisuna eikä otanut kantaa piipun rakennusmateriaaleihin.

Terassilla rakennuksen julkisivua palautettiin lähemmäs alkuperäistä ilmettä vaihtamalla terassin alueella ulkoseinien laatoitukset uusiin, vanhan mallin mukaan valmistettuihin laattoihin ja purkamalla pyöreiden kattoikkunoiden ympärille tehdyt kehikot.

Julkisivuista poistettiin joitain myöhemmin lisättyjä talotekniikan asennuksia kuten ilmanvaihdon säleiköitä ja

Pääsisäänkäynti korjauksen alkaessa ja sen jälkeen. Lipan vesikate on korjattu ja uusi rakenne on koolausten vuoksi hiukan vanhaa paksumpi. Valaisimet ovat uudet.

piippuja katolla. Kaikki julkisivuihin tehdyt pinta-asetukset poistettiin ja uudet johdotukset toteutettiin rakenteen sisään. Ulkovalaisimiin tuli muutoksia ja rakennukseen teetettiin alkuperäisen kaltaisia kuparilipallisia ulkovalaisimia. Terassimuuren valaistus toteutettiin upotettuna valaistuksena.

Perustuksien eristystöiden yhteydessä pääsisäänkäynnin betonilaatan alapuolelle valettiin lisäperustuksia sen tukemiseksi kaivuutöiden ajaksi. Pääsisäänkäynnin katoksen maalatut betonipinnat olivat vaurioituneet ja niiden pintakäsittelyt uusittiin. Katoksen pellitykset uusittiin ja suuremman katoksen betonilaatan päälle lisättiin sen korkeutta hieman nostava puukoolaus. Katoksessa olleet valaisimet vaihdettiin uusiin rakennuksen tyyliin paremmin sopiviin valaisimiin.

Seuraavilla sivuilla on käyty tarkemmin läpi julkisivujen muutoksia valokuvien avulla. Keskellä olevat kuvat ovat korjauksen jälkeen ja ylä- ja alapuolella olevat pääsisäänkäyntiesi ennen korjausta otettuja.

Uusi poistoilmapiippu ja jätekatosten uusi aitaus. Piippu peittää Liikunnan suunnalta tultaessa osan rakennuksen julkisivusta.

Julkisivu luoteeseen

Tukimuurien tiilimuuraukset purettiin ja muurattiin uudelleen. Muureihin tuli uudet upotetut valaisimet.

muutos

Ikkunat kunnostettiin, tiivistettiin ja lakattiin. Ruokasalin yläikkunoihin tuli lämpölasit.

Ikkunoiden kuluneet ja peittomaalatut puusäleiköt sekä paneloinnit puhdistettiin puupinnalle ja lakattiin.

Sisäänkäynnin katos kunnostettiin ja valaisimet uusittiin.

Huoltopihan muurin pellitys kunnostettiin. Huoltopihaan tuli IV-konehuone, ilmakammio ja varasto. Piippu on ainut näkyvä asia muurin takaa ja se on toteutettu mahdollisimman matalana.

Julkisivu koilliseen

Räystään korotus purettiin ja toteutettiin lähempänä alkuperäistä ilmettä olevalla rakenteella.

Kaksi 1970-luvulla lisättyä ilmastointisäleikköä poistettiin ja muurattiin umpeen.

Aiemmassa korjauksessa uusitut, mutta sittemmin vaurioituneet ja ulkonäöltään muista poikkeavat ikkunapuitteet vaihdettiin uusiin. Puupaneloinnit puhdistettiin puupinnalle ja lakattiin.

Rakennuksen uudet opasteet.

Lyhdyn pääoven vieren teetettiin uusi valaisin alkuperäisen kaltaisella kuvulla ja kuparilipalla. (Kuvan valaisin oli kerhuhuoneen oven vieressä, mutta samanlainen oli Lyhdyn sisäänkäynnillä.)

Osa tukimuurien ja pihan kasveista palautettiin peruskorjauksen valmistuttua, mutta joitain isompia pensaita poistettiin. Pihalle istutettiin myös uusia kasveja.

Portaikoin kohdalla vesikatko uusittiin. Vaurioituneita räystäsrakenteita uusittiin kuparipelistä.

Julkisivu kaakkoon

Pellityksiä ja poistoilmahormin piipunhattu uusittiin vanhan mallin mukaan (ks. kuva vuodelta 1953, JYM K1298:216). Aiemmassa korjauksessa lisätty huoltosilta maalattiin tiilenpu-naiseksi (arkkitehti teki ehdo-tuksen uudesta huoltotasosta, mutta sitä ei hyväksytty).

Huoltokäytävän metalliprofiliovi vaihdettiin uuteen puupaneloituun oveen.

Katolla vanhat tiilet on puhdis-tettu ja ladottu uudelleen vesi-katteen korjauksen yhteydessä.

Lämmönjakokeskuksen luukku kunnostettiin.

Pihat asfalttoitiin uudelleen. Sadevesijärjestelmät ja pihan kallitukset uusittiin ja laustauspihalle tuli rasvanerotuskaivo.

Kaikki tiiliseinät puhdistettiin graffi-teista ja liasta.

Takkojen sekä ilmastoinnin hormeja, piippuja sekä niiden asennuksia uu-sittiin ja korjattiin. Pellityksiä uusittiin kuparipellillä.

Julkisivu lounaaseen

Uusittuja pelli-tyksiä, rännejä ja syksytorvia.

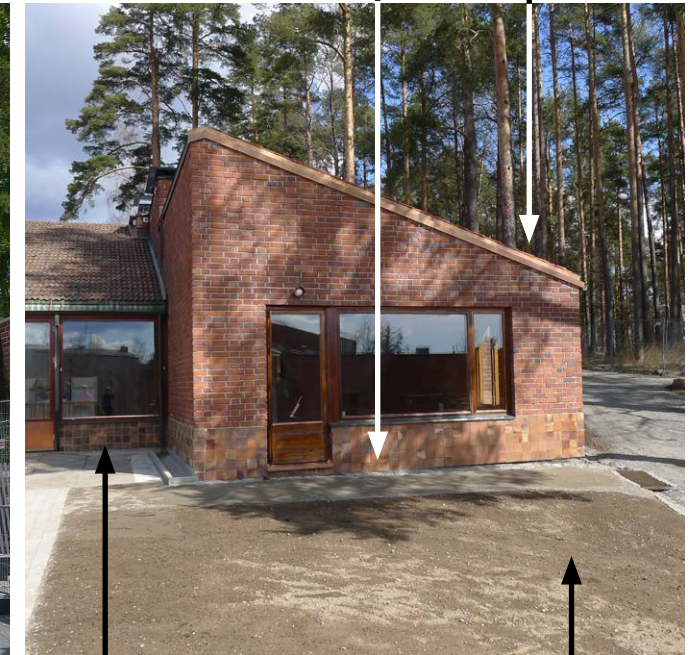
Terassimuurin vie-reen rakennettiin uusi poistoilmapiippu (kuva vuodelta 2016).

Vaurioituneet ikkunat uusittiin ja saapasal- kit korjattiin.

Aiemman kattomuutoksen selkeästi erottuvia tiilikorotuk- sia purettiin ja räystäspellitystä muokattiin.

Alapohjan tuuletusputket poistettiin.

Kulmassa alun perin ollut oviaukko palautettiin, paikalle 1970-luvulla rakennettu ikkuna purettiin pois. (JYM K1932:2922)

Kivimuuri purettiin ja kasattiin uudelleen. Sen eteen kaivettiin kaksi syväjätekaivoa ja niiden eteen rakennettiin uusi aita.

Terassilla seinien alaosien laatoitus uusittiin alkuperäisen kaltaisilla laatoilla.

Maan alle rakennettiin uusi ilmanvaihtokonehuone ja jätehuone.

IKKUNAT

Lähtötilanne

Rakennuksen ikkunat ovat mäntypuisia kytkettyjä ja kaksilasisia ikkunoita. Eristeenä oli käytetty pellavarivettä. Alkuperäinen pintakäsittely on ollut sävytetty tai sävyttämätön lakka, mutta aiemmissa korjauksissa puuosia on maalattu myös peittävällä maaleilla. Nämä alkuperäisestä toteutuksesta poikkeavat pintakäsittelyt ovat vaikuttaneet julkisivujen ulkonäköön. Joidenkin ikkunoiden edessä on puinen säleikkö ja ikkunoiden väleissä on laudoitettuja alueita. Osassa ikkunoita on yläpuolella tiilipalkki ja osassa betoninen saapasalkki, joka on verhoiltu kuparilla.

Pääosa ikkunanpuitteista ja karmeista on alkuperäisiä. Ruokasalin koillisen puoleiset ikkunat ja osa keittiön ikkunoista oli aiemmissa korjauksissa uusittu. Uusittujen ikkunoiden ulkoasu poikkesi huomattavasti alkuperäisistä ja vaihdettujen ikkunoiden tiivistämisessä oli käytetty uretaanimassaa.

Terassilla on kaksi pyöreää, kuparilla verhoiltua keittiön kattoikkunaa, joiden ympärille on toteutettu aiemman korjauksen yhteydessä puinen kehikko.

Ikkunoissa oli vaihtelevasti lahovaurioita lähinnä liitoksien alueilla ja helojen kiinnityskohdissa. Kaikkein eniten vaurioita oli uusittujen ja uudelleen eristettyjen ikkunoiden rakenteissa. Keittiössä uusittujen ikkunoiden rakenteissa oli pahoin vaurioituneita vanhoja karmeja. Lahoamisen syynä lienee rakenteen liiallinen tiiviys yhdistettynä rakenteen sisään jääneeseen kosteuteen tai toistuva kosteuden pääseminen rakenteen sisään. Ikkunoissa oli eriaikaisia ja eritasoisia puukorjauksia. Lakka- ja maalipinnat olivat kuluneet ikkunoiden ulkopinnoilla.

Toimenpiteet

Aiemmin uusitut ikkunat keittiössä ja ruokasalin koillispuolella vaihdettiin alkuperäisen mallin mukaan puusepäntyönä tehdyillä puitteilla. Keittiössä myös lahovaurioituneet karmit uusittiin.

Ikkunoiden puitteet korjattiin verstasolosuhteissa ja ikkunoiden karmit paikoillaan. Vanhoja laseja korvattiin uusilla lämpö- ja turvalaseilla. Lämpölasien painon vuoksi esimerkiksi ruokasalin suuriin ikkunoihin oli lisättävä heloja. Lahovaurioituneet alueet korjattiin puupaikoilla ja ikkunat puhdistettiin puupinnalle ja pintakäsiteltiin uudelleen. Sisäpuolen käsittelyksi tuli sävyttämätön venelakka ja ikkunoiden ulko-osat käsiteltiin sävytetyllä öljykuultomaalilla. Ruokasalin terassin puoleiset ikkunoiden osat käsiteltiin kauttaaltaan tiilenpunaiseksi sävytetyllä öljykuultomaalilla. Myös joidenkin ikkunoiden edessä olevat puusäleiköt puhdistettiin ja pintakäsiteltiin uudelleen.

Ikkunoiden eristeet vaihdettiin pellavariveestä mineraalivillaan. Karmien ja seinärakenteiden saumakohtat tiivistettiin sisäpuolelta käyttäen paisuvaa nauhaa, siveltyä vedeneristeitä ja vahvikenauhaa. Mosaiikkibetoniset ja puiset ikkunapenkit irrotettiin tiivistämisen ajaksi ja palautettiin kunnostettuina paikoilleen.

Ikkunoiden teräsbetonisten saapasalkkien kupariverhoukset poistettiin, betonin päällä olleet puulaudat ja korkkieriste korvattiin jäykällä mineraalivilla. Palkkien mahdolliset vauriot korjattiin vaurioittamatta rakenteen teräksiä ja kupariverhous asennettiin takaisin tai korvattiin uudella kuparipellillä.

Ikkunoiden yhteydessä olevista laudoitetuista seinäosuuksista poistettiin vanhat laudat ja korkkieristeet ja ne korvattiin alumiinipintaisella polystyreenieristeellä ennen paneelien palauttamista tai uusimista ja uutta pintakäsittelyä.

Oikealla keskellä: seinäosuuksien ja karmien välissä olleet puukiilat korvattiin muovikiiloilla.

Oikealla alhaalla: ikkunoiden tiivistys ensimmäisen kerroksen IV-konehuoneessa. Paisuvan tiivistenauhan päälle on sivelty vedeneristekerros ja siihen on kiinnitetty vahvikenauha.

Vasemmalla: ruokasalin koillisenpuoleisen ikkunan puupaikka.

Oikealla: keittiön lounaanpuoleisten ikkunoiden karmit olivat pahoin vaurioituneet.

OVET

Lähtötilanne

Rakennuksessa oli useita alkuperäisiä tammi-lasiovia. Sisätiloissa oli alkuperäisiä vaneripintaisia laakaovia tai valkoiseksi maalattuja laakaovia. 1970-luvun peruskorjauksessa keittiön ulko-ovi oli muutettu ikkunaksi. Terrassin ulko-ovet oli uusittu 1990-luvulla, samoin huoltokäytävän lastauspihan puoleinen ovi. Toinen huoltokäytävän ulko-ovista oli alkuperäinen.

Toimenpiteet

Alkuperäisten tammikehyksisten tammi-lasiovien (pääsisäänkäynnin ovet, Lyhdyn ovet) ovilehdet kunnostettiin verstaalla ja karmit paikan päällä. Helat puhdistettiin, lakkaukset hiottiin ja paikka- ja uusintamaalattiin.

Huoltokäytävän säilyneessä vanhassa ovelsa oli ulkopuolella mustunut alue, mahdollisesti osin palanut. Oven ulkopuoliset puupaneelit irrotettiin, ovi eristettiin sisäpuolelta uudelleen ja pintaan kiinnitettiin vanhan mallin mukaan tehdyt uudet paneelit. Oven pintakäsittelyt uusittiin ja helat puhdistettiin. Toinen huoltokäytävän lastausovista oli uusittu metallirakenteisena ja profiilipintaisena. Ovi vaihdettiin uuteen puupaneloituun oveen. Samanlainen ovi valmistettiin myös keittiöön kun ikkunaksi muutettu ovi palautettiin jälleen oveksi. Tämän oven yläosaan tuli alkuperäisen oven mukaisesti ikkunat, joihin asennettiin lämpölasit. Myös terrassin kytketyt ovet uusittiin. Uudet ovet ovat alkuperäiset mallin mukaiset lasipeilipuuovent, joiden puupeilit ovat massiivipuuta. Kaikkien ulko-ovien ulkopuoliset kupariset potkupellit puhdistettiin patina säilyttäen ja uusiin oviin asennettiin uusi kuparinen potkupelti. Ulko-ovien vanhat rappuharput eli kenkäritilät säilytettiin (esimerkiksi Lyhdyn sisäänkäynti) tai tilalle hankittiin uudet (esimerkiksi kerhohuone 203)

Kaikki alkuperäiset sisäovet kunnostettiin ja pintakäsittelyt joko uusittiin tai huoltomaalattiin/lakattiin. Al-

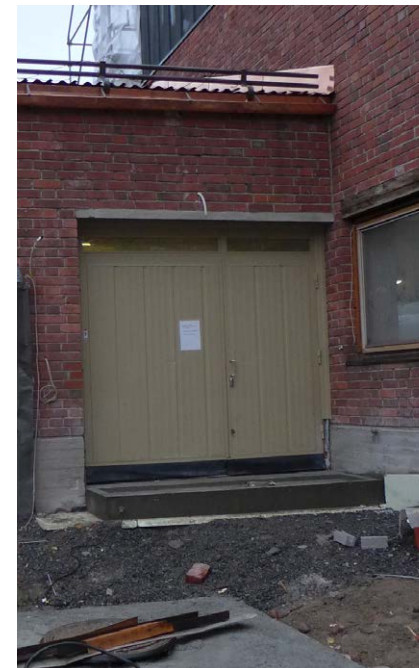
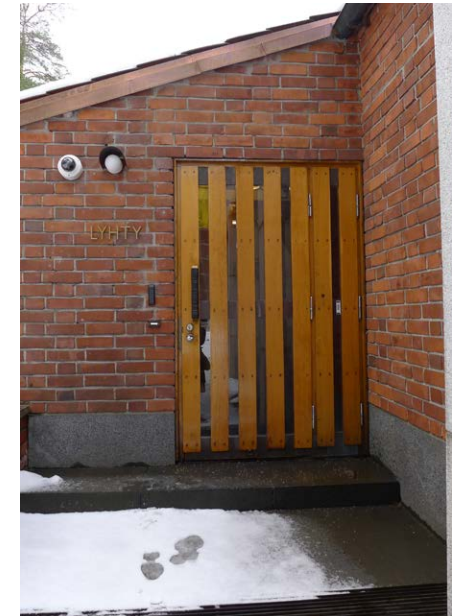
kuperäiset painikkeet asennettiin takaisin ja aiemmissa korjauksissa vaihdettuja painikkeita uusittiin pukinsarvipainikkeilla. Rakennukseen teetettiin uusia mäntyruunkoisia ja koivuvanerisia sekä peittomaalattuja vanhojen laakaovien kaltaisia sisäovia.

Oikealla: Lyhdyn vasikkaovellinen ulko-ovi peruskorjauksen jälkeen.

Alhaalla vasemmalla: Huoltokäytävän alkuperäinen ovi kunnostettuna.

Alhaalla keskellä: Huoltokäytävän lastauspihan puoleinen ovi ennen peruskorjausta.

Alhaalla oikealla: Huoltokäytävän lastauspihan puoleinen peruskorjauksessa uusittu ovi.

TALOTEKNIikka

Lähtötilanne

Rakennuksessa on alun perin ollut lämminilmapuhalluksella varustettu koneellinen ilmanvaihto. Ilmanvaihtokonehuone sijaitsi toisessa kerroksessa sosiaalitilojen yläpuolella. Lämmitysjärjestelmä oli vesikiertoinen ja tilojen radiaattorit oli asennettu seiniin pinta-asennuksina tai syvennyksiin. Talotekniikan asennukset oli tehty pääasiassa uppoasennuksina, hormit olivat betonia, tiilimuurattuja tai galvanoitua peltiä.

Näkyvimpiä rakennuksen alkuperäisistä ilmanvaihtolaitteista ovat ruokasalin takaseinään ja kattotuolien lomaan sijoitetut peltikanavat. Niiden sovitus tilaan ja puurimaverhoilu suunniteltiin Alvar Aallon arkkitehti-toimistossa ja ne ovat merkittävä osa ruokasalin ilmettä. Osa konehuoneesta tulevasta ilmanvaihtojärjestelmästä peitettiin sen eteen rakennetulla seinäkkeellä.

Rakennuksen koneellinen ilmanvaihto oli uusittu vuoden 1979 peruskorjauksessa, minkä jälkeen siihen oli tehty pienempiä korjauksia ja uudistuksia. Uuden peruskorjauksen alkaessa se oli vanhentunut ja korjauksien tarpeessa.

Toimenpiteet

Rakennuksen ilmanvaihto rakennettiin kokonaan uudestaan. Ilmanvaihdon uusimista varten rakennettiin kaksi uutta ilmanvaihtokonehuonetta vanhan rakennusrungon ulkopuolelle. Uusi tuloilmakonehuone rakennettiin keittiön huoltopihalle niin, että se jäi muurin taakse näkymättömiin. Uusi poistoilmakonehuone rakennettiin maanalaisena keittiön viereen. Se liittyy terassin muurin kulmaan rakennettuun poistoilmapiippuun. Rakennuksen sisällä toisen kerroksen vanha konehuone uudistettiin ja se laajentui koko varastotilan alueelle. Ensimmäisen kerroksen portaiden alla ollut varasto muutettiin konehuoneeksi. Rakennuksen ympäristöön maan alle ja alapohjien alle rakennettiin betonisia kanaaleja ja pystykuiluja sekä putkikanavia.

Ruokasalin takaseinän kuudesta vanhasta poistoilmapäätelaitteesta viisi säilytettiin käyttämättöminä ja yksi poistettiin huonon sijaintinsa takia. Seinäkkeen takana olevat IV-laitteet uusittiin muiden konehuoneen laitteiden tavoin ja uusi tuloilmasäleikkö sijoitettiin seinäkkeen taakse. Katossa olevat metalliset ja puurimoilla vuoratut, alkujaan tuloilmakanavina toimineet kanavat säilytettiin ja uudet poistoilmakanavat sijoitettiin vanhojen putkien sisään. Muutos näkyy peltikanaviin lisättyinä uusina säleikköinä ikkunoiden puolella. Uusia tuloilma- ja poistoilmasennuksia tehtiin eripuolille rakennusta sovittaen ne tilojen ilmeeseen ja rakennusmateriaaleihin.

Myös rakennuksen sähköjärjestelmät rakennettiin kokonaan uudestaan. Vanhojen valaisinten sähköosat kunnostettiin. Kaikki sähköasennukset toteutettiin upotettuina asennuksina. Vanhoja sähkökaapeleita ja niiden reittejä hyödynnettiin esimerkiksi alueilla, joissa lattiaa ei purettu. Ruokasaliin ja Lyhdyn aulaan rakennettiin uudet alkuperäisen mallin mukaiset puiset kaapelikourut.

Rakennuksen vanhat radiaattorit kunnostettiin, mutta lämmitysjärjestelmän putkitukset uusittiin. Rakennuksen keittiöön tuli alapohjan täydellisen uusimisen yhteydessä lattialämmitys. Viemärit kunnostettiin osin sukkittamalla ja osin ruiskupinnoittamalla ja uusimalla osa viemäriputkistosta kokonaan.

Rakennuksen alla kulkee huoltotunneli, jossa sijaitsee ravintolarakennuksen kohdalla lämmönjakokeskus ja jota kautta talotekniikan asennukset tulevat rakennukseen. Huoltotunnelin tasolla sijaitsevat uusitut sähkökeskukset.

Kerhuhuoneiden ja Lyhdyn eteisen takkojen tiilimuurat savuhormit nuohottiin ja niiden piippuihin tuli uudet takkaimurit. Aulan 202 takka poistettiin käytöstä ja sen hormia hyödynnettiin muiden asennusten reittinä.

Ilmanvaihdon päätelaitteet ja osan ilmanvaihtolaitteista peittävä seinäke ruokasalin takaosassa ennen peruskorjausta.

Ruokasalin ilmastointilaitteita peruskorjauksen jälkeen. Seinällä entistetyt IV-kanavat jäivät pois käytöstä. Siirretyn seinäkkeen takana tuloilmasäleiköt ja niiden yläpuolella kattoon kohoavat kunnostetut poistoilmapiiput.

Ruokasalin vanhat IV-asennukset seinäkkeen takana ennen peruskorjausta.

Portaan C puolella kolmannessa kerroksessa rakennuksen vanhoja tiilimuurattuja hormoneja on aukaistu puhdistusta ja uusien peltikanavien asentamista varten. Seinän yläosassa alkuperäinen poistoilmasäleikkö.

Keittiössä betonisen ilmanvaihdon hormin muutostyöt. Peltikanavien asennusta varten seiä on purettu.

Uuden maanalaisen poistoilmakonehuoneen seinärakenteiden valumuottien rakentaminen. Konehuone jäi näkymättömiin maan alle ja kulku sinne on rakennuksen keittiöstä.

Ruokasalin patterit on kunnostettu ja kiinnitetty takaisin paikoilleen. Uusitut vesiputket on sijoitettu vanhojen putkien mukaisesti upotettuina asennuksina lattian betonivaluun.

Sähköjohtoja ei asennettu pinta-asennuksina, joten ne joko roilottiin rappaukseen tai sijoitettiin tiilimuurauksen saumoihin.

KALUSTUS

Lähtötilanne

Alvar Aallon arkkitehtitoimisto teki suunnitelman myös rakennuksen kalustamiseksi. Taloudellisista syistä kaikkia rakennuksen tiloja ei pystytty toteuttamaan toimiston suunnitelmien mukaisesti, joten vain rakennuksen tärkeimmät tilat eli opiskelijoiden ruokasali ja Lyhty kalustettiin Artekin kalusteilla. Vuosien varrella kalustus on vähitellen muuttunut uusien hankintojen, muista tiloista siirrettyjen ja käytöstä poistuneiden huonekalujen mukaan.

Toimenpiteet

Ennen peruskorjausta yliopiston tiedemuseo inventoi rakennuksen kalustuksen ja laati yhteenvedon kaikista aiemmin tehdyistä kalustaselvityksistä. Pääosa rakennuksen kalusteista oli eri-ikäisiä Artekin huonekaluja. Sisustus oli säilynyt osassa tiloja suurelta osin alkuperäisen kaltaisena, sillä käytetyt huonekalumallit eivät juurikaan olleet muuttuneet. Suurimmat muutokset liittyivät materiaalien ja värimaailman muutoksiin. Inventoitujen huonekalujen joukosta löytyi myös alkuperäisiä huonekaluja. Peruskorjauksessa arkkitehtitoimisto laati tilojen kalustussuunnitelmat, joissa hyödynnettiin olemassaolevaa kalustusta ja Aallon arkkitehtitoimiston vanhoja kalustussuunnitelmia sekä muita kalusteista tehtyjä selvityksiä.

Kalustuksien kunnostustyöt tullaan toteuttamaan pienissä erissä. Peruskorjauksen yhteydessä opiskelijaravintolan kalusteista kunnostettiin vain eteisen kiinteä hylly, sillä kalusteiden kunnostus alkoi Lyhdystä.

Ruokasalin seinillä oli kolme erilaista kaiutinta, joista osa oli alkuperäisiä. Ne palautettiin korjauksen jälkeen takaisin vanhoille paikoilleen.

Lozzin musta- ja keltapintaiset pöydät ovat vuosien varrella vaihtuneen suurelta osin harmaiksi, mutta pöytä- ja tuolimallit ovat pysyneet aina samoina. Oikealla yksi vanhoista kaiuttimista.

Kerhuhuone jäi aikoinaan ilman Aallon toimistossa sinne suunniteltua kalustusta. Tila oli ylioppilaskunnan käytössä kerhuhuoneena ja 1970-luvulla siellä oli kuvassa näkyvä ylioppilaslehden toimituksen työhuone (JYM K4204:77).

Huoneeseen hankittiin 1990-luvulla Artekin kalusteita (AAM/Malmberg 2014, 38). Kuvassa uuden kalustussuunnitelman mukaan sisustettu tila.

VALAISTUS

Lähtötilanne

Kalustuksen lisäksi myös valaisimien hankintaan vaikuttivat taloudelliset kysymykset. Ruokasalin ensimmäisten valaisimien joukossa oli valokuvien perusteella mm. Lisa Johansson-Papen suunnittelema Sipuli-valaisimia. Nämä Are Oy:n 1950-luvulla omatoimisesti hankkimat valaisimet vaihdettiin Aallon toimistolta tulleen vaatimuksen jälkeen. Terrassin ikkunaseinille asennettiin A 110-valaisimia ("käsikranaatti") ja kattotuoleihin tuli ruokasaliin yksilöllisesti suunnitellut valaisimet, joissa metallilieriöitä oli sijoitettu kolmen valaisimen muodostamiin ryhmiin. Yksittäisiä lieriövalaisimia oli tarjoulutisikin alueella neljä kappaletta. 1970-luvun korjauksessa nämä yksittäiset valaisimet oli poistettu, mutta muuten valaistus oli pääosin alkuperäinen. Valtaosa rakennuksen valaisimista oli valkoisia.

Kerhohuoneissa oli eriaikoina hankittuja Artekin valaisimia kuten A 810 jalkalamppuja sekä A 910 seinävalaimia. Katoissa oli Juha Leiviskän suunnittelemat kattovalaisimet. Alakerran eteisaulassa oli alkuperäiset tai niiden kaltaiset opaalikupuvalaisimet. Muissa tiloissa oli joko alkuperäisiä tai niiden kaltaisia opaalilasilieriöitä tai uusia loisteputkivalaisimia.

Ulko-ovien vieressä tai yläpuolilla oli vanhoja, alkuperäisen kaltaisia lipallisia ulkovalaisimia. Vastaavanlaisia ulkovalaisimia on kaikissa Aallon Seminaarinmäelle 1950-luvulla suunnittelemissa rakennuksissa.

Toimenpiteet

Rakennuksen vanhat, säilytettävät valaisimet palautettiin peruskorjauksen jälkeen paikoilleen. Toisen kerroksen varastohuoneesta löydettiin vanhoja lamppujen osia ja näistä kunnostettiin edellisessä peruskorjauksessa poistetut yksittäiset metallilieriövalaisimet apukeittiön edustan alueelle. Valaisinten kunnostukseen kuului puhdistus, sähköosien uusiminen ja mahdollisesti uusi pintakäsittely. Rikkoutuneiden lasikupujen tilalle haalit-

tiin korvaavia kupuja yliopiston varastoista sekä muista kohteista. Valaisimien paikat eivät suurimmassa osassa tiloja muuttuneet.

Uusissa valaisinhankinnoissa huomioitiin rakennuksen menneisyyden eri vaiheet. Kerhohuoneisiin ja niiden väliseen aulaan tuli uudet kattovalaisimet, joiksi valittiin Lisa Johansson-Papen suunnittelema Sipuli-valaisimet eli samanmalliset valaisimet kuin millaisia ravintolasiiliin ihan ensimmäiseksi oli asennettu. Uudet valaisimet ripustettiin kattoon eri korkeuksille. Kerhohuoneen seinävalaisimien malli on samankaltainen kuin ravintolasalissa olleen yksittäisen ruokalan varhaisvaiheessa hankitun seinävalaisimen malli.

Pääsisäänkäynnin kolme 1980-luvulla asennettua metallirunkoista valaisinta vaihdettiin kuperiin valkoisiin valaisimiin. Lyhdyn tukimuureihin pinta-asennuksina asennetut ruskearunkoiset valaisimet vaihdettiin betonimuureihin opotettuihin valaisimiin. Vanhojen lipallisten valaisinten tilalle ja muiden ulko-ovien yhteyteen teetettiin uusia vastaavanmallisia valaimia, joiden lippa toteutettiin kuparista.

Kerhohuoneiden Sipuli-valaisimet kertovaa tarinaa ravintolasalin ensimmäisistä valaisimista.

Vanha huonokuntoinen ulkovalaisin kerhohuoneen ulko-oven vierestä. Valaisinten ikä ei ole tiedossa.

Vanhan valaisimen ja alkuperäisten valaisinten tietojen mukaan tehty uusi ulkovalaisin. Lippa on kuparia.

PIHA JA YMPÄRISTÖ

Terassi

Lähtötilanne

Ruokalan ulkoterassi sijoittuu keittiön yläpuolelle ja sitä rajaavat ruokalan ja aamiaishuoneen seinät sekä lounaan puolella muuri. Terassi on päällystetty betonilaatoin ja lähellä ruokasalin kulmaa on kaksi keittiön pyöreää kattoikkunaa. Terassia rajaavien ulkoseinien ikkunoiden alapuoliset alueet sekä muurin terassin puoleinen sivu olivat alkujaan päällystetty neliön muotoisilla keraamisilla laatoilla. Alkuperäistä laatoitusta on säilynyt aamiaishuoneen päädyssä, mutta muutoin laatat on vaihdettu suorakaiteen muotoisiin laattoihin 1990-luvulla.

Terassin betonikourussa ja muissa sadevesijärjestelmissä oli puutteita. Muurin viereen oli alun perin suunniteltu kapeampi tulvavesiränni, mutta johtuen varsinaisen vesirännin reunojen korkeudesta tulvavedet eivät ennen peruskorjausta ole sinne ohjautuneet.

Toimenpiteet

Terassia kiertävät betoniset räystäskourut purettiin, samoin ikkunoiden alapuolinen seinärakenne tiilimuuraukseen asti. Seinien ja pihakannen veden- ja lämmöneristykset uusittiin. Betonikourut valettiin uudelleen. Valumuottien teko vaati tarkkuutta, jotta kourujen kallistukset toimisivat oikein. Samanaikaisesti kourujen valun kanssa toteutettiin myös seinien uusi betonikerros lämmöneristeiden päälle.

Terassin pihakannesta eli keittiön yläpohjasta purettiin betonilaatat ehjinä, asennushiekka, sora, suodatinkankaat, lämmöneristeet, muovikelmu, vedeneristys ja kallistusvalu. Uusi rakenne toteutettiin pitkälti samalla tavalla kuin aiemmassa korjauksessa. Uusien vedeneristeiden ja lämmöneristeen väliin laitettiin salaojamatto. Uuden maanalaisen konehuoneen ja jätekatoksen yläpohja liittyi pihakannen rakenteisiin. Terassin kannen betonilaatat puhdistettiin ja asennettiin takaisin paikoilleen. Terassille valettiin joitakin uusia laattoja esi-

merkiksi kattoikkunoiden ympärille.

Ravintolan pariovien edustalle toteutettiin erillisen liuskan sijasta kumpare eristemateriaaleista. Betonilaatta ja leikattiin osiin, jolloin muodostui kolmeen suuntaan kalteva esteetön kulku saliin. Suunnitteluvaiheessa liuskan sivuille oli harkittu tehtävän kiinteä, ja myöhemmissä suunnitelmissa irrotettava kaiderakenne. Alvar Aalto -säätön lausunnon (31.3.2014) mukaan "pinnan hienoinen kolmeen suuntaan esitetty kaltevuus voi olla ilman erillisiä käsijohteita tai kaiteita, jos pinnan muutos katsotaan välttämättömäksi". Säätio painotti ettei alkuperäisiin korkeusasemiin tulisi puuttua ilman pakottavaa syytä. Museovirasto ehdotti lausunnossaan rakenteista irrallista liuskaa ilman kaiteita. Lopulta kaiteiden toteutuksesta luovuttiin kokonaan.

Terassin muurin laatoitus oli monilta alueilta irronnut ja loput olivat heikosti kiinni alustassaan. Kaikki suorakulmaiset laatat terassin alueelta poistettiin ja korvattiin erikoistilatuilla laatoilla, jotka on tehty käyttäen mallina vanhoja alkuperäisiä laattoja. Uudet laatat on muurattu pakkasenkestävällä laastilla. Terassin muurin graniittikannet irrotettiin työn ajaksi ja terassin puoleiset kerrokset purettiin tiilimuuraukseen asti. Terassin muurin juuressa kapean tulvavesikourun alla oli kumpare, joka koostui betonista ja useista huopa/kermikerroksista. Lisäksi tässä rakenteessa havaittiin kreosoottia. Kohouma purettiin pois ja vesiränni toteutettiin uudelleen.

Betonirunkoisten kattoikkunoiden päälle aiemmissa korjauksissa tehdyt puukatokset purettiin ja ikkunat kunnostettiin poistamalla kerrokset betonipintaan saakka. Uusien vedeneristysten ja vanerin päälle toteutettiin uusi kupariverhous. Päälimmäinen lasi vaihdettiin uuteen turvalasiin ja rakenne tiivistettiin.

Terassia kiertävät räystäskourut ja osittain avoimet syöksytorvet säilytettiin ja kunnostettiin. Terassimuurin läpi kulkevat sadevesikourut uusittiin osittain kuparisina. Ovien kohdalle tuli kourun yli uudet jalkaharput. Terassin viereisen kumpareen alueella nupukivikourujen sijoitusta muutettiin.

Terassin vanha betoninen räystäskouru ja seinien laatoitukset. Betonilaatat ja asennushiekat on poistettu, alla oli suodatinkangas ja lämmöneristeet.

Terassin vanhan muurin laatoitukset olivat huonokuntoiset ja vesirännissä vesi jäi seisomaan.

Vanhat rakennekerrokset on purettu ja pihakannen ja seinien uudet vedeneristystyöt ova käynnissä.

Terassin kulma, jossa on muurin läpi reitti sadevedelle ennen ja jälkeen korjauksen. Kourun reunan korkeudesta ja kerääntyneestä roskasta johtuen vanha tulvavesiränni oli käyttökelvoton.

Terassin uudet lämmöneristeet, joiden alla on salaojamatto ja uudet vedeneristyskermit. Ensimmäiset kourujen muotit ovat alkaneet valmistua.

Oikealla vanhaa alkuperäistä seinälaatoitusta ja vasemmalla peruskorjauksessa asennettua uutta laattaa. Kivistä on tehty talon päätyyn uudelleen linjattu vesikouru.

Vasemmalla vastavalettu betonikouru ja oikealla kourun huolellisesti rakennetut muotit, joihin on kiinnitetty raudoitukset. Muotin takana näkyy uutta lämmöneristettä.

Kattoikkunoiden katokset sekä terassin vieressä kulkeva nupukivikouru.

Terassi peruskorjauksen jälkeen. Pariovi toimii terassin esteettömänä sisäänkäyntinä. Oikeassa alakulmassa näkyvä laatoitettu alue vaihdettiin kuvan ottamisen jälkeen betonilaatoiksi, joissa on kallistukset sadevesien ohjaamiseksi.

Muurit

Lyhdyn tukimuurit

Lähtötilanne

Lyhdyn vieressä urheilukentän puolella on kolme betonista ja tiilimuurauksesta rakentuvaa tukimuuria, joiden päällä on graniittikannet. Maan alla Lyhdyn perustuksien ja muurien väleissä on betoniset sidospalkit. Kaksi alimmaista muuria liittyy maan alla kulkevan huoltotunnelin rakenteisiin. Muureissa oli valaisimia pinta-asennuksina ja kahden alimman muurin välissä uudehko savunpoistoluukku. Muurien tiilet olivat paikoitellen pahasti rapautuneet kosteusrasituksen ja lämpötilan vaihteluiden takia. Muurien väleissä oli maanpeitekasveja ja mongolianvaahteroita. Ylisuureksi päässyt kasvillisuus oli osaltaan lisännyt muurien rapautumista.

Toimenpiteet

Graniittilaatat irroitettiin numeroituina. Tiilimuuraukset purettiin. Osa alimman muurin muurisokkelista sekä ylimmän muurin Lozzin puoleisesta päädyistä purettiin huonon kunnon sekä taloteknisten asennusten takia. Ylimmän muurin koillispuoleisessa päädyssä oli bitumisivelyä, joka jätettiin ennalleen.

Puretut betoniosat valettiin uudelleen. Vanhat ja ehjät tiilet puhdistettiin yksitellen ja muurit muurattiin uudelleen niin, että ylimmässä muurissa käytettiin vain vanhoja tiiliä, keskimmaisessa vanhojen kaltaiseksi teetettyjä uusia tiiliä sekä vanhoja tiiliä sekaisin ja alimmassa vain uusia. Saumauslaastin sävy selvitetttiin sekoittamalla tavallista ja mustanharmaata saumauslaastia eri suhteissa ja valitsemalla lopulta sekoitus, joka parhaiten vastasi vanhaa laastia. Tiilien ja betonin väliin jätettiin tuuletusväli ja toiseksi ylimmän ja alimman rivin pystysaumoihin tuuletusrakoja.

Sadevesiviemäreitä varten muurien välisiin sidospalkkeihin porattiin reikiä. Huoltotunnelin katto vahvistettiin, ja sekä katto että maanvastainen seinä lisäeristettiin,

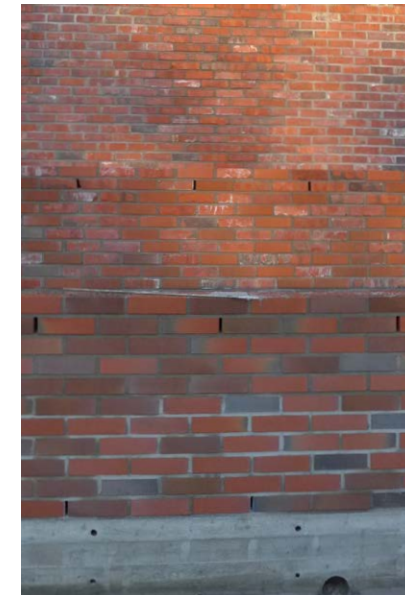
sillä huoltotunnelissa oli havaittu vuotoa tukimuurien alueella. Muureihin asennettiin uudet betonimuureihin upotetut valaisimet, joiden asennukset piilotettiin muurin rakenteeseen. Viimeiseksi graniittikannet palautettiin paikoilleen niin että niissä on pieni kallistus.

Muurien tiiliosat on purettu. Alimmassa ja ylimmässä muurissa betoniosia valettiin uudelleen rakennuksen Lozzin puoleisessa päädyssä.

Betoniset sidospalkit kaivettiin esiin. Niihin on porattu reiät putkia varten.

Tiilien uudelleenmuuraus. Ylin muuri vanhaa tiiltä, alimmainen uutta ja keskimmaisessa molempia.

Muurit peruskorjauksen valmistuttua. Muurien väleihin on tehty uusia istutuksia ja vanhoja kasveja on palautettu paikoilleen.

Lyhdyn sisäänkäynnin muuri

Lyhdyn sisäänkäynnin portaiden vieressä oli huonokuntoinen tiilimuri, jolla on betoniperusta. Portaiden ja osa Lyhdyn katon sadevesistä ohjautuivat portaiden vesikourua pitkin muurin läpi siihen tehdyn aukon kautta. Lisäksi portaissa oli puulevystä tehty invaluiska. Tiilimuurin vaurioita olivat pakkasrapautumisesta johtuneet tiilien pintaosien irti lohkeaminen, irtoava sauma-laasti ja muurin pään irtonaiset tiilet. Lisäksi tiilimuraus oli voimakkaasti sammalen peitossa.

Tiilimuraus purettiin ja ehjät tiilet puhdistettiin. Tiilimuraus muurattiin uudelleen entisen kaltaiseksi käyttäen vain vanhoja tiiliä. Kosteuden vähentämiseksi muurauksen sisään jätettiin tuuletusrako.

Muuri ennen korjaamista.

Lyhdyn muuri on korjauksen jälkeen muurattu uudelleen. Kansilaatat ovat vielä asentamatta.

Huoltopihan muuri

Keittiön huoltopihaa rajaa betoniperustainen tiilimuri. Sen sisäpuoli on slammattu ja maalattu, ja muurin päällä oli galvanoitu profiilipelti, joka oli monin paikoin ruosteinen ja kolhiintunut. Tiilimurausta oli uusittu osittain aiemmissa korjauksissa, sillä muurauksesta oli selvästi erotettavia erilaisilla tiilillä muurattuja alueita. Muurin perustus oli haljennut kulman kohdalta.

Muurin tiilipinnat ja slammaus puhdistettiin. Valtaosa slammattusta pinnasta jäi huoltopihalle tulleiden uusien rakennusosien taakse. Muurin yläpuolinen pelti puhdistettiin, ruostesuojattiin, maalattiin ja sen kiinnitykset tarkistettiin.

Lastauspihan kivimuri

Terassin mahdollisesti maanpaineen vuoksi rakoillut luonnonkivimuri purettiin niin, että kivien ladontajärjestys oli merkitty kiviin. Uuden IV-konehuoneen ja jätekatoksen rakentamisen ohella valettiin myös uusi teräsbetonimuri, jonka kylkeen luonnonkivet uudelleen ladottiin. Muurin perustuksien viereen rakennettiin poistoilmapiipun perustukset. Muurin muodostamaan kulmaukseen tuli kaksi syväjätekaivoa ja näiden eteen vaalea aita.

Terassin lounaan puoleinen muuri on käsitelty terassin pihakannen kohdalla.

Uusi teräsbetonimuri lastauspihalla.

Uusi poistoilmapiippu ja jätekatosten uusi aitaus. Varsinaisen korjauksen jälkeen kivimuurin päälle on lisätty punaiseksi maalattu metallikaide (kuva joulukuusta 2016).

Piha ja istutukset

Lähtötilanne

Maisemasuunnittelu Hemgård teki vuonna 2009 Seminaarinmäen alueesta maisemaselvityksen ja hoito-ohjelman, joka otettiin lähtökohdaksi myös Lozzin ja Lyhdyn ympäristön pihatöissä. Lozzin ja Lyhdyn takana alkaa harjun sekametsä korkeine mäntyineen. Osa männyistä kasvoi hyvin lähellä rakennusta vaikuttaen sen ympärillä tehtäviin kaivantoihin. Lyhdyn tukimuurien välissä oli nurmikkoa, maanpeitekasvillisuutta ja mongolianvaahteroita. Ylisuureksi kasvanut pensaikko peitti terassirakenteita ja oli osasyyllinen niiden rapautumiseen. Terassin vieressä kivimuurin kulmalla kasvoi huonokuntoisiksi määriteltyjä pihlajia.

Kampuksen kentän länsilaidalle oli Alvar Aallon arkkitehtitoimiston suunnitelmien mukaan toteutettu nurmiporrastussommitelma. Vanha porrastus oli pahoin lahonnut ja hautautunut maa-aineksen ja kasvillisuuden alle. Peruskorjauksen aikaan se oli menettänyt jo täysin muotonsa eikä lahonneista puulaudoista ollut havaittavissa kuin osa. Alueelle istutettu pensaikko oli levinnyt.

Toimenpiteet

Peruskorjauksen maanmuokkaustöitä ja rakennuksen vierustan kaivantojen tekemistä vaikeuttivat aivan lähellä rakennusta sijaitsevat harjun männyt. Mäntyjen rungot suojattiin korjaustöiden ajaksi laudoituksella ja niitä tuettiin muun muassa toisiin puihin. Kaivaukset suoritettiin varoen, etteivät puiden juuristot vaurioituneet.

Osa Lozzin ja Lyhdyn ympäristön kasveista kaivettiin maasta, säilytettiin korjauksen ajan ja istutettiin takaisin keväällä peruskorjauksen valmistuttua. Näin menetteliin tukimuurien välisen maanpeitekasvien kanssa. Muurien väleissä olleet pensaat oli määrä palauttaa tai uusia, mutta näin ei oltu tehty vielä syksyllä 2015. Muu-

rien päässä sijainnut monirukoinen koristeomenapuu säilytettiin samoin kuin muut ympäristön omenapuista. Terassin puolella kivimuurien kulmassa ollut huonokuntoinen pihlaja kaadettiin. Dokumentoinnin päätyttyä kaikkia Hemgårdin hoitokortteihin tai peruskorjauksen pihasuunnitelmiin merkityjä pihamuutoksia ei ollut toteutettu, mutta Aallon puiston hoito- ja kunnostyöt jatkuvat yhä tulevana vuosina.

Peruskorjauksen loppupuolella ympäristön maata muokattiin nurmiportaiden alueella ja samalla vanhat lahonneet laudat poistettiin. Niiden sijaintien hahmottamiseksi löydetty puuosat oli merkitty vaaleanpunaisella maalilla. Hemgårdin maisemaselvityksen ja toimenpidekorttien mukaan nurmikkoportaata olisi palautettava, mutta peruskorjaushankkeen yhteydessä tätä ei toteutettu.

Lozzin ja Kampuksen kentän ympäristössä tehtiin samanaikaisesti peruskorjauksen kanssa piha-alueiden kunnostustöitä Hemgårdin suunnitelmaa noudattaen, joiden aikana suuriksi ja villiintyneiksi kasvaneita istutuksia karsittiin erityisesti urheilukentän ympärillä, jolloin ravintolarakennuksen ja kentän välinen näköyhteys parani.

Lyhdyn ympärillä olleet mukulakivialueet kunnostettiin, samoin kuin rakennuksen ympärillä olevat nupukivikourut. Terassin viereisellä kummalla nupukivikouru kulki ennen viistosti kummun poikki, nyt se rakennettiin kulkemaan kerhuhuoneen päädyn seinän suuntaisesti.

Vanhoja, lahonneita ja maahan hautautuneita nurmiportaiden lautoja. Laudat on merkitty punaisella maalilla niiden sijainnin hahmottamiseksi. Alkuperäisen nurmikon sijaan tässä kohdin oli pensaskasvustoa.

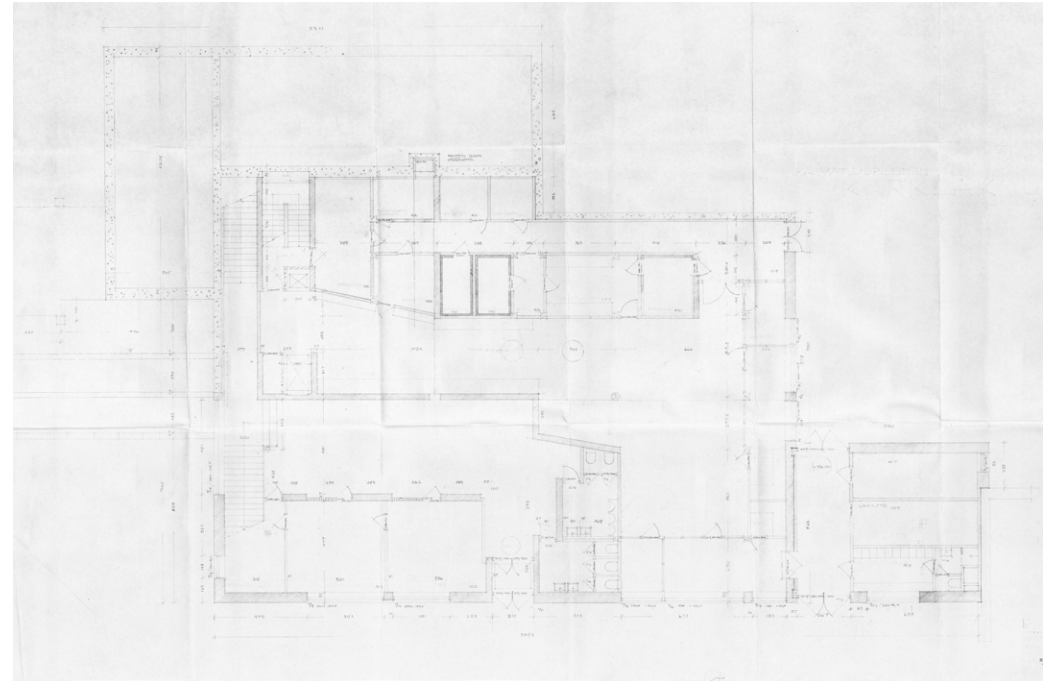
Kohti Kampuksen kenttää laskeutuvat nurmiportaata.

III LOZZIN PERUSKORJAUS: TILAT

I. KERROS

Rakennuksen ensimmäinen kerros on jaettu kahteen osaan, joista toisessa on ravintolan asiakkaille tarkoitettuja tiloja: pääsisäänkäynti, eteistilat, asiakas-WC:t sekä kokoushuoneet. Peruskorjauksessa tilajakoihin tehtiin muutoksia toiminnallisista syistä ja estettömyyden parantamiseksi. Vanha varastotila muutettiin IV-konehuoneeksi ja pääsisäänkäynnin viereen lisättiin inva-WC. Molemmat tilat tarvitsivat alueita väliin jääviltä seminaarihuoneilta (alun perin ylioppilaskunnan toimistotiloja). Jäljelle jääneet huoneet yhdistettiin yhdeksi kokoushuoneeksi, sillä isommilla kokoustiloilla oli enemmän käyttöä rakennuksessa kuin hyvin pieniksi kutistuvilla huonetiloilla. Eteisaulan toisesta päädystä lähtee kahteen suuntaan haarautuva portaikko, jotka vievät toisen kerroksen ravintolasaliin sekä aulaan. Eteisaulaan sijoitettiin uusi invahissi palvelemaan ruokalan asiakkaita.

Toisella puolella kerrosta sijaitsee rakennuksen keittiö ja sieltä on huoltokäytävän kautta pääsy keittiöhenkilökunnan sosiaalitiloihin. Keittiö ja asiakkaiden käytössä oleva julkinen puoli eivät alun perin olleet suoraan yhteydessä toisiinsa tässä kerroksessa. Peruskorjauksessa uuden hissien rakentaminen mahdollisti yhteyden tilojen välillä. Molempiin suuntiin avautuva hissipalvelee mm. kokoushuoneeseen järjestettäviä tarjouksia. Sekä keittiö että sosiaalitilat uudistettiin korjauksen yhteydessä perusteellisesti. Lähes kaikki väliseinät purettiin ja tilajoja muutettiin nykykäyttöä paremmin vastaaviksi. Laitteet ja tekniikka uudistettiin. Huoltopihalle rakennettiin uusi varastotila sekä tuloilmakonehuone. Ilokiven puolelle rakennettiin puolestaan maanalainen poistoilmakonehuone sekä jätehuone ja maan pinnalle poistoilmapiippu.

Ylhäällä: pohjapiirustus vuodelta 1952 (Suomen yliopistokiinteistöt Oy).

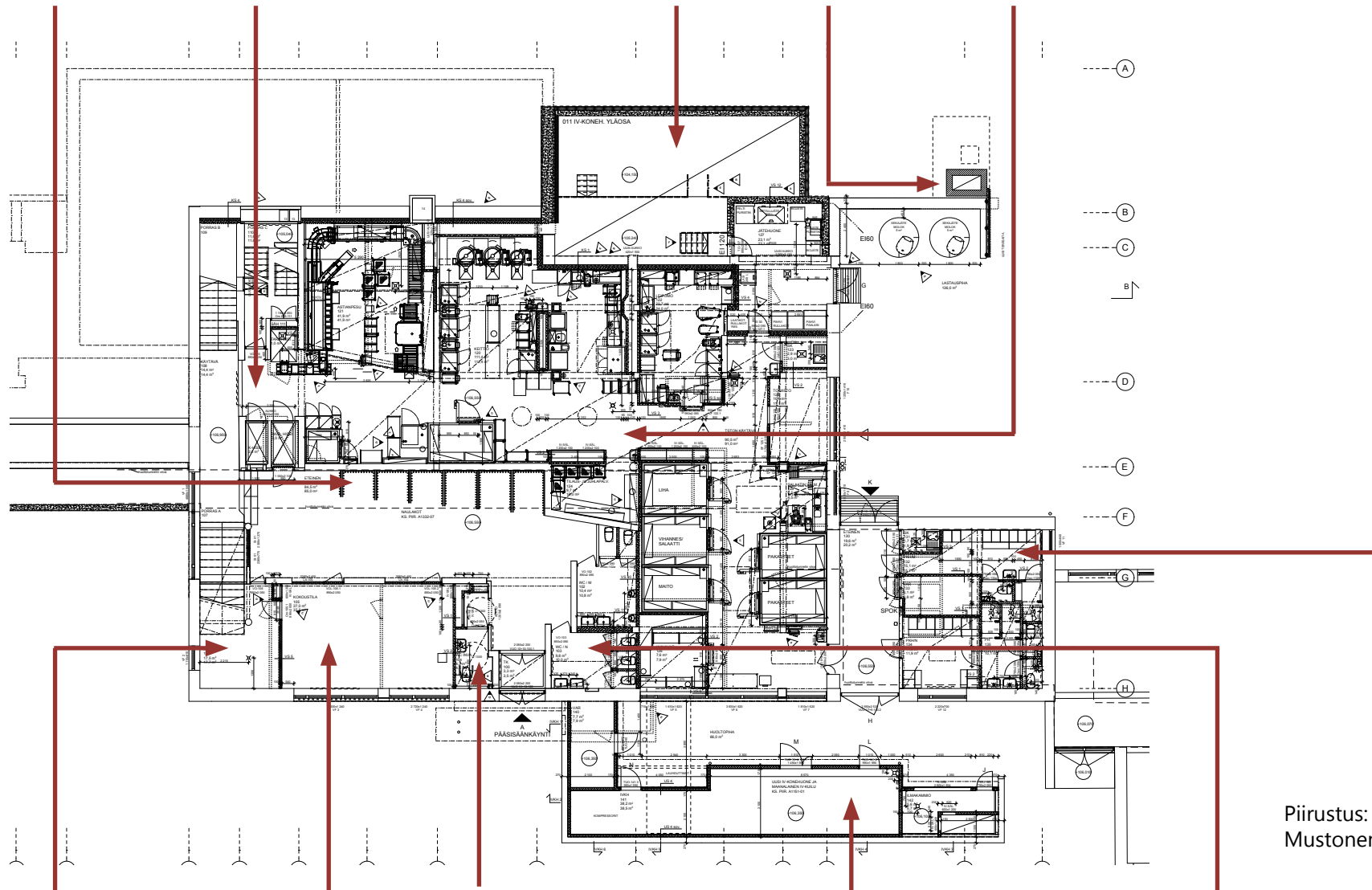
Alhaalla: vuoden 1979 peruskorjauksen pohjapiirustus (Suomen yliopistokiinteistöt Oy).

Eteiseen tehtiin uudet alkuperäisiä mukailevat eripituiset naulakot, jotka ovat linjassa vinon seinän kanssa.

Hissiuudistukset: keittiöhenkilökunnan hissini lisäksi rakennukseen tuli asiakashissi ja tarrjotinhissi.

Maanpinnan alapuolelle rakennettiin poistoilmakonehuone ja jätehuone, jonne on pääsy keittiöstä. Kivimuurin vieressä muurattiin poistoilmapiippu ja tehtiin jäteaitaus.

Keittiössä ja sosiaalitiloissa uusittiin Henkilökunnan sosiaalitalat uusittiin. aalitalat uusittiin. tekniikka sekä keittiölaitteet. Tilajoja muutettiin.

Entinen varasto muutettiin IV-konehuoneeksi ja sitä laajennettiin siirtämällä väliseinää.

Kaksi työhuonetta yhdistettiin kokoushuoneeksi.

Inva-WC sijoitettiin pääsisäänkäynnin viereen. Tilaa lohkaistiin viereisestä huoneesta ja kulku tapahtuu syvennyksen kautta.

Muurin ympäröimälle sisäpihalle rakennettiin tuloilmakonehuone, varastotiloja sekä maan alle ilmakanali.

Naisten ja miesten WC-tilat korjattiin perusteellisesti. WC-tilojen ja keittiön väliseen muurattiin uudeen ja alapohja uusittiin.

Piirustus: Arkkitehdit Mustonen Oy, 2015)

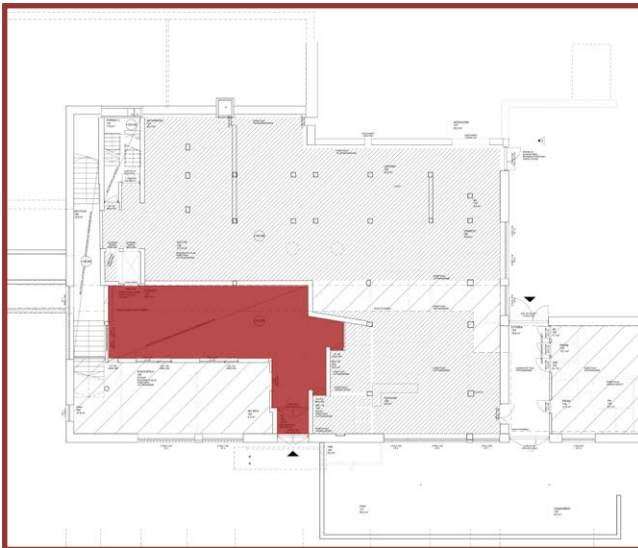
100 TUULIKAAPPI ja 101 ETEINEN

Lähtötilanne

Tuulikaapin ja eteisen muodostama kokonaisuus on säilynyt lähes alkuperäisessä asussaan. Aiemmat muutokset ovat olleet lähinnä taloteknisiä ja sisustuksellisia.

Lattiat ovat votsiin limitettyä ja seinät munkkilimitettyä tiiltä. Keittiön puoleinen tiiliseinä on maalattu valkoiseksi. Katto on valkoiseksi maalattua betonia ja tuulikaapissa on alaslaskettu mäntypaneelikatto. Tuulikaappiin ja ulos vievissä tammiparioivissa on korkeat ja kapeat lasiruudut. Eteisestä oli kulku WC-tiloihin, kokoushuoneisiin sekä haarautuvan portaikon kautta yläkerran ruokasaliin ja aulaan. Luonnonvaloa tilaan tulee varsin vähän portaikon ikkunasta.

Tila on määritelty yhdeksi rakennuksen tärkeimmistä ja täten säilytettäväksi mahdollisimman lähellä alkuperäistä ulkoasuaan.

Seinässä olevat IV-säleiköt sekä putki poistettiin ja aukot muurattiin umpeen.

Valaisinpaikat pysyivät ennallaan ja valaisimet uusittiin.

Inva-WC:tä varten seinään puhkaistiin aukko pääoven viereen.

Henkilöhissiä varten seinään puhkaistiin aukko.

Tasapitkät mustat metallinaulakot poistettiin ja tilaan teetettiin uudet naulakot alkuperäissuunnitelmiä mukailien.

Tuulikaapin paneelikatto purettiin asennuksia varten ja paneelit palautettiin. Valkoinen patteri (ei alkuperäinen), vaihdettiin uuteen tiilenpunaiseen patteriin.

Toimenpiteet

Tuulikaapin paneelikatto purettiin ehjänä sen yläpuolelle tehtäviä läpivientejä ja taloteknisiä asennuksia varten. Paneelit asennettiin takaisin paikalleen ja lakattiin uudelleen.

Rakennuksen inva-WC toteutettiin pääsisäänkäynnin viereen lohkaisemalla toisesta seminaarihuoneesta sille tilat. Ulkoa tultaessa vasemmalla puolella on rapattu ja valkoiseksi maalattu seinä, jolla oli ennen korjausta suuri ilmoitustaulu. Tähän seinään puhkaistiin aukko syvennykseen, jota kautta on kulku inva-WC:hen. Aulan votsiin limitettyä tiililattiaa jatkettiin syvennyksessä uusilla tiilillä. Inva-WC:n sisäänkäynti avautuu tällä ratkaisulla samaan suuntaan muiden eteisen WC-tilojen oven kanssa ja ne ovat näin huomaamattomia ulko-ovelta ja portaikosta katsottaessa.

Ilmanvaihdon muutoksien vuoksi eteisen pitkältä valkoiseksi maalatulta tiiliseinältä poistettiin IV-säleiköt sekä viemäriputki. Uudet tuloilmasäleiköt sijoitettiin inva-WC:n kohdalle rakennettuun syvennykseen.

Eteistilan ainoalle eheälle, keittiön vastaiselle seinälle tuli henkilöhissin ovi lähelle sisäporrasta. Tällä esteettömyyden kannalta välttämättömällä muutoksella oli suuri vaikutus eteisen ulkonäköön. Tästä syystä päädyttiin pelkistettyyn ja huomaamattomaan toteutukseen. Hissin ovi ja listat ovat seinän mukaan valkoiset ja tiililattiaa jatkettiin oven syvennyksessä.

Eteisen vanhat valaisimet ja valaisinpaikat säilytettiin. Eteisaulan seinällä oleva vanha peili ja sen alapuolella oleva hylly, vanha ilmoitustaulu ja seinäkello palautettiin paikoilleen peruskorjauksen valmistuttua. Naulakoiden kohdalle tuli uusia pistorasioita.

Aulan tiililattiat puhdistettiin vanhoista vahakerroksista, joihin oli kertynyt likaa niin, että tiilet olivat voimakkaasti tummuneet.

Tuulikaapin katon uudet asennukset.

Inva-WC:n eteistilassa jatkettiin votsiin limitettyä tiililattiaa uusilla tiilillä. Syvennyksen edustalla näkyy, kuinka paljon tiilet ovat tummuneet vahakerroksien ja niihin imeytyneen lian vaikutuksesta.

Lozzin eteisaula peruskorjauksen jälkeen. Eripituisten naulakoiden rivi jatkaa vinon seinän linjaa. Vasemmalla uusi hissin ovi.

Hissiä varten on sahattu tiiliseinäen uusi aukko. Reunoilla lopputulos viimeisteltiin tiiliä kääntämällä ja vaihtamalla niin, ettei leikkauspintoja näy ja saumaus jatkuu myös reunoilla.

Eteiseen tehty syvennys ja inva-WC:n ovi. Syvennyksen takaseinällä tuloilmasäleikkö.

Jyväskylän Kasvatusopillisen korkeakoulun 25-vuotisjuhlien narikkapojat Lozzin naulakon edessä vuonna 1959 (JYM K3968:99).

Naulakot

Ravintolan sisäänkäyntieteiseen suunniteltiin alun perin kiinteä naulakko. Kahdeksaa eripituista ja kapeaa puunaulakkoa tukivat välipuut ja keittiön vastaisella seinällä oli lisää vaate- ja hattukoukkuja. Naulakot muodostivat yhdessä vinon seinän kanssa yhtenäisen linjan, joka ohjasi ruokasaliin vievälle portaikolle. Naulakosta on olemassa Aallon arkkitehtitoimiston tekemät piirustukset. Peruskorjauksen suunnitteluvaiheessa naulakon piirustuksien mukaisesta toteutuksesta oli epäselvyyksiä ylsityiskohtaisten valokuvien puutteellisuuden vuoksi. Valokuvia naulakoista löytyi vasta korjauksen puolivälin aikoihin yliopiston tiedemuseon

Lozzin eteistilan uudet eripituiset naulakot ja seinien kookut.

arkistosta. Alkuperäiset naulakot poistettiin ilmeisesti vuoden 1979 peruskorjauksessa.

Lozzin naulakot uusittiin niin, että uudet naulakot ovat alkuperäisten tavoin eripituisia ja ulkonäöllisesti naulakoissa on samoja piirteitä ja materiaalivalintoja kuin alkuperäisissä naulakoissa ja muualla Lozzin tiloissa. Uusia naulakoita on vain kuusi, sillä ne ovat leveämpiä ja hissien tuominen aulaan vei tilaa. Seinällä kulkee alkuperäisen mallin mukaisesti puinen tuki, johon on kiinnitetty vaate- ja hattukoukkuja.

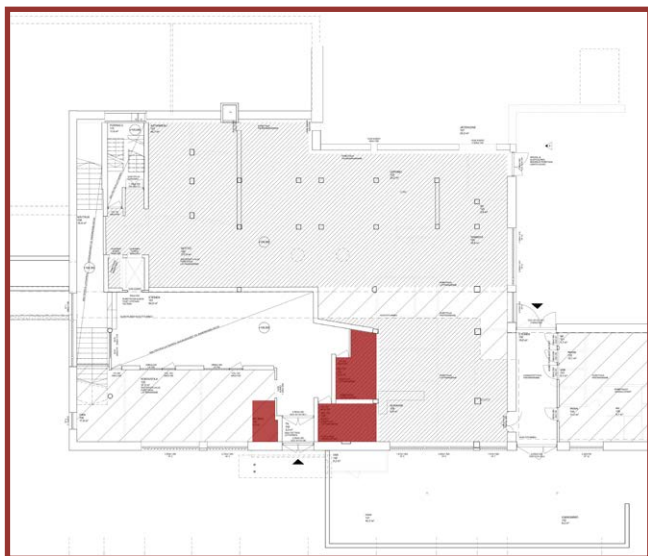
I02-I04 ASIAKAS-WC:T

Lähtötilanne

Eteisaulassa sijaitsevat naisten ja miesten WC-tilat. Tilojen toteutus mahdollistaa ovien sijoittelun, niin etteivät ne näy pääovelta tai sisäportaikosta katsottaessa. WC-tilojen pinnat oli uusittu edellisen kerran vuonna 2000.

Toimenpiteet

WC-tilojen väliseinät purettiin muualta paitsi eteisen puolelta ja muurattiin uudelleen käyttäen kevytsorabetoniharkkoja ja WC-koppien väliseinissä kalkkihiekkaharkkoja. Alapohja uusittiin samalla keittiön alapohjien kanssa. Pohjakaava pysyi ennallaan, mutta muuten kaikki pinnat ja tekniikka uudistettiin. Pintojen laatoituksessa käytettiin alkuperäisen laatoituksen mallin mukaan kuusikulmion muotoisia laattoja lattiasa ja valkoisia neliölaattoja seinissä. 1950-luvulla saumavaaraa ei jätetty ollenkaan vaan laatat laatoitettiin toisiinsa kiinni. Kaikkialla Lozzissa seinälaatoitukset laatoitettiin tästä syystä kapealla 1 mm saumapaksuudella, jotta lopputulos olisi lähellä alkuperäistä toteutusta.

Yksi ruokalarakennuksen suurimmista puutteista esteettömyysnäkökulmasta tarkasteltuna on ollut tilavan inva-WC:n puute. Nyt sellainen rakennettiin lohkaisemalla eteisaulan viereisestä työhuoneesta tilaa niin, että WC saatiin sijoitettua heti sisäänkäynnin viereen. Kulku sinne on syvennyksen kautta, jolloin itse WC jää hieman piiloon ja ovi on samansuuntaisen muiden eteisen WC-ovien kanssa.

Kaikki vanhat ovet ja karmit palautettiin uusien väliseinämuurauksien jälkeen. WC-kalusteet uusittiin.

WC-tilojen purkutyöt keittiön puolelta kuvattuna.

Naisten WC:n väliseinämuurauksia ja uusia viemäri-sennuksia. Katosta näkyy, etteivät koppien koko tai sijoittelu muuttuneet. Oikealla miesten WC:n laatoitustyöt sekä tekniikka-asennukset ovat käynnissä.

Miesten WC valmiina peruskorjauksen jälkeen.

I05 KOKOUSHUONE

Lähtötilanne

Eteisen vieressä oli alkujaan kaksi ylioppilaskunnan käytössä ollutta työhuonetta. Ylioppilaskunnan siirryttyä Ilo-kiveen on huoneita käytetty kokous- ja seminaarituloina.

Molempiin huoneisiin johtaa valkoiseksi maalatut ovet, joissa on korkeat ja kapeat lasi-ikkunat. Ovien ympärillä on ovien kaltainen valkoiseksi maalattu puu-lasiseinä, joiden läpi näkee eteisestä työhuoneisiin. Ikkunat ja mosaikkibetonista tehdyt ikkunapenkit ovat alkuperäiset. Ikkunoiden edessä on puiset rimasäleiköt. Tilojen lattiassa oli harmaa muovimatto. Valaisimet oli vaihdettu loisteputkivalaisimiin ja mahdollisesti alkuperäiset valaisinpaikat ikkunoiden edessä peitetty. Tilojen radiaattorit olivat ikkunoiden alapuolisissa syvennyksissä.

Ikkunan viereen tuli uusi inva-WC:n ja kokoushuoneen välinen seinä.

Valkoiseksi maalatut verhokotelot poistettiin. Tilalle asennettiin lakatusta puusta valmistettu verholauta.

IV-konehuoneen puoleinen väliseinä siirtyi ikkunaa kohti.

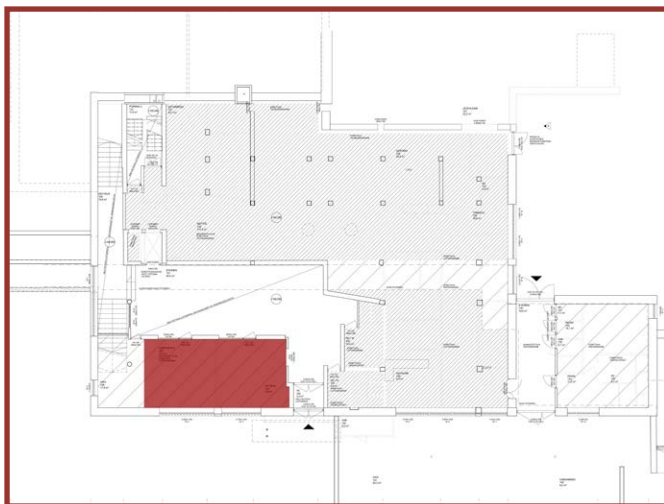

Lattian pintamateriaali vaihtui.

Ikkunat tiivistettiin ja kunnostettiin.

Patterien taustat purettiin ja toteutettiin uudella rakenteella.

Alapohja purettiin maapohjaan saakka ja toteutettiin uudella rakenteella. Lattian alle tuli maanalaisia IV-kanavia.

Toimenpiteet

Alueelta purettiin kaksi väliseinää seminaarihuoneiden väliltä sekä entisen varaston puolelta. Alapohjat purettiin aina kantavia laattoja myöten. Vanhan alapohjan rakenteessa oli kahden betonilaatan välissä bitumikerros ja kaasubetonilaatta. Hiekkaista täytemaata poistettiin ja tilalle laitettuun sepelikerrokseen tuli tilan läpi kulkevat IV-kanavat. Sepelikerroksen päälle laitettiin EPS-eristekerrokset, kuitukangas, uusi teräsbetonilaatta ja uusi vihreä muovimatto sekä uudet lattialistat.

Uusi konehuoneen ja kokoushuoneen välinen seinä toteutettiin puurankarakenteisena, kivivillaeristeisenä ja kipsilevytettynä väliseinärakenteena. Konehuoneen vaatiman laitetilan vuoksi seinä siirtyi puoli metriä. Inva-WC:n puoleinen seinä toteutettiin kalkkihiekkaharjoista.

Patterien takaista seinärakennetta purettiin maanvastaiselta alueelta. Rakenteena oli sivun 13 mukainen maanvastainen seinärakenne, mutta patterisyvennyksen kohdalla sisäpuolen tiilikkerros oli vain 1/2 kiven paksuinen, jolloin seinään muodostui syvennys. Purku ylettyi betonilaattaan asti, joka puhdistettiin bitumisevelystä ja lämmöneristeenä olevaa korkkia poistettiin niin suurelta alueelta kuin ilman seinän lisäpurkua oli mahdollista. Seinään tehtiin kapselointi ja uusi rakenne toteutettiin alumiinipintaisella polyuretaanieristeellä ja seinä muurattiin ohuilla kalkkihiekkaharjoilla. Vanhat lämpöpatterit kunnostettiin ja palautettiin paikoilleen. Uusi rakenne on tiiviimpi ja eristää paremmin lämpöä.

Tilan kaksi ikkunaa lakattiin ja ikkunan rakenteet tiivistettiin. Ikkunoiden ja lasiseiniä verholaudat toteutettiin puisina ikkunan sävyyn lakatuilla laudoilla.

Tilan valaistus ja tekniikka uusittiin tilan käyttöä vastavaksi. Huoneen päätyseinään maalattiin alue videotyökiä varten.

Alapohjan purkutyöt ovat edenneet alimman betonilaatan purkamiseen.

Alapohjan uudet lämmöneristeet ja pintavalun raudotukset tekeillä.

Uusi patterin takainen seinärakenne.

Vanhan väliseinän paikka nähtävillä katossa ja seinässä ja uusi väliseinä inva-WC:n puolella.

Uusi kokoushuone peruskorjauksen jälkeen.

106 IV-KONEHUONE

Lähtötilanne

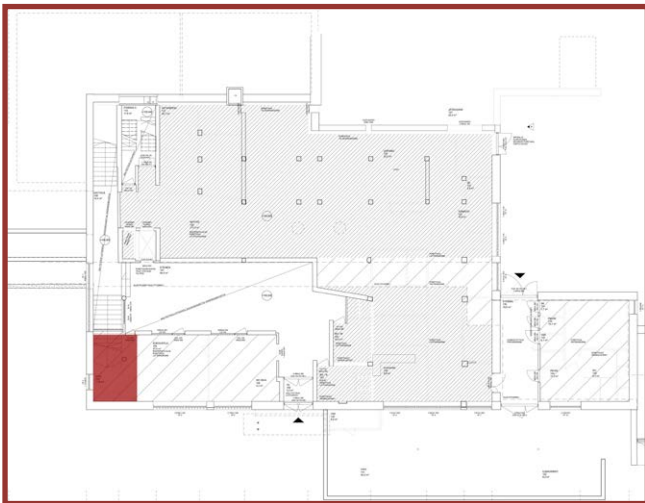
Osittain ruokasaliin vievän portaan alapuolella sijaitseva entinen varastotila muutettiin peruskorjauksessa IV-konehuoneeksi. Tilassa on yksi pieni ikkuna ja pyöreä pilari keskellä tilaa. Portaiden matalaan osaan on tehty lakatusta puupaneelista alustila, jossa on lämpöpatteri. Alustilan ja eteisen välillä on lattian rajassa metalliverkko. Puupanelointia on myös portaiden sivussa.

Toimenpiteet

Tilaa tarvitsevien ilmastointilaitteiden vuoksi konehuoneen ja kokoustilan välinen seinä purettiin ja tilaa laajennettiin rakentamalla uusi väliseinä aiemman huoneen puolelle.

Alapohjat purettiin kokonaan aivan kuin viereisessä kokoshuoneessakin. Ilmanvaihtokoneiston ja kanavien takia maanvastaisiin ulkoseiniin tehtiin useita läpivientejä. Tilan muovimatto korvattiin polyuretaanielasto-meeripinnoitteella.

Tilan kapea ovi portaiden vierestä eteiseen kunnostettiin. Uuteen väliseinään tuli uusi ovi.

Väliseinän paikkaa muutettiin.

Ikkuna tiivistettiin ja korjattiin.

Läpivientejä IV-kanaville

Lattiat purettiin maapohjaan asti ja toteutettiin osin uudella rakenteella.

Alapohja on purettu. Paneeliseinän kohdalla näkyy vanhan alapohjan rakenne, joka on sama kuin kokoushuoneessa.

Portaan alapuolisen tilan seinä ja ovi säilytettiin, samoin siellä ollut lämpöpatteri (ks. alla). Seinän läpi kulkee uusi tuloilmaputki, jolla raitista ilmaa puhalletaan eteiseen vanhan säleikön läpi.

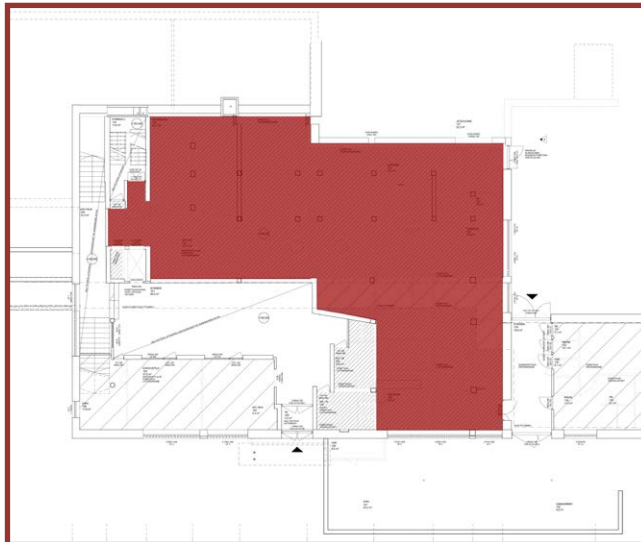
I20–I29 KEITTIÖN TILAT

Lähtötilanne

Yli puolet 1. kerroksen tiloista on rakennuksen keittiötä. Keittiö on selkeästi erotettu muista rakennuksen tiloista ja ennen peruskorjauksessa lisättyä kahteen suuntaan avautuvaa hissiä sinne ei ole päässyt suoraan muista ensimmäisen kerroksen tiloista.

Keittiössä oli säilynyt hyvin vähän alkuperäisiä pintoja ja materiaaleja. Keittiö korjattiin perusteellisesti vuosien 1977–79 peruskorjauksessa ja tällöin muutettiin tilajakoa. Rakennuksen kullmassa ollut ulko-ovi muutettiin ikkunaksi ja ovelta lähtenyt käytävä muuttui avoimeksi tilaksi kun varastotilat siirtyivät keittiön muihin osiin. Pienempiä korjauksia keittiössä oli tehty muun muassa 1990-luvulla. Säilyneitä alkuperäisiä rakennusosia ja rakenteita olivat osa ikkunoista ja mosaiikkibetonipenkit sekä osa seinien rakenteesta.

Keittiö koki rakennusten tiloista kaikkein suurimmat korjaustyöt. Se oli teknisesti vanhentunut, ilmanvaihto ei ollut riittävä eikä se täyttänyt kaikkia nykyaikaisia hygienia- ja turvallisuusmääräyksiä. Tilat korjattiin perusteellisesti, mitä edelsivät mittavat purkutyöt. Koska keittiön tila oli matala, ilmastoinnin ja muun teknisen toteutuksen sijoittelu tilaan oli vaikeaa.

Maanvastaisesta seinästä purettu pinnat aina bitumiselyyn asti ja muiden seinien keraamiset laatat on poistettu. Alapohjan betonilaattaa sahaan kappaleiksi.

Keittiön pinnat on puhdistettu vanhoista pintakäsittelykerroksista ja liasta hiekkapuhaltamalla.

Toimenpiteet

Purkutyöt käynnistyivät talotekniikan, väliseinien ja laatoitettujen pintojen sekä laskettujen alakattojen purkamisella. Joitakin alkuperäisiä tiilimuurattuja väliseiniä säilytettiin. Seinäpinnat hiekkapuhallettiin puhtaksi vanhoista laastijäämistä, rappauksista, maaleista ja bitumisivelistä. Alkuperäiset mosaiikkibetoniset ikkunapenkit suojattiin huolellisesti korjausten ajaksi.

Rakennuksen kaakon puoleiselta maanvastaiselta seinältä purettiin aiemmissa korjauksissa lisätyt ja alkuperäiset eristemateriaalit aina betoniseinään asti. Alkuperäisenä lämmöneristeenä oli käytetty sementtilastuvillalevyä (ks. sivu 14). Seinään sahattiin aukkoja uutta jätehuonetta sekä ilmastoinnin kanavien läpivientejä varten. Seinustalla oli myös rakennuksen alkuperäinen betoninen tuloilmahormi.

Keittiön alapohjat purettiin kokonaan. Alapohjaan oli tehty aiemmissa korjauksissa muutoksia ja lisäkerroksia, mistä johtuen alapohjan rakenne vaihteli hieman eri alueilla. Hiekkansekainen täyttömaa kaivettiin pois ja lattiaan tuli sepeliä kapillaarikatkoksi. Varsinaisen alapohjan alla oli lisäksi maakerroksissa pilareiden välissä ilman muotteja toteutettuja valuja, joita ei lähdetty purkamaan, sillä ne jäivät alapohjarakenteen alle. Uuteen lattiarakenteeseen tuli lattialämmitys ja vihreä akrylibetonipinnoite. 1970-luvun korjauksessa asennettu solupolystyreenieriste (styrox) korvattiin suulakepuristetulla polystyreenieristeellä.

Keittiön alapuolella kulkee huoltotunneli, jonka kattorakenteisiin alapohjat liittyvät. Alapohjan uusimisen yhteydessä kunnostettiin myös huoltotunnelin kattorakenteet ja sen seiiniin tehtiin aukkoja IV-kanavia, vesiputkia, viemäreitä ja muita asennuksia varten.

Osa tilan kantavista pilareista piti rapautumisesta johtuen mantteloida eli vahvistaa pilarin ympärille tehtävällä teräsbetonivalulla. Välipohjaa kannattavia palkkeja oli yhdellä pilarivälillä purettu ja niissä oli vanhoja läpivientejä. Vanhoja läpivientejä hyödynnettiin uusissa

asennuksissa ja uusien tekoja vältettiin, jottei kantavan rakenteen kestävyys heikkenisi.

Keittiön huoltopihalle rakennettiin uusi tuloilmakonehuone ja maan alle sieltä keittiöön johtava ilmakanava. Kanavaa varten keittiön luoteen puoleiseen perusmuuriin sahattiin aukko ja kanavalle valettiin uudet betonirakenteet. Ilmakanavasta ilmastointiputket nousevat kuivavaraston kohdalla muihin kerroksiin ja levittäytyvät ympäri keittiötä.

Vanha keittiöhissi purettiin ja tilalle rakennettiin uusi hissi palvelemaan keittiötä sekä samaan kuiluun invahissi, joka avautuu myös keittiön suuntaan. Siivouskomeron kohdalle rakennettiin tarjotinhissi samalle kohdalle missä aiemminkin oli ollut ruokahissi. Tarjottimet likaisine astioineen kulkevat hissistä hihnaa pitkin vie-reiseen astianpesutilaan.

Seinien suurimmat aukot muurattiin umpeen ja seinät tasoitettiin ja laatoitettiin valkoisella laattalla 1 mm saumalla.

Keittiön seinän purettavat keraamiset laatoitukset ja ikkunapenkkin suojaukset.

Keittiön tilajaossa on tapahtunut vuosien varrella suuria muutoksia. Alkuperäinen, ulko-ovelta alkanut pitkä käytävä, jonka varrella oli mm. varastotiloja, tuli jälleen hetken ajaksi esiin väliseinäpurkujen jälkeen. Peruskorjauksessa tila jaettiin osaksi leipomoa, keittiötä ja astianpesutilaa.

Alapohjan purkutyöt ja maakaivuutyöt alkavat valmistua. Pilareiden välissä kulkee pääosin ilman muuttia valettuja sidospalkkeja.

Käytävän maanpohjan tasoitus. Kuvassa myös huoltotunnelin yläosa, johon sahattiin paljon uusia läpivientejä talotekniikalle.

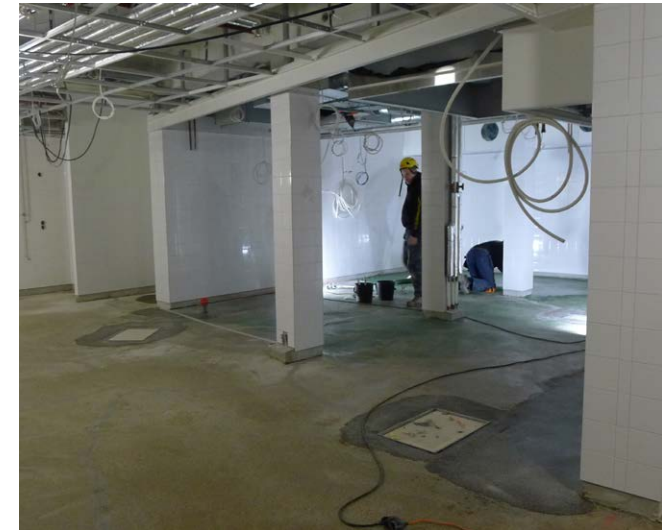
Sepelitäyttö, johon on upotettu radon-putket.

Huoltotunnelista tulevat käyttövesiputket on sijoitettu alempaan lämmöneristekerrokseen.

Takana betonilattia on jo valettu, edessä näkyvät raudoitukset sekä valkoiset lattialämmitysputket.

Akryylibetonilattian teko on aloitettu.

Maanvastainen seinä on saanut uuden bitumieristyksen sekä alumiinipintaisen polyuretaanilevykerroksen. Nyt menossa kevytharkkomuuraus, jonka päälle tulee vielä tasoite, märkätilojen vedeneristys ja keraaminen laatta.

Keittiön ja eteisen välisen seinän vanhojen asennusten aukkoja ja roiloja on muurattu umpeen ja seinä tasotettu laastilla.

Vanhaan perusmuuriin tehty aukko ja IV-kanaalin pohja valettu.

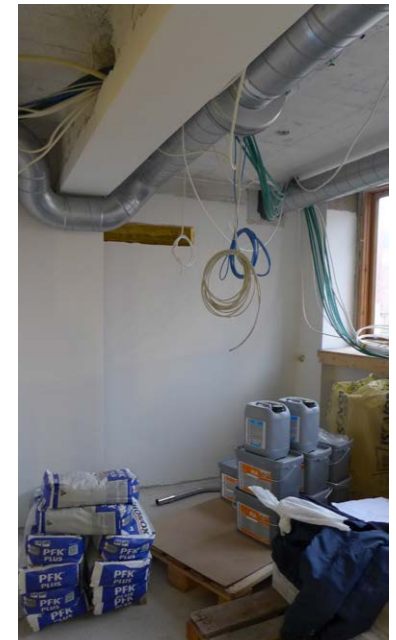

Kuivavarastossa IV-kanaalista nousevat IV-putket.

Siivouskomeron purkutyöt kohdassa, johon rakennettiin uusi tarjotinhissi.

Kattopalkkeihin ei voinut loputtomasti tehdä läpivientejä, joten kuvan toimistossa (joka aiemmin tunnettiin nimellä emännän huone) putket mutkittelevat paljon ja kaapelit kulkevat aiemmin tehdystä aukosta palkin läpi. Johtuen kattoasennuksista ja ikkunan korkeusasemasta toimiston levykatto nousee aavistuksen kohti ikkunaa.

Luoteen puolella ikkunan alapuolisia patteriseiniä purettiin tiilimuuraukseen asti. Paisutettu korkki poistettiin ja lämmöneristävyyttä parannettiin. Korkki korvattiin alumiinipinnoitetulla polyuretaanieristeellä ja sisäpuolinen punatiili kalkkihiekkatiilillä.

Osin uusittu ikkunan alapuolinen seinä. Väliseinämuutoksista johtuen ikkunapenkkiä piti jatkaa kuivavarastossa valkoiseksi maalatulla betonilla, sillä sopivaa mosaikkibetonia ei ollut saatavilla.

Osa uuden toimiston seinistä toteutettiin puurakenteisina levyseininä, joihin tuli sisäikkunoita keittiön puolelle.

Toimiston keittiön puoleiset seinät peruskorjauksen jälkeen. Takana on kulku uuteen maanalaiseen jätehuoneeseen. Tuloilmapäätteet on sijoitettu kattoon.

Valmis leipomo. Matala tilan vuoksi mm. valaistus on toteutettu levykattoon upottaen.

Keittiön salaatinvalmistustilat. Tilan ikkuna on uusi, vanhojen ikkunoiden mukaan valmistettu puuikkuna.

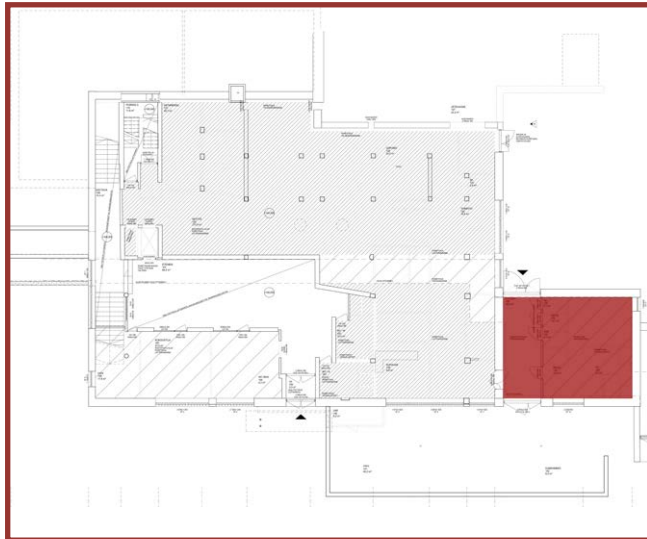
Keittiön käytävä ja kylmäsäilytystilat peruskorjauksen jälkeen.

I 30–I 36 KÄYTÄVÄ, SOSIAALITILAT JA VARASTOT

Lähtötilanne

Kolmikerroksista ruokalarakennusta ja Philologian laitusrakennusta (ent. opiskelijoiden asuntola) yhdistää matala osa, jossa on huoltokäytävä, keittiöhenkilökunnan sosiaalitilat ja varastotilaa. 1970-luvun korjauksessa sosiaalitiloja laajennettiin varastojen paikalle, jolloin väliseinien sijoittelu muuttui.

Tilat olivat peruskorjauksen alkaessa pitkälti 1970-luvun asussa. Pukuhuoneita oli kaksi: yksi iso ja toinen kahdelle henkilölle mitoitettu. Tilojen mitoitus ja varustus ei vastannut nykyaikaista käyttöä ja tilojen kunto alkoi olla huono, sillä vain pesukalustoa oli uusittu 1970-luvun peruskorjauksen jälkeen.

Toimenpiteet

Huoltopihalta lastauspihalle ulottuvan käytävän lattiat olivat alkuperäistä mosaiikkibetonia, joten ne säilytettiin ja suojattiin korjauksen ajaksi. Huoltopihan puoleinen mahdollisesti alkuperäinen laudoitettu ovi kunnostettiin, mutta lastauspihan uusittu profiilipeltiovi vaihdettiin uuteen puulaudoitettuun teräsrunkoiseen oveen.

Väliseinät purettiin lukuun ottamatta käytävän ja sosiaalitilojen välistä alkuperäistä seinää. Lattioiden pintamateriaali poistettiin ja välipohjan laatan päälle valettiin uusi teräsbetonilaatta. Uusiksi pintamateriaaleiksi tuli WC- ja pesutiloissa kuusikulmainen laatta ja pukuhuoneissa muovimatto.

Seinien pintamateriaalien purkutöiden aikana luoteen puoleisesta seinästä löytyi alkuperäinen seinään muurattu horni.

Tiloissa oli kaksi yläikkunaa. Kampuksen kentälle päin oleva ikkuna oli peittomaalattu umpeen. Nyt sen kohdalle tuli naisten pukuhuone. Toinen pieni ikkuna oli ennen naisten, nyt miesten pukuhuoneessa. Molempiin ikkunoihin lisättiin sälekaihtimet. Molemmat ikkunat kunnostettiin ja tiivistettiin.

Tilojen kalustukset uusittiin kokonaisuudessaan.

Naisten pukuhuone oli peruskorjauksen alkaessa 1970-luvun asussa. Korjauksessa sen paikalle tuli miesten pukuhuone ja peseytymistilat.

Naisten WC- ja peseytymistiloihin oli tehty edellisen peruskorjauksen jälkeen hyvin vähän muutoksia ja korjauksia. Naisten uusi pesuhuone sijoittui samalle paikalle.

Huoltokäytävä ja sosiaalityötilojen väliseinäpurut. Takana näkyy vanha pariovi huoltopihalle.

Miesten sosiaalityötilojen uudet väliseinämuuraukset. Kattossa vanhan muuratun poistoilmapiipun hormit.

Uusien väliseinien muurausta sosiaalityötilojen alueella.

Naisten pukuhuoneen seinien maalaustyöt ja talotekniikan asennukset. Ikkuna on tiivistetty.

Sosiaalityötilojen väliseinäpurut ovat päättyneet. Seinältä löydettiin vanha tiiliseinään toteutettu pystykanava. Toinen myöhemmin lisätty hormi on ollut tilan nurkassa.

Miesten valmis pukuhuone. Katon poistoilmapiipun kohdalla on uudet asennukset ja levytetty alakatto.

Naisten pukuhuone peruskorjauksen jälkeen ja kulku pesuhuoneeseen.

HUOLTOPIHA: I 40 VARASTO, I 41 IV-KONEHUONE ja I 42 ILMAKAMMIO

Lähtötilanne

Rakennuksen urheilukentän puolella on tiilimuurilla rajattu huoltopiha. Peruskorjauksen alkaessa pihalla, pääsisäänkäynnin puoleisessa kulmassa oli vuonna 1977–79 rakennettu jäädytin kompressorille tarkoitettu tila. Se oli puurakenteinen, eristetty mineraalivillalla, vuorattu puulaudoituksella ja siinä oli pellitetty pulpettikatto. Sen ovelle kulki sorapolku. Ennen dokumentoinnin aloittamista pihalla oli ollut myös roskakatos.

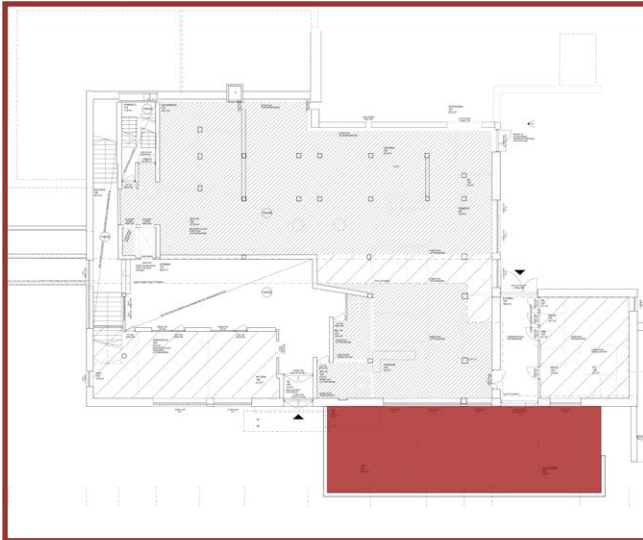
Muurin vierellä oli useita lavoja vanhoja tiiliä. Valtaosa pihasta oli rehevöitynyt ja villin kasvillisuuden peittämä. Slammatusta ja vaalealla maalattusta muurista oli irronnut laastia. Suurin osa huoltopihan alasta oli käyttämätöntä.

Toimenpiteet

Huoltopiha tyhjennettiin, kompressorin tila ja roskakatos purettiin ja maata kaivettiin maanalaisia rakennusosia varten. Perusmuurin vanhat vedeneristeet korvattiin uusilla lämmön- ja vedeneristeillä. Keittiön perusmuuriin sahattiin aukko ilmakanaalia varten.

Huoltopihalle rakennettiin uusi IV-konehuone ja siihen liittyen ilmakammio sekä maan alle rakennuksen kuivavaraston kohdalle kulkeva ilmakanaali. Pihan perälle tuli lisäksi varasto ja lauhdutinsuoja. Kaikki uudisrakennukset mitoitettiin niin, että ne kätkeytyvät huoltopihan muurien taakse. Ainut muurin yli näkyvä asia on varaston ilmanvaihdon piippu, jota madallettiin korjauksen loppuvaiheessa, sillä se nousi liian korkealle muurin yläpuolelle. Piippu maalattiin tiilenpunaisella, jotta se olisi mahdollisimman huomaamaton.

Huoltopihan uudet rakennukset ovat teräsbetoniperustaisia, puurunkoisia, polyuretaanilla eristettyjä ja lautavuorattuja rakennuksia. Pulpettikatot on päällystetty konesaumattulla kuumasinkityllä peltikatteella, joka maalataan muutama vuosi peruskorjauksen valmistuksen jälkeen. Seinien vuoraukseen käytettiin norjalais-tyyppistä vaakalautoitusta, ja seinien ja ovien sävy on vaalea. Maanpinta peitettiin kivituhkalla.

Huoltopiha oli ennen korjausta tiililavojen ja villiintyneen kasvillisuuden valloittama, pääsääntöisesti ilman käyttöä oleva tila.

Pihan kulmauksessa olleen jäädytinkompressorin tilan vuorauksen purku.

Huoltopiha on tyhjennetty ja maata kaivettu uusia maanalaisia rakennusosia varten.

Konehuoneen ja muiden huoltopihan uusien tilojen betonirakenteiden valutyöt ovat käynnissä.

Huoltopihan uusien rakennusten ulkoseinien lämmöneristystyöt.

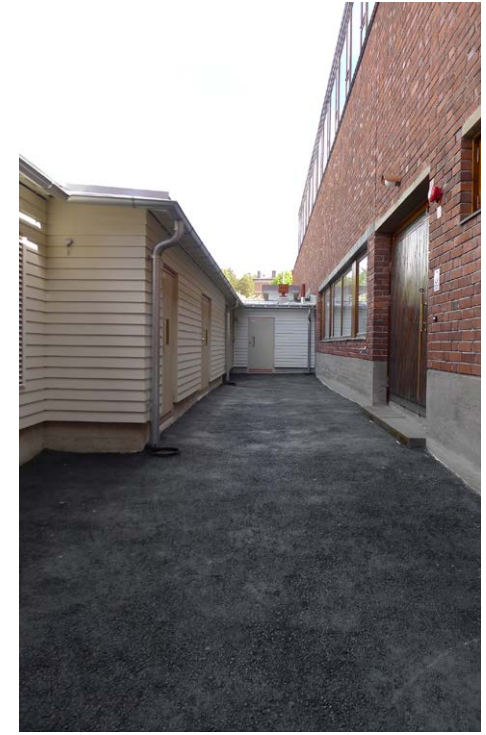
Perusmuuriin sahataan aukkoa ilmakanaalin läpimenoa varten.

Ilmakanaalin alapohjan lämmöneristys ja perusmuurin vedeneristystöitä.

Ilmanvaihtokonehuone ja aukko ilmakanaaliin.

Näkymä huoltopihalle peruskorjauksen valmistuttua.

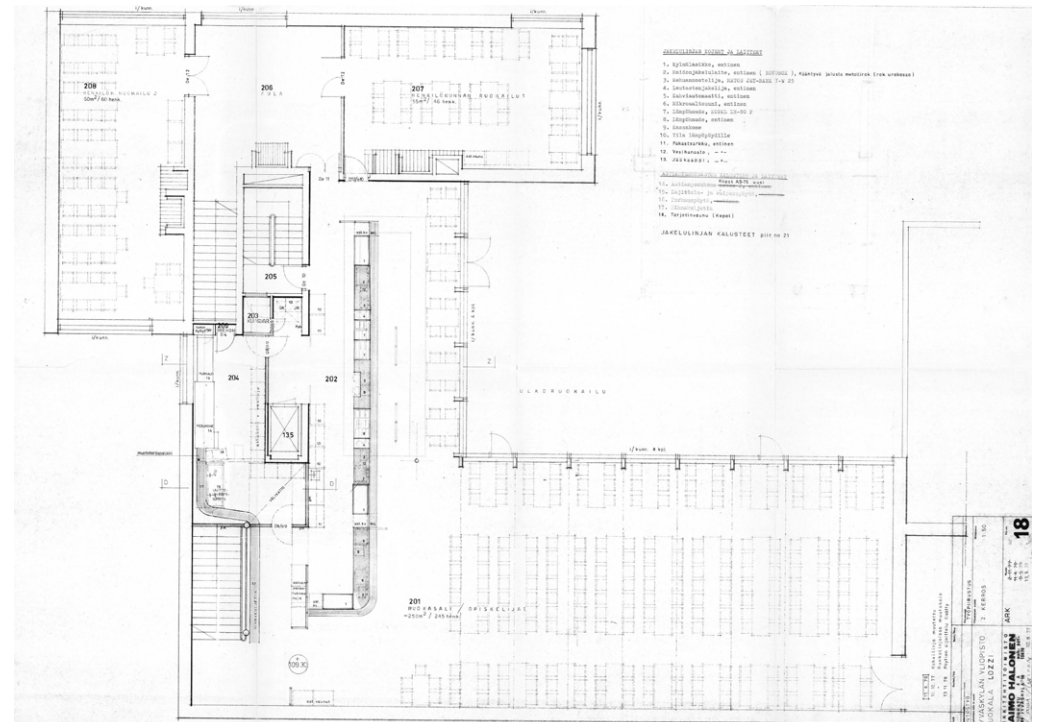
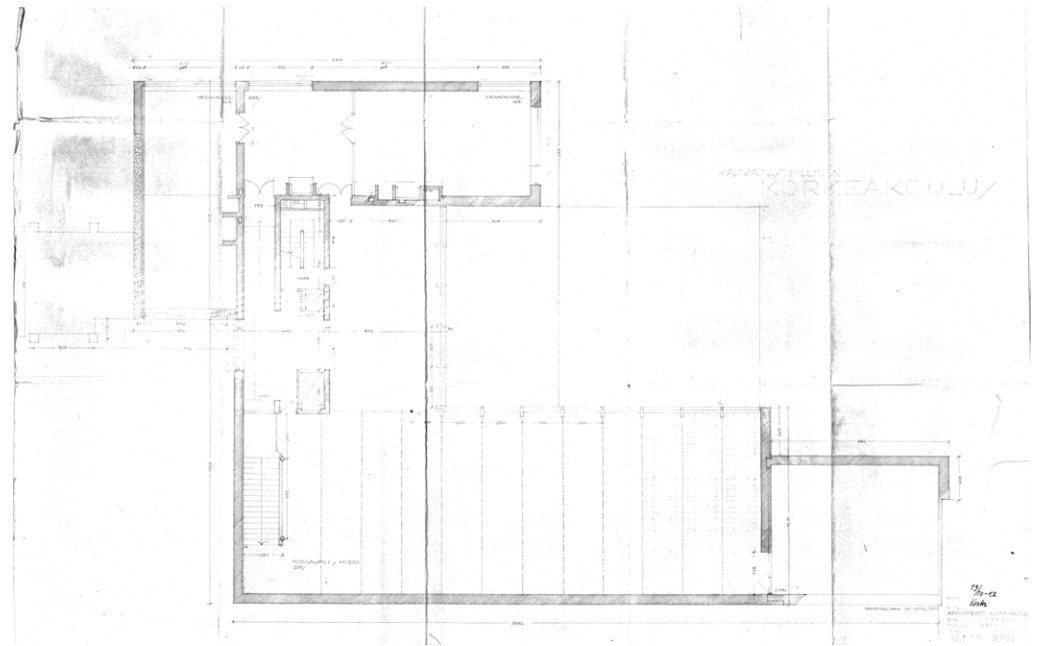
2. KERROS

Toisessa kerroksessa sijaitsevat ruokailutilat sekä alkujaan ylioppilaskunnan käytössä olleet kerhuhuoneet. Ylioppilaskunnan muuton jälkeen kerhuhuoneet ovat toimineen kokous- ja juhlatiloina sekä henkilökunnan ruokailutilana. Kerroksen suurin tila on ruokasali, jonka katto laskee sisäpihalla olevaa terassia kohti. Puset kattotuolit on jätetty näkyviin ja suuret ikkunapinnat tuovat tilaan paljon valoa. Molemmissa kerhuhuoneissa sekä niiden välissä olevassa aulassa on kaikissa punatiilestä muuratut takat. Ruokasalin yhteydessä oleva apukeittiö on toiminut välillä astianpesutilana. Ruokasalista on pääsy henkilökunnan käyttämään portaikkoon, jota kautta on ollut kulku keittiöön ja 3. kerroksessa sijaitsevaan Lyhtyyn.

Toisessa kerroksessa tehdyt muutokset ja korjaustyöt olivat ensimmäiseen kerrokseen verrattuna maltillisia. Valtaosa tiloista oli lähes alkuperäisessä asussaan, jollaisina ne myös säilytettiin. Parkettilattiapinnat uusittiin ja osa lattiarakenteista uusitiin niiden riskirakenteiden tai tutkimuksissa havaittujen vaurioiden takia. Astianpesutila muutettiin takaisin apukeittiöksi ja tarjotinhissi rakennettiin paikalle, jossa alun perin oli ollut ruokahissi. Pitkä tarjoilutiski purettiin ja tilalle hankittiin uusi, kahden linjaston tarjoilutiski. Kahvia ja leivonnaisia varten tuli oma pöytänsä. Muutoksien jälkeen ruokailutilaan saavutaan vain toisen portaan kautta, kun ennen korjausta molemmat portaat veivät tarjoilutiskin eri päistä alkaville linjastoille. Näin kerhuhuoneiden välissä oleva aula saatiin rauhoitettua enemmän oleskelutilaksi kuin läpikulkupaikaksi.

Ylhäällä: pohjapiirustus vuodelta 1952 (Suomen Yliopistokiinteistöt Oy).

Alhaalla: vuoden 1979 peruskorjauksen pohjapiirustus (Suomen Yliopistokiinteistöt Oy).

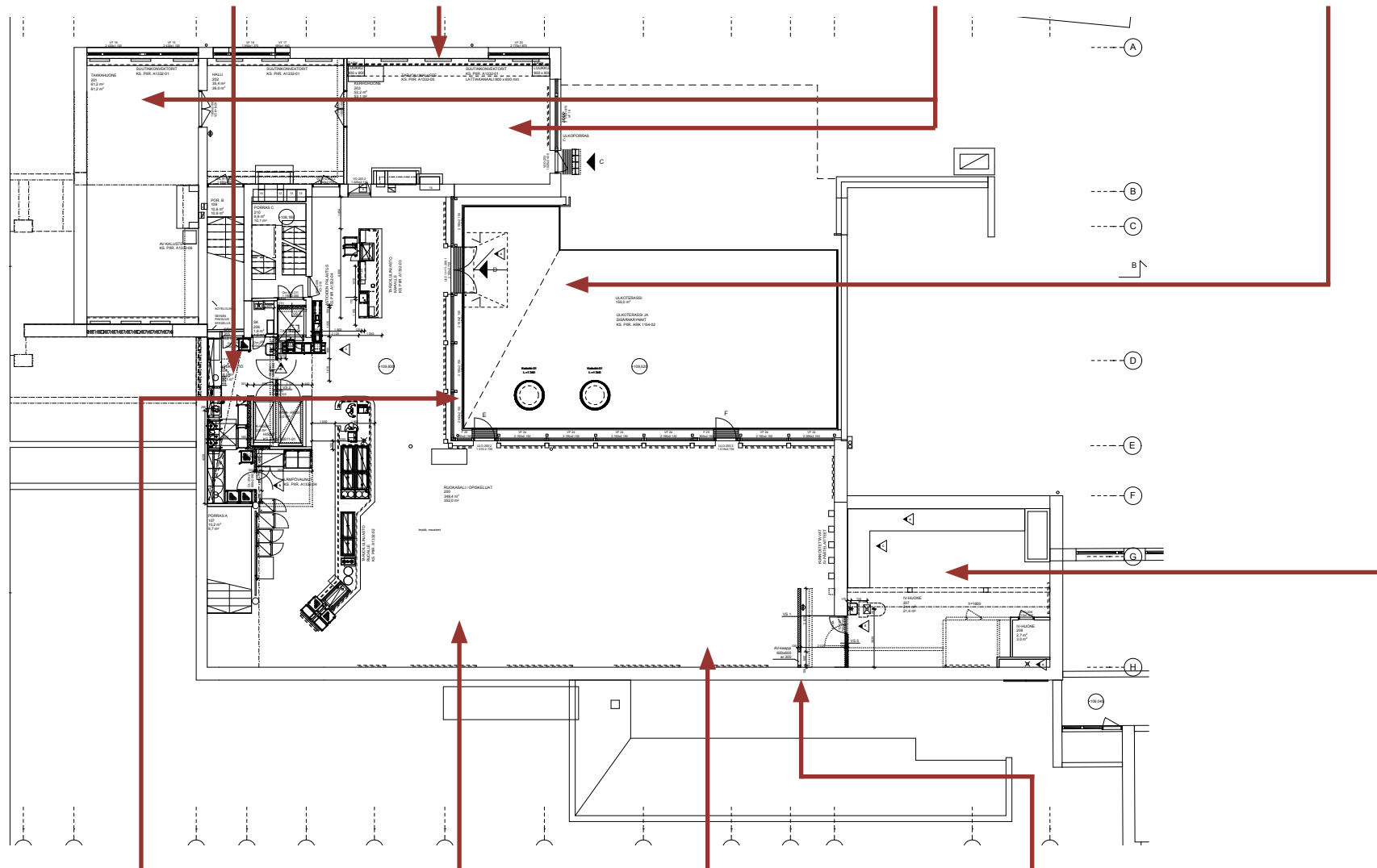

Osa apukeittiön v. 1979 tehdystä laajennuksesta purettiin ja tila palautettiin astianpesutilasta takaisin apu/tarjoilukeittiöksi.

Kerhuhuoneisiin ja aulaan tuli konvektorikotelot.

Lattiat purettiin kantavaan betoni-laattaan asti ja uusittiin.

Pariovien eteen tuli luiska ja terassin kansi sekä kattoikkunat korjattiin.

Betonivesikourun uudelleen valun yhteydessä terassin puoleisen seinän rakennetta korjattiin.

Ruokalan lattiapinnat uusittiin. Laajennetulle tarjoilualueelle tuli punainen erikoisbetonilattia ja muualle saatiin uusi saarniparketti.

Ilmanvaihtojärjestelmä uusittiin. Uudet putket piilotettiin vanhojen sisään.

IV-laitteiden vaatiman tilan ja kulkuväylän leventämiseksi seinäkettä siirrettiin ruokasaliin päin.

Viistokattoinen varasto muutettiin IV-konehuoneeksi.

Piirustus: Arkkitehdit Mustonen Oy, 2015)

200 RUOKASALI

Lähtötilanne

Opiskelijoiden ruokasali on yksi rakennuksen merkittävimmistä tiloista. Seinät ovat puhtaaksimuurattua punatiiltä ja pulpettikaton puiset kattotuolit ovat näkyvillä ja tärkeä osa salin ilmettä. Tilaan tulee paljon luonnonvaloa korkean seinän yläosassa olevista suurista puuikkunoista ja terassia kiertävien seinien punaiseksi maalatuista ikkunoista. Terassi täydentää L-kirjaimen muotoista tilaa.

Ennen peruskorjausta ruokailualueen lattia oli massiiviparkettia ja tarjoilulinjaston alue punaista suorakulmaista lattialaattaa. Ruokasalin takaosassa oli alkuperäinen rapattu seinäke IV-laitteiden ja varaston oven suojana. Takaseinällä oli kuusi puurimoin verhoiltua poistoilmaputkea ja kattotuolien lomassa kolme tuloilmaputkea. Ruokasalin valaisimet olivat Aallon arkkitehtitoimiston valitsemat ja valtaosa niistä oli ennen korjausta alkupe- räisen valaistussuunitelman mukaisilla paikoillaan. Ruokailulinjasto oli yksipuoleinen. Ruokailijat jakautuivat portaikossa kahteen jonoon, jotka kohtasivat linjaston puolessa välissä kassoilla.

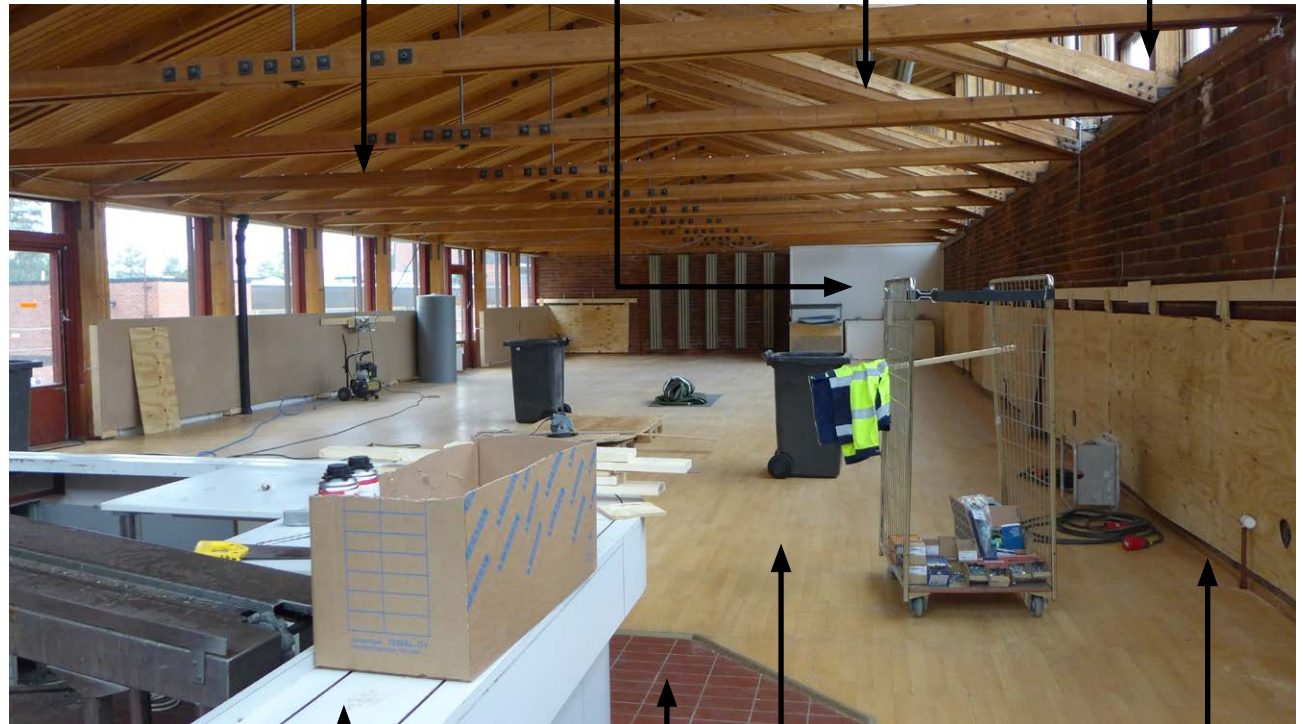

Varastotilan oven edessä ollut seinäke purettiin ja uusi rakennettiin hieman kauemmaksi takaseinästä. Yksi seinällä olevista ilmanvaihtoputkista poistettiin sen takaa.

Ikkunat kunnostettiin ja tiivistettiin. Koillispuolen ikkunat uusittiin. Ikkunoihin tuli lämpölasit.

Valkoisten seinäpintojen maalaus ja seinien ja kattopalkkien puhdistaminen.

Katon tuloilmaputket muutettiin poistoilmaputkiksi.

Parketti alusvanerineen, lattialaatat sekä osa pintabetonilaatasta purettiin. Lattian pintamateriaalit uusittiin.

Astianpesulinjasto ja tarjoilulinjasto purettiin ja linjasto uusittiin.

Patterit irrotettiin seiniltä kunnostusta varten ja seinät suojattiin. Vesiputket uusittiin.

Toimenpiteet

1990-luvulla laitetut tarjoilualueen punaiset klinkkerilaatat sekä ruokailupuolen parkettilattiat purettiin. Uuden ruokalinjaston sijainti ja koko poikkeavat aiemmas- ta, joten tarjoilu- ja ruokailualueiden rajat muuttuivat. Laattojen sijasta tarjoilualueelle valettiin erikoisbetonilaa- tetta. Tätä varten alueelta purettiin myös pintabetonilaa- tetta. Tilalle valettiin aiempaa ohuempi raudoitettu pintabetoni ja sen päälle erikoisbetonilattia. Lattiamateriaalin massa on punaista ja kiviaines mustaa. Koevalu tehtiin ensin apukeittiön tiloihin ja tämän hyväksymisen jälkeen ruokasalin puolelle. Ruokailutilan puolelle asen- nettiin alkuperäistoteutuksen mukaisesti saarniparketti.

Vuoden 1977–79 peruskorjauksessa astianpesutilaksi muutettua apukeittiötä oli laajennettu portaikon ylä- puolelle osittain viistolla välipohjarakenteella sekä uusien väliseinien avulla ruokasalin puolelle. Ruokasalin puolelle tehty laajennus purettiin pois. Hissien ja tämän laajennuksen laatoitettu tiilimuurattu seinä purettiin ja muurattiin uudelleen käyttäen vanhoja, puretuista rakenteista vapautuneita tiiliä. Uudelleen muurattu seinäosa erottuu kuitenkin alkuperäisestä seinästä hie- noisesti. Apukeittiön ja ruokasalin väliin rakennettu uusi seinä muurattiin kalkkiahiekkatiilestä, rapattiin ja maa- lattiin valkoiseksi.

Salin takaosassa olevan entisen varaston ja uuden IV-konehuoneen oven edessä ollut rapattu, valkoiseksi maalattu ja puulistoitettu tiiliseinä purettiin. Seinäke muurattiin uudelleen hieman kauemmas konehuoneen ovesta laitteiden vaatiman tilan ja kulkuväylän leveyden kasvattamiseksi. Seinäke on samanlainen kuin vanha alakulmaan sijoitettua valkoiseksi maalattua AV-kaap- pia lukuun ottamatta.

Ruokasalissa oli alkuperäiset radiaattorit. Salin lattiaa avattiin seinänvierustoilta sähkö- ja vesiputkien asen- nusta varten. Vanhat patterit kunnostettiin ja palautet- tiin paikoilleen. Terassiseinällä on maalattiin uudestaan taustaseinän mukaan valkoiseksi ja tiiliseinillä tiilenpu- naisiksi.

Ruokasalin takaosassa ja katossa on alkuperäisen il- manvaihtolaitteiston asennuksia. Salin takaosan sei- nässä oli kuusi kappaletta poistoilmaputkia, jotka oli verhoiltu harmaaksi maalatuilla puurimoilla. Yksi poistettiin kokonaan, sillä se sijaitsi seinäkkeen taka- na. Muut viisi käytöstä poistettua jätettiin paikoilleen, puhdistettiin ja rimat maalattiin uudelleen. Ne ovat osa ruokasalin alkuperäistä toteutusta ja näin merkittävä osa ruokasalin ulkoasua. Salin korkeammalla puolella kattotuolien seassa kulkee kolme eri pituista muotoiltua ilmastoinputkea, jotka on osittain verhoiltu harmaaksi maalatuilla puurimoilla. Neljäs nousi vain hieman sei- näkettä korkeammalle. 1970-luvulla pisintä putkea oli jatkettu toteutuksella, jossa rimoja ei ollut lisätty, putki oli täysin pyöreä ja putken rei'itys oli tehty käsin. Tässä lisäosassa ei ole puurimoverhoilua. Vanhat, alun perin tuloilmaputket puhdistettiin ja niiden sisään asennettiin uudet poistoilmaputket. Myös 1970-luvulla tehty jatke säilytettiin. Seinäkkeen taakse tuli ilmanvaihtokoneisto ja tuloilmasäleiköt.

Ruokasalissa oli Aallon arkkitehtitoimiston suunnitte- lema valaistus. Vanhat valaisimet kunnostettiin. Sähkö- johdotukset uusittiin lähes kokonaan. Lisää valaistuk- sesta sivulla 31.

Katon puurakenteet puhdistettiin. Terrassipuoleiselta seinältä sekä mustan teräspilarin läheltä poistettiin kak- si lattiasta kattoon kulkevaa putkiasennusta.

Lattioiden pintamateriaalien eli parketin ja punaisen lattiaaatoituksen purku.

Välipohjan pintabetoni purettiin. Tarjoilualueelle tehtiin uusi erikoisbetonilattia.

Ruokasalin takaosan muurattu seinäke purettiin, sillä sitä oli siirrettävä hieman kauemmas takaseinästä.

Kattotuolit ja niiden lomassa kulkevat harmaaksi maalatulla puurimoilla verhoillut ilmanvaihtoputket.

Muutamia rikkoutuneita ikkunapenkien laattoja vaihdettiin säilössä olleisiin vastaavanlaisiin laattoihin.

Apukeittiön laajennuksen myötä laatoitettu seinä muurattiin uudelleen vanhoilla tiilillä.

Tarjoilualueen raudoitustyöt.

Pattereiden uudet vesiputket ja lattiassa osa poistettavaa ilmastointiputkea.

Ruokasalin takaseinällä oli oranssipunaisella maalattu luukku, jonka sisältä paljastui väliaikaisen, pitkään poissa käytöstä olleen "näyttämörakenteen" sähkökeskus lasitettuina sähkökaavioineen. Sähkökeskus ja kaavio on siirretty Yliopiston tiedemuseon kokoelmiin.

Uuden erikoisbetonilattian väriksi valittiin punainen ja kiviaines on mustaa.

Ruokasali viittä vaille valmiina. Lattiat ovat öljyttyä ja vahattua massiivisauvaparketti.

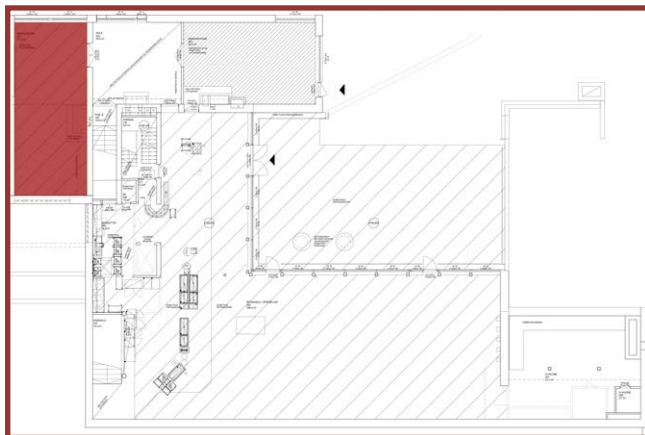
Alun perin ravintolassa oli pöytiintarjoilu. Ruokalinjastoon siirryttiin kuitenkin varsin pian ravintolan käyttöönoton jälkeen ja Alvar Aallolta tilattiin suunnitelmat itsepalvelulinjastoa varten. Tämä tarjoilutiski (kuva vuodelta 1973, JYM K1253:5) poistettiin 1970-luvulla ja tilalle tuli uusi tiski, jonka nykyinen ulkoasu lienee 1990-luvulta (kuva peruskorjauksen alkaessa). Tarjoilulinjasto on ennen ollut yksipuoleinen ja jatkunut lähes koko tilan läpi, niin että kassat ovat sijainneet sen keskellä. Nyt tilalle tuli linjasto, jossa asiakkaat kulkevat molemmin puolin. Kahvipöytä sijaitsee erikseen tarjotinhissin vieressä. Uuden tarjoilulinjaston ulkonäössä huomioitiin Aallon tarjoilutiskisuunnitelma.

201 TAKKAHUONE

Lähtötilanne

Huone oli alkuperäisessä käytössään Yliopilaskunnan kerhuhuoneena tai toimistona. Ylioppilaskunnan siirtynyt Ilokiveen tila on toiminut mm. kokoustilana.

Tilan korkeus vaihtelee, sillä huone sijaitsee osin Lyhdyn eteistilojen alapuolella. Tällä alueella on valkoiseksi maalattu betonikatto ja korkeassa osassa on viisto punahonkakatto, jonka kattotuolit ovat osittain näkyvissä. Huoneen molemmissa päissä on ikkunat. Luoteen puoleisen ikkunan korkeudesta johtuen katto nousee sen kohdalla ja ikkunassa on peenkin sijasta viisto alareuna. Ennen korjausta tilassa oli vuonna 2001 uusittu tammiparketti. Pitkät seinät ovat puhtaaksimuurattuja ja ikkunaseinät rapattuja ja valkoiseksi maalattuja. Portaiden vastaisella seinällä on tiilitakka. Tilassa oli 1990-luvulla asennetun Artekin valaisimet. 1990-luvulla tilan sisustus uusittiin taidetoimikunnan tekemällä suunnitelmalla Artekin kalustein.

Lattiat purettiin maavaraiseen betonilaattaan saakka

IV-kotelointeja purettiin ja tilaan lisättiin uudet konvektorikotelot

Valaisinmuutokset

Ikkunoiden tiivistykset

Toimenpiteet

Ennen korjaustöiden aloittamista takka ja tiiliseinät suojattiin. Tilan maanvastainen alapohja purettiin kantavaan betonilaattaan saakka. Laatan päällä oli bitumisively, bitumilla kyllästetty tai sillä sivelty ekspandoitu korkki, rakennuspaperi, pintabetoni ja tammiparketti.

Puhdistettuun betonilaattaa laitettiin epoksihartsikäsitely, EPS-eristelevyt, teräsbetonilaatta, tasoite sekä uusi massiivisauvatammiparketti. Lattiarakenteen uusimisen yhteydessä tiivistettiin betonilaatan ja seinien liitoksia.

Tilan seinät puhdistettiin ja rapatut seinäosuudet tasotettiin ja uudelleen maalattiin. Sähköasennusten johdot sijoitettiin tiilien saumoihin tai roilottiin rapattuihin seinäin.

Kaikki tilan ikkunat tiivistettiin. Ikkunan karmit, puitteet ja puiset ikkunapenkit lakattiin uudelleen. Urheilukentän puoleisen ikkunan viisto alareuna purettiin ja rakenteesta poistettiin ekspandoitua korkkia, bitumisively ja punasavitiilet. Alareuna toteutettiin uudelleen alumiinipintaisella polyuretaanilevyllä ja kalkkihiekkatiileillä tiivistämisen jälkeen.

Vuonna 2002 tehdyt IV-kotelot takan vieressä putki- ja tuloilmaputki sisäänkäynnin yläpuolella. Tilan molempiin päätyseiniin tuli uudet konvektorikotelot, joiden pintamateriaali toteutettiin tammiviilutetusta levystä. Poistoilmäsäleiköt sijaitsevat sisäänkäynnin vieressä.

Tilan valaisimet uusittiin. Kattovaloiksi asennettiin Lisa Johansson-Papen suunnittelemat Sipuli-valaisimet, jotka ripustettiin huoneen korkeaan osaan eri tasoihin. Seinille tuli uudet valkoiset kaarevat valaisimet. Malli on samankaltainen kuin esimerkiksi Lyhdyn seinävalaisimissa.

Alapohjarakenteen purkua. Pintabetonin alta paljastunut rakennuspa-
peri ja korkkieriste. Takan vieressä purettava IV-kotelo.

Viisto ikkunapenkki purettiin ja veden ja lämmöneristeet
vaihdettiin ja penkki muurattiin uudelleen.

Huoneen molempiin pätyihin tuli
konvektorit.

Alapohja on purettu alimpaaseen betonilaattaa asti. Seinän vierustat
on tiivistetty ja betoni käsitelty epoksilla. Takkojen edustojen tiilipintoja
ei purettu, mutta niiden reunoilta poistettiin korkkia ja ne tiivistettiin.

Takkahuone peruskorjauksen jälkeen. Katossa Sipuli-valaisimet. Liikuteltavissa AV-kaapeissa käy-
tettiin samaa tammiviilua kuin konvektorikoteloissa.

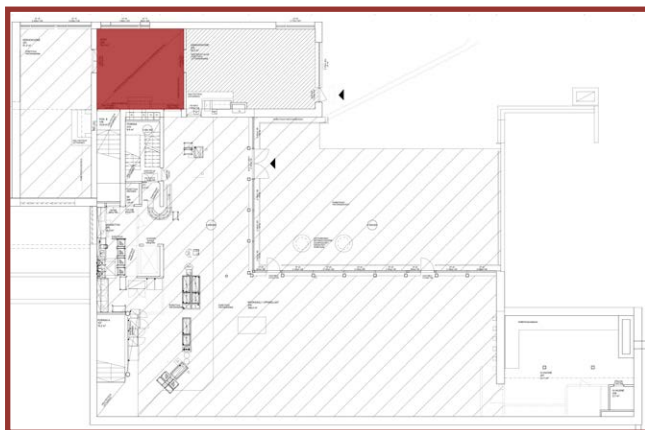
202 AULA

Lähtötilanne

Toinen alakerran eteisestä lähtevistä portaista vie aulaan, josta on pääsy sekä ruokalaan, että molempiin kerhohuoneisiin.

Tilan lattia on syrjälleen asetettua, votsiin limitettyä tiiltä. Vaino katto on mäntyä ja kattorakenteet ovat osittain näkyvissä. Ikkunaseinä ja kerhohuoneen puoleinen seinä ovat puhtaaksimuurattuja, muut rapattu ja maalattu valkoiseksi. Ruokalan puoleisella seinällä on punasavi-tiilestä muurattu takka. Takan yläpuolella ja henkilökunnan ruokailutilana toimivan kerhohuoneen puoleisella seinällä oli valkoiset ilmanvaihdon kotelot.

Ennen peruskorjausta ruokalan toinen linjasto alkoi aulan puoleisen oven kohdalta. Tästä syystä ruokajono kiemurteli etenkin ruuhka-aikoina aulan läpi portaikkoon. Tilassa oli naulakoita ja aamiaishuoneessa olleen henkilökunnan ruokasalin astioidenpalautuskärryt.

Kahdella seinällä olevat kotelot ja IV-putket purettiin
Konvektorikotelot.

Ikkunoiden tiivistykset

Valaisinmuutokset

Toimenpiteet

Muiden votsiin limitettyjen tiililattioiden tapaan myös aulan lattia säilytettiin. Lattia puhdistettiin useista likaa keränneistä ja lattiaa tummentaneista vahakerroksista ja seinän vierustat tiivistettiin. Aamiaishuoneen puolella säilynyt alkuperäinen lattialista palautettiin paikoilleen. Vuoden 1953 piirustuksien mukaan lattian alla kulkee lämpöputkien reitti kuten viereisessä kerhohuoneen tilassa. Tiilipinnan alla saattaa siis olla samankaltainen kanava kuin kerhohuoneessa.

1970-luvulla asennetut ilmastointilaitteet ja niiden verhona olleet kotelot purettiin pois. Kotelon takaa löytyi uudempien asennusten lisäksi myös yksi alkuperäisen poistoilmahormin metallinen luukku säätöketjuineen. Osa IV-laitteiden ritilöiden läpivienneistä muurattiin umpeen. Ilmanvaihtoasennuksien suuri määrä aulassa selittyy portaan C ja aulan väliseen tiilimuuraukseen toteutetuilla alkuperäisillä takkojen savunpoisto- että poistoilmahormeilla. Vanhoja hormoneja oli hyödynnetty uusina asennusreitteinä ja niin meneteltiin uudessa peruskorjauksessakin. Aulan takalla oli hyvin vähän käyttöä, joten sen hormi otettiin uuteen käyttöön. Takka kuitenkin säilytettiin tilassa, vaikka siihen ei enää ole mahdollista tulla laittaa.

Uuden IV-kotelon suunnittelun lähtökohdaksi otettiin Alvar Aallon käyttämä muotokieli ja materiaalit. Koteloteutettiin kahvipetsatusta puusta alaosaan kape- nevana ja kaartuvana. Vanhan kotelon tavoin se ei yritä sulautua huomaamattomana seinään vaan sopii yhteen aulan materiaalien kanssa erottuen kuitenkin myöhemmin tehtyä lisäyksenä.

Kuten viereisissä tiloissa, viilupintaiset konvektorikotelot kulkevat lattian rajassa ikkunoiden alapuolella.

Myös tämän tilan valaistus toteutettiin eri tasoihin ripustetuilla Sipuli-valaisimilla. Seinälle palautettiin alkuperäinen peili ja vanha seinäkello.

Takan yläpuolella ja kerhuhuoneen puoleisella seinällä oli vuonna 1979 tehdyt ilmanvaihdon koteloinnit.

Kerhuhuoneen puolella ilmanvaihdon asennusten aukot seinissä muurattiin umpeen.

Kaikki uudet IV-asennukset sijoitettiin takan yläpuoliselle seinälle.

Ilmanvaihdon asennuksia ja kaarevan kotelon runkon puuosien asennusta.

Aulan ikkunoiden karmien kunnostus ja ikkunan rakenteiden tiivistystyöt.

Peruskorjauksen valmistuttua. Käytöstä poistettu takka jätettiin purkamatta ja sen yläpuolella on uusi IV-kotelo.

203 AAMIAISHUONE

Lähtötilanne

Huone oli alkuperäisessä käytössään Ylioppilaskunnan kerhohuoneena. Ennen peruskorjausta huone on toiminut henkilökunnan ruokalana ja kahviona. Siellä olit tätä varten oma tarjoilupöytä.

Tilan seinät ovat puhtaaksi muuratut, poikkeuksena aulan puoleinen rapattu ja valkoiseksi maalattu seinä, jossa oli aiemmin lisätyt IV-asennukset. Lattiassa oli korjauksen alkaessa mosaiikkikuvioinen tammiparketti. Viisto katto on mäntylaudoitettu ja kattotuolit ovat osin näkyvissä. Tilassa on tiilestä muurattu takka ja sen vieressä vuonna 1979 puhkaistu uusi oviaukko ruokasaliin. Huoneen toinen ovi vie aulaan. Tilassa on kaksi ikkunaa eteläisessä kulmassa ja ovi ulos terassin viereen.

IV-kanaalin kaivaminen ja IV-konvektorit

Lattiat purettiin maanvaraiseen betonilaattaan saakka

Valaisinmuutokset

Ikkunoiden tiivistykset

Toimenpiteet

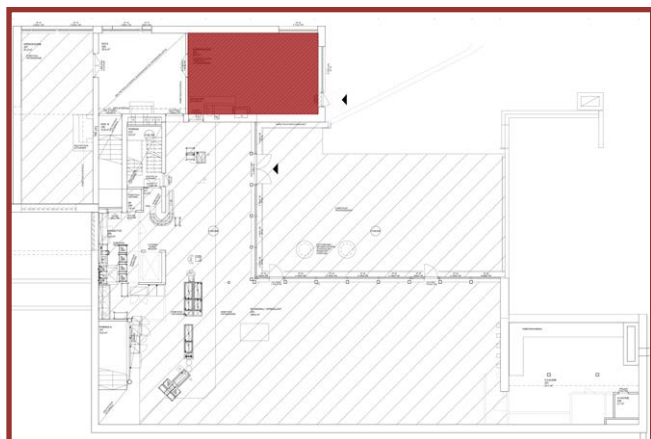
Kuten takahuoneen lattia myös aamiaishuoneen lattia purettiin maanvastaiseen betonilaattaan saakka. Purkutöiden yhteydessä lattiasta löydettiin valettu kanaali, jonka kantena oli sementtilastuvillalevyt, joiden päällä oli ohut betonikerros. Vuoden 1953 piirustuksiin on merkitty aamiaishuoneen ja aulan lattiaan lämmitysputki, jonka reitti on lähes sama kuin löydetyn kanavan. Kanava peitettiin sepelillä ja pinnalle toteutettiin tasausvalu ennen lattian epoksihartsikäsitteilyä.

Kaakonpuoleisella seinustalla myös alempi betonilaatta purettiin ja alapohjan alle rakennettiin teräsbetonirunkoinen ja lämmöneristetty kanaali IV-kanavia ja muita asennuksia varten. Tuloilmakanava kiertää huoltopihalta lastauspihan kautta kerhohuoneen alle. Kanavan kohdalle seinän viereen tuli suutinkonvektorit, joiden kotelon sivu on maalattu tiilenpunaiseksi taustalla olevan puhtaaksimuuratun seinän mukaan ja kansi on puuta. Aulan puoleisella seinällä olleet vanhemmat IV-säleiköt poistettiin ja niiden aukot muurattiin umpeen. Ruokasalin puoleiseen kulmaan tehtiin kaksi uutta, pyöreää poistoilmasäleikköä, jotka maalattiin seinän sävyyn.

Huoneen takaseinustan ikkunan alla säilytettiin korjattu ja tiilenpunaiseksi maalattu alkuperäinen radiaattori. Toinen ikkunan alla ollut radiaattori poistettiin, sillä tilaan puhalletaan lämmintä ilmaa tilalle rakennetun suutinkonvektorin avulla.

Ikkunat tiivistettiin ja alkuperäiset puupenkit hiottiin ja lakattiin ikkunoiden tavoin. Tilan ulko-ovi kunnostettiin.

Takan pinta puhdistettiin ja takan hormoneihin asennettiin huippuimurit. Takan edustan tasanteen tiililattiaan tehtiin pieniä korjauksia alapohjan korjaustöiden yhteydessä.

Alapohja on purettu maanvaraiseen betonilaattaan saakka. Ulkoseinustalla kaivetaan IV-kanaalia.

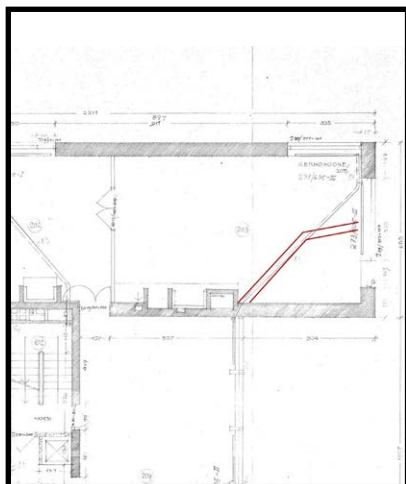
Pintalaatta on valettu uudelleen uusien veden- ja lämmönesteiden päälle. Vasemmalla valettu kanaali.

Kanaalin seinämät on pohjamaalattu ja kanavan läpiviennin tekoa valmistellaan.

Lattiasta löytynyt vanha asennuskanaali.

Ote vuoden 1953 lämpöpiirustuksesta, johon on hahmoteltu lattiasta löytyneen kanaalin reitti.

Suutinkonvektoreja asennetaan. Seinällä näkyvät vanhat, umpeenmuuratut ilmanvaihdon läpiviennit ja uudet poistoilmaputket.

Peruskorjauksen jälkeen. Myös tämän tilan kattoon tuli Sipuli-valaisimet.

204 APUKEITTIÖ

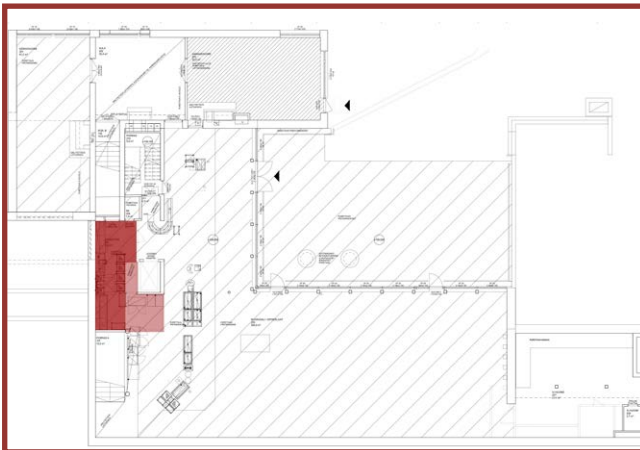
Lähtötilanne

Alun perin apukeittiöksi rakennettu tila muutettiin astianpesutilaksi 1970-luvun peruskorjauksessa. Tällöin sitä laajennettiin sekä portaikon A yläpuolelle ja ruokasalin puolelle uusilla väliseinillä.

Vuonna 2013 tilassa oli akryylimassalattia, metallinen alaslaskettu katto ja laatoitetut seinäpinnat. Myös ikkunapenkki oli laatoitettu. Alkuperäisen ruokahissin paikalle oli tehty siivouskomo.

Astianpesusta aiheuttanut kosteus oli vaurioittanut pintoja ja rakenteita. Astianpesun aiheuttama kuuma vesihöyry ja korkea ilman suhteellinen kosteus oli aiheuttanut lasketun metallikaton yläpuolella betonin maalipinnan halkeilua ja irtoamista. Lisäksi rakenteisiin imeytynyt kosteus oli vaurioittanut myös seiniä ja välipohjaa.

Vaalealla värillä merkitty apukeittiön poistuneet tilat.

1970-luvulla tehty keittiön laajennus ruokasalin suuntaan purettiin.

Kaikki seinälaatat, alakatto ja lattiapinnat purettiin ja uusittiin.

astianpesulinjasto purettiin.

Hissikuilu laajentui apukeittiön alueelle. Seinä purettiin ja muurattiin uudelleen.

LVIS-tekniikka ja laitteet uusittiin.

Toimenpiteet

Apukeittiössä osa korjaustöistä oli palauttavia. Ruokasalin puolelle tehty laajennus poistettiin purkamalla väliseinät, mutta portaikon aukkoon tehty laajennus jätettiin ennalleen.

Hissikuilua laajennettiin apukeittiön suuntaan toisen hissien lisäämisen vuoksi, jolloin tila kapeni huomattavasti. Siivouskomeksi muutettu vanhan ruokahissin kuilu avattiin jälleen ja siihen rakennettiin tarjotinhissi. Ruokasalin ja apukeittiön väliset seinät rakennettiin uudelleen.

Alaslaskettu metallinen kattojärjestelmä purettiin, samoin seinien laatoitukset, pintalattia, pintabetoni ja vanhat LVIS-asennukset. Uudeksi lattiapinnaksi valettiin ensin pääväriltään punainen erikoisbetonilattia, joka toimi samalla koalueena toteutustekniikan ja lopullisen ulkonäön määrittämiseksi ruokasalin erikoisbetonialuetta varten. Tilaajan tahdosta erikoisbetonilattian päälle tehtiin puna-musta-valkoinen akrylibetonipäällyste paremman vedenkestävyyden takia.

Tilan seinät tasoitettiin ja laatoitettiin uudelleen samalla laotalla kuin alakerran keittiö. Ikkuna tiivistettiin ja laatoitettu ikkunapenkki laatoitettiin uudelleen.

Peruskorjauksen jälkeen tila toimii ruuan tarjoilun aputilana ja sinne on hissi keittiöstä.

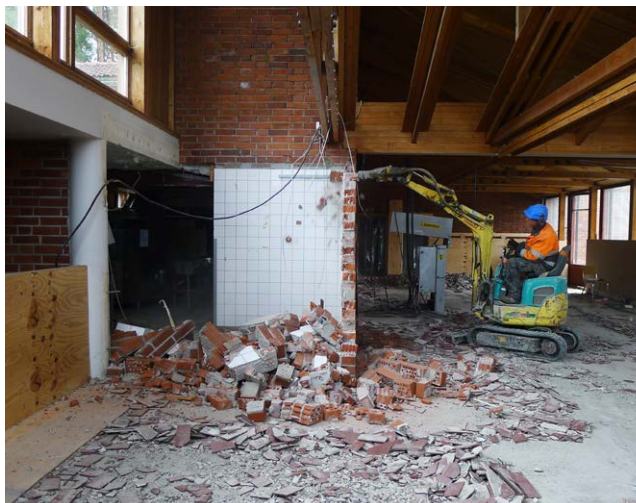
Astianpesutilan kosteus oli aiheuttanut alakaton yläpuolella betonirakenteiden kostumisen mikä näkyy mm. maalipinnan hilseilynä.

Tilan pinnoista on poistettu laatoitukset, alakatot ja maalipinnat. Osin vinolattiainen laajennus portaikon kohdalla jätettiin purkamatta. Hissikuilun laajentaminen kavensi tilaa huomattavasti.

Erikoisbetonilattiasta tehtiin koevalu apukeittiön puolelle. Vedeneristyssyistä lattia pinnoitettiin lopuksi puna-musta-valkoisella akryylibetonipinnoitteella.

Astianpesutilaa oli laajennettu ravintolasalin puolelle. Peruskorjauksessa laajennetun alueen väliseinät purettiin.

Valmis apukeittiö. Katonrajassa sijaitsevan ikkunan kohdalle ei tullut laskettua alakattoa.

Valmis ja kalustettu apukeittiö. Vino lattia jää pöytäsojen alle.

205 IV-KONEHUONE

Lähtötilanne

Ennen peruskorjausta tila on pääosin toiminut varastona. Tilan nurkassa oli kaksi pientä ilmanvaihdon laitteistolle tarkoitettua huonetta. Näissä oli harmaaksi maalatut metalliovet. Taaimmaisen kohdalla oli julkisivussa raitisilmasäleikkö.

Tilan katto on viisto ja matalassa päässä se lähes tavoittaa lattiapinnan. Matalan puolen seinustalla ja ruokasalin puoleisella seinustalla kulkee alkuperäinen vaakasuuntainen tiilimuurattu poistoilmakanava. Lattiamateriaalina oli hiottu betoni.

Tilan kohdalla on rakennuksen harvoja säilyneitä alkuperäisiä yläpohjarakenteita, sillä tällä alueella yläpohjaa ei ole korotettu. Katon pintamateriaalina oli maalattu sementtilastuvillalevy ja levyjen saumakohdissa oli puurimat. Lastuvillalevyn päällä on lasivillamatto. Seinät oli joko rapattu tai slammattu sekä maalattu valkoisella.

← Toinen IV-konehuoneista purettiin ja jäljelle jääneen seinät eristettiin ja levytettiin.

← Lattia pinnoitettiin uudelleen.

↑ Vanha vaakasuuntainen IV-kanaali poistettiin käytöstä. Nurkan pystyhormiin tuli uudet poistoilmakanavat.

← Oven viereen liitettiin lavuaari ja lattiakaivo.

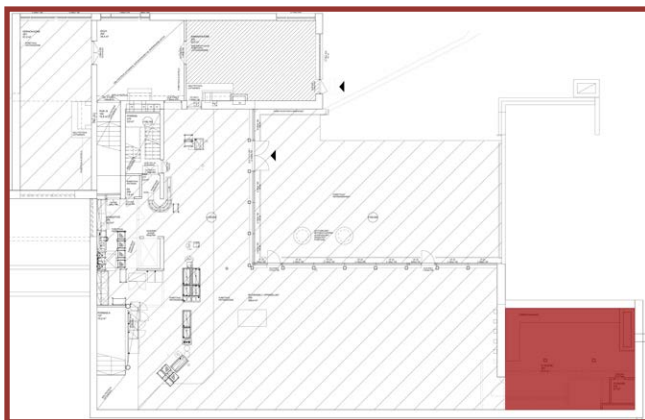
↑ Yläpohjan sementtilastuvillalevy purettiin ja korvattiin uudella levyllä.

Toimenpiteet

Tila muutettiin peruskorjauksessa kokonaan IV-konehuoneeksi. Madaltuva katto sekä tilan puolella välissä olevat palkit ja pilarit vaikeuttivat tilaan mahdutettavien koneiden ja muiden laitteiden asennuksia.

Vanhat IV-laitteet purettiin ja etummainen pieni IV-konehuone purettiin kokonaan. Taaimmaisen ulkoilmakammion ovi poistettiin ja ovea siirrettiin sen viereen tulleen laiteläpiviennin vuoksi. Tila lämmöneristettiin sisäpuolelta uudelleen. Ulkoseinän tuloilmasäleikkö uusittiin ja sen aukkoa suurennettiin, samoin kuin imukanavaa. Vanha vaakakuilu jätettiin lopulta purkamatta, mutta se ei enää ole käytössä. Katon jätepiipun pystyhormiin sijoitettiin uudet poistoilmakanavat.

Katon sementtilastuvillalevyt poistettiin repimättä niiden yläpuolella olevia paperiin ommeltuja lasivillamattoja. Sementtilastuvillalevyn tilalle asennettiin puolipontattu kipsilevyypintainen polyuretaanieriste. Levyt tasoitettiin ja katto maalattiin valkoiseksi. Levyeriste jatkuu tilan matalalla seinustalla vaakahormin eteen. Seinät puhdistettiin ja maalattiin uudelleen. IV-huoneen ja ruokasalin välinen ovi sekä seinä purettiin. Uusi seinä toteutettiin puurakenteisena. Eristeenä on mineraalivilla ja pintamateriaalina kipsilevy. Seinän läpi kulkevat uudet poistoilmapiiput. Tilan sisäänkäynnin viereen tuli lavuaari ja sen eteen uusi lattiakaivo. Lattiat hiottiin ja matalalla puolella lattiat maalattiin ja huoneen korkeampaan osaan tuli PUR-pinnoite.

Alkuperäisten IV-huoneiden vihertävät metalliovet.

Vanha tiilimuurattu hormi, johon asennettiin uudet poistoilmaputket.

Katto on levytetty ja katto- ja seinäpinnat maalattu. Uusien laitteiden asennus on alkanut.

Sementtilastuvillalevyjä poistetaan katosta ja takaa on tullut näkyviin lasivillamatot. Toinen IV-huone on pu-
rettu.

Ruokasalin puoleinen uusi seinärakenne ja ilmanvaihtolaitteiden läpiviennit.

Viistokattoinen matala tila on täytetty ilmanvaihtolaitteilla. Lattiasa on uusi pinnoite.

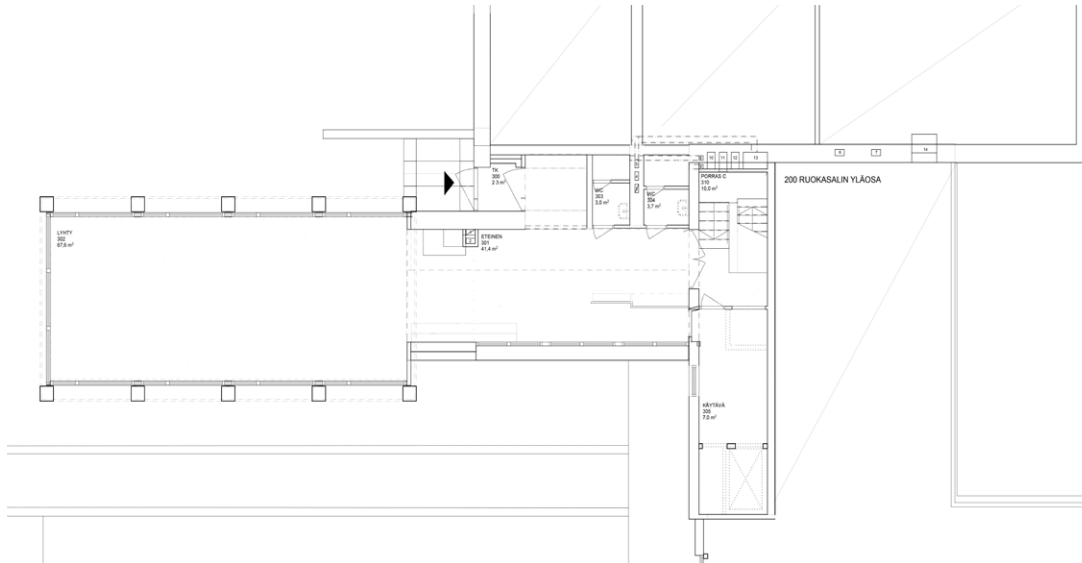
3. KERROS

Tässä kerroksessa sijaitsevat alun perin opettajien ruokasaliksi suunniteltu Lyhty sekä sen eteistilat ja WC:t, tarjoilukeittiö ja portaat alempiin kerroksiin. Eteisessä, WC-tiloissa ja tarjoilukeittiössä on Lozzin muiden osien tapaan käytetty punatiiltä, puupintoja ja valkoiseksi maalattuja tai valkoisilla kaakeleilla laatoitettuja seiniä. Lyhty poikkeaa näistä muista tiloista rakennustekniseltä että ulkonäölliseltä ratkaisultaan. Peruskorjauksen alkaessa kolmas kerros oli kaikkein parhaiten säilynyt alkuperäisessä asussaan ja materiaalit olivat pääasiassa alkuperäisiä.

Peruskorjauksessa suurimmat muutokset kohdistuivat keittiön ja keittiön takaosassa olevan siivouskomeron ja hissien konehuoneen tiloihin. Uusi henkilöhissi nousi nyt kolmanteen kerrokseen asti, samoin sen viereen rakennettu uusi keittiöhissi. Tätä ennen kerrokseen ei ollut hissiyhteyttä muista kerroksista. Koska tarjoilut oli hissi muutosten jälkeen mahdollista tuoda tiloihin suoraan keittiöstä tarjoiluvalmiina, ei kolmannen kerroksen keittiölle ollut enää suurta käyttöä. Tilaan rakennettiin uusi vesipisteillä varustettu siivouskomero, jolloin keittiön tila kutistui kapeaksi käytäväksi hisseille.

Lyhdyn eteiseen ja alkuperäiset pintamateriaalit säilyttäneisiin WC-tiloihin tehdyt muutokset olivat vähäisiä ja ne toteutettiin mahdollisimman huomaamattomasti ilman, että tilojen arvo turmeltuisi. Ennen peruskorjausta ne olivat keittiön lisäksi ainoat tilat rakennuksessa, joissa oli yhä alkuperäiset laatoitukset jäljellä.

Lyhtyä on käsitelty tarkemmin omassa luvussaan sen muusta rakennuksesta poikkeavien rakenneratkaisujen ja luonteen vuoksi.

Kolmannen kerroksen pohjakuvasta vuodelta 2014 näkee vielä alkuperäisen pohjakaavan, johon ei ole tehty muutoksia ennen uusinta peruskorjausta. (alkuperäinen piirustus: Arkkitehdit Mustonen Oy 12.2.2014, muutokset RJ/tiedemuseo 2015)

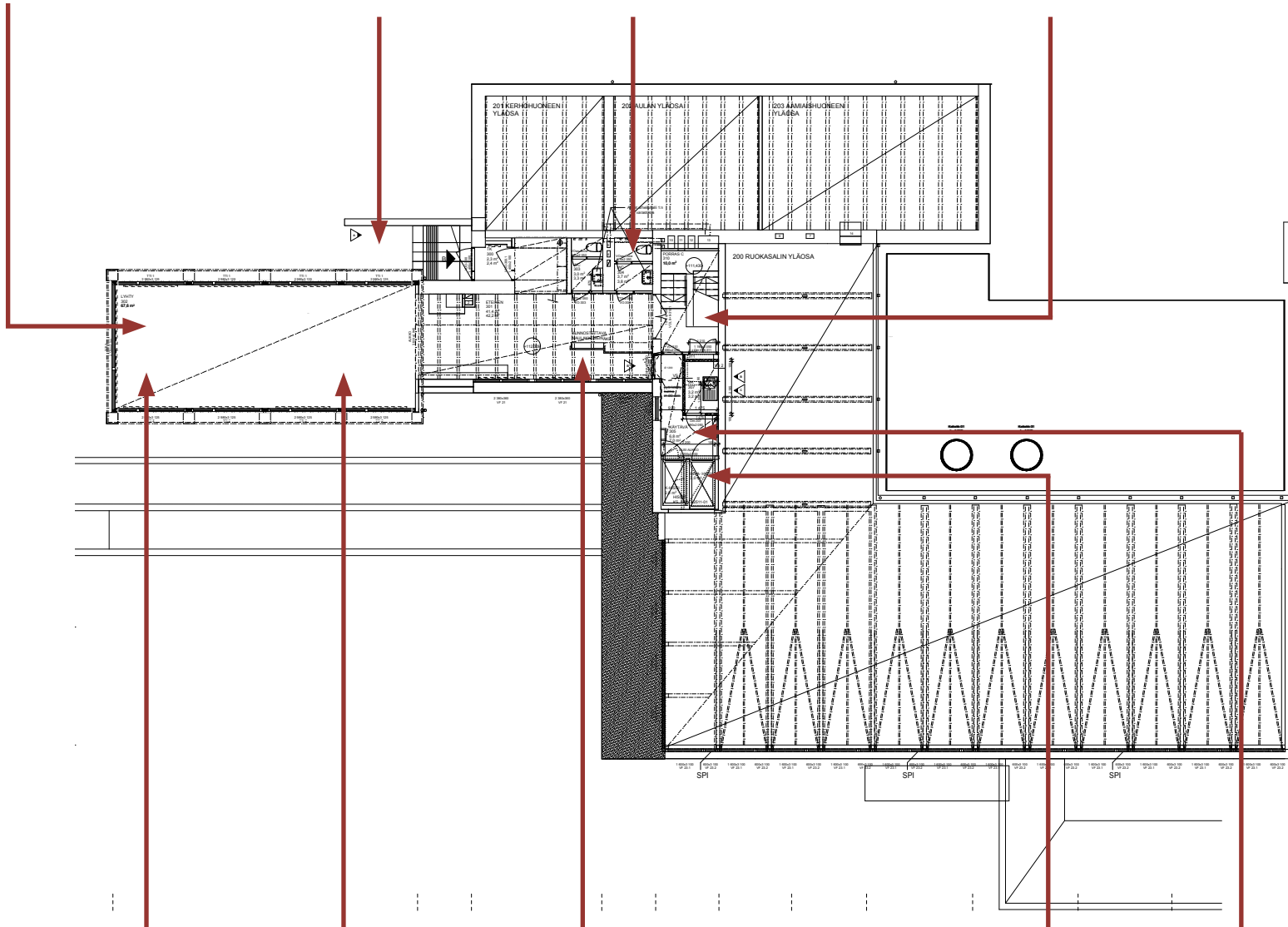
Lyhdyn kattorakenteet uusittiin.

Lyhdyn sisäänkäynnin muuri ja portaat purettiin ja rakennettiin uudelleen.

WC-tilat, joissa oli alkuperäiset pinnat, säilytettiin.

Portaisiin tuli uusia talotekniikan asennuksia ja laskettu alakatto.

Uudet talotekniikan vaatimat asennukset roilottiin seinärappauksiin tai piilotettiin koteloihin tai kattopaneelien taakse.

Lyhdyn lattia purettiin kantavaan betonilaattaan saakka ja lattiarakenteet uusittiin.

Lyhdyn seinärakenteet uusittiin ja ikkunat kunnostettiin.

Eteisen kiinteä kalustus kunnostettiin.

Siivouskomeron ja hissien konehuoneen tilalle tuli kaksi uutta hissiä.

Tarjoilukeittiön ja IV-hormin tilalle rakennettiin siivouskomo ja käytävä.

Piirustus: Arkkitehdit Mustonen Oy, 2015

300 TUULIKAAPPI JA 301 ETEINEN

Lähtötilanne

Lyhdyn tuulikaappi on hyvin samanlainen kuin oppilasruokalan sisäänkäynnin tuulikaappi.

Lyhdyn aulatilaan on oma sisäänkäynti ulkoa Lyhdyn vierestä ja kulku henkilökunnan portaita pitkin. Lattia on syrjälleen ladottua tiiltä. Katto on mäntypaneelia ja kantavat kattotuolien näkyvät osat on maalattu valkoiseksi. Tuulikaapin etualan kohdalla katto madaltuu portaittain. Takkaseinä on slammattu ja maalattu, muut seinät on rapattu tasaiseksi ja maalattu valkoiseksi. Tilaa jakaa alkuperäinen naulakkoseinä, jonka toiselle puolelle jää pariovi portaikkoon ja toiselle puolelle vaatimattomampi kulku tarjoilukeittiöön. Valkoiseksi maalattu takka on lähellä Lyhtyä ja ikkunaseinällä on pitkä alkuperäinen tarjoilupöytä ja sen yläpuolella hylly. Tilasta on kulku kahteen yhden hengen WC-tilaan.

Ikkunoiden tiivistykset.

Kaapeleita piilotettiin sisäkaton yläpuolelle ja ikkunaseinällä olevaan koteloon.

Kiinteiden kalusteiden kunnostus.

Pintojen puhdistus ja maalaus.

Toimenpiteet

Naulakko, lattiat, uuni ja seinien alaosat suojattiin korjausten ajaksi. Tarjoilupöytä ja hylly kunnostettiin verstaolosuhteissa ja palautettiin paikoilleen korjauksen valmistuttua. Tuulikaappia vastapäätä ollut naulakko korvattiin Artekin naulakolla. Kiinteä naulakkoseinä kunnostettiin paikallaan.

Lyhdyn ja aulan sähkökaapeleiden reittien sijoitus huomattiin vaikeaksi toteuttaa, sillä kaikki asennukset oli piilotettava rakenteisiin mahdollisimman vähillä purkutöillä. Aiemmissa korjauksissa tehtyjä muovisia sähköasennuslistoja ja -kouruja poistettiin. Ikkunoiden yläpuolella oli puinen asennuskotelo, joka purettiin osittain. Ikkunoiden yläosien tiivistämisen ja sähköasennusten jälkeen kotelo täydennettiin uudelleen alkuperäisen näköiseksi niin, että se kätkee sisäänsä osan tilan sähkökaapeleista. Myös tiililattian alkuperäisiä sähkökaapeleiden reittejä hyödynnettiin. Lisää tilaa sähköasennuksille löytyi paneelikaton takaa. Kattoon sijoitetut asennukset vaativat tarkistuluukun, joka toteutettiin irrottamalla tarvittava määrä paneeleja ja kiinnittämällä ne takaisin messinkiruuveilla naulauksen sijaan.

Tilan matalat yläikkunat tiivistettiin ja lakattiin uudelleen. Ovet kunnostettiin verstaolosuhteissa. Alkuperäiset patterit kunnostettiin ja sijoitettiin takaisin ikkunaseinälle. Tilan pinnat puhdistettiin ja tarvittaessa uudelleen maalattiin, lakattiin tai muutoin pintakäsiteltiin. Ennen korjausta tilan valaimet oli viety säilytykseen ja ne kunnostettiin ennen palauttamista paikoilleen. Valaisimet sijoitettiin samoille paikoille kuin missä ne olivat olleet ennen peruskorjausta.

Tuulikaapin paneelikatto poistettiin sen taakse tehtävien asennusten tekemisen ajaksi ja syvennyksessä ollut patteri kunnostettiin ja maalattiin uudelleen tiilenpunaiseksi.

Johtoja varten seinän rappausta roilottiin, sillä pinta-asennuksia ei tiloihin haluttu. Ikkunoiden alta on poistettu muovinen sähkökouru.

Ikkunoiden karmien tiivistykset, uusi sähköasennuksia ja osittain purettu puukotelo.

Kattoon sijoitettiin kaapeleita ja asennuksia varten irrotettiin varovasti osa katon paneeleista.

Portaittain kohti sissänkäyntiä laskeutuva katto. Tarkistusluukku toteutettiin kiinnittämällä osa paneeleista ruuveilla, joita ei ole kuvan ottohetkellä vielä ruuvattu kokonaan kiinni.

Lyhdyn eteinen peruskorjauksen jälkeen. Muutokset ovat hyvin pieniä: sähköasennuslistoja on poistettu, katkaisijat ja eteisen pieni naulakko on vaihdettu, pintakäsittelyt uusittu tarvittavilta osin.

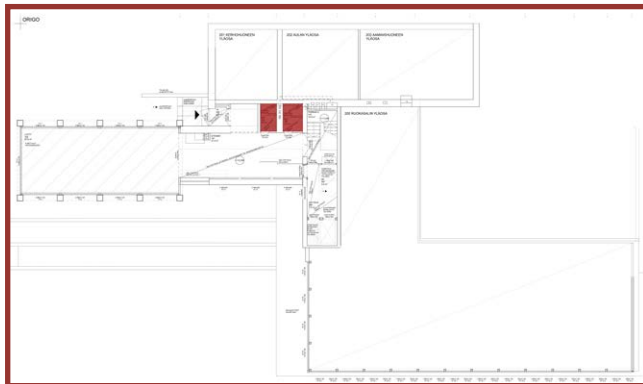
303 ja 304 WC:T

Lähtötilanne

Lyhdyn WC-tilat olivat säilyneet lähes alkuperäisessä asussaan. WC-kalusteet olivat uudemmat, mutta peili ja emaloidut seinäkoukut olivat alkuperäiset. Lattia- ja seinäpinnat olivat alkuperäistä laattaa, jotka oli laatoitettu ajan mukaisesti ilman saumaa. Oven kahvat ja lukot olivat myös alkuperäiset.

Toimenpiteet

WC-tilojen seinäpinnat ja lattialaatoitus säilytettiin. WC-istuin, paperi ja saippua-annostelijat uusittiin. Lavuaareiksi siirrettiin Urheiluhalli 2:sta käytöstä poistetut Arabian lavuaarit vuodelta 1953. Lavuaareissa oli ollut erikseen kylmä- ja kuumavesihanat. Vanhat reiät tulpatettiin ja niiden väliin tuli 1950-luvun henkinen hana, jossa oli omat pyöritettävät säätimet sekä kylmälle että kuumalle vedelle. Katon valaisimien sähköjohdot uusittiin kattoa roiloamalla. Vanha viemäri jäi käyttöön, samoin vanhat, painovoimaiseen ilmanvaihtoon perustuvat poistoilmaventtiilit.

Ylhäällä vasemmalla: naisten WC (303) ennen peruskorjausta.

Ylhäällä keskellä: korjauksen ajan pidettiin huoli siitä, etteivät WC-tilojen alkuperäiset ja arvokkaat pinnat vaurioituisi.

Ylhäällä oikealla: miesten WC:n (304) käsienspesutila peruskorjauksen jälkeen. Saippua-annostelija on uusi, mutta muut kalusteet joko alkuperäisiä tai 1950-luvulta.

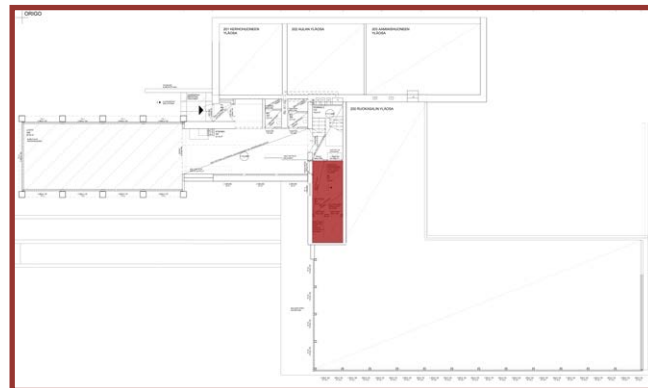
Vasemmalla: WC-tilojen ovet Lyhdyn eteisessä korjauksen valmistuttua.

305 KÄYTÄVÄ JA 307 SIIVOUSKOMERO

Lähtötilanne

Tilassa sijaitsi ennen korjausta tarjoilukeittiö, siivouskomero, hissien pyörästöhuone sekä ruokahissin kuilun yläosa. Aallon arkkitehtitoimiston ensimmäisissä suunnitelmissa hissi ulottui 3. kerrokseen asti, mutta suunnitelmia muutettiin, jolloin ainoaksi reitiksi keittiön ja Lyhdyn tilojen välille jäi portaikko.

Peruskorjauksen alkaessa tarjoilukeittiössä oli 1980-luvulla uusitut kiintokalusteet. Kiintokalusteiden alueella osa seinästä oli tapetoitu. Lattian kuusikulmainen laatoitus ja seinien ovikorkeuteen ulottuva laatoitus olivat alkuperäiset. Tiloissa oli 2002 uusittuja LVI-asennuksia, joihin kuului ulkoseinässä olleet säleiköt. Tilan ikkunan smyygit olivat laatoitetut ja ikkunanpenkki mosaikkibetonia.

Keittiön kalusteet purettiin.

Vanhat lattiaklinkkerit säilytettiin.

Uudet talotekniikan asennukset sijoitettiin lasketun alakaton taakse.

Siivouskomero ja hissien konehuone purettiin. Tilalle tuli kaksi hissiä.

Uusi siivouskomero.

Seinistä purettiin laatat ja ulkoseinästä sementtilastuvillalevyt. Seinän rakenne uusittiin.

Toimenpiteet

Tilan käyttö muuttui merkittäväksi, sillä kaksi uutta hissiä nousi kolmanteen kerrokseen. Tilaan rakennettiin myös siivouskomero, sillä niitä oli hissimuutoksista johtuen poistunut käytöstä muissa kerroksissa.

Keittiön kiintokalusteet poistettiin samoin kuin vanhan hissien laitteistot ja suuret IV-asennukset katosta. Hissimuutoksista johtuen väliseiniä purettiin. Alkuperäisen ruokahissin kuilun seinämät purettiin. Alkuperäiset purettavat seinä- ja lattialaatat irrotettiin varovasti ja kaikki ehjänä irronneet laatat pakattiin ja varastoitin käytettäväksi paikkalaattoina Lozzissa ja muiden Seminaarinmäen rakennusten sisätilojen korjauksissa. Osa lattialaatoista suojattiin ja niitä purettiin vain vanhan ja uuden siivouskomeron alueilta ja hissien edustan alueelta, jossa lattiaa tasattiin oikeaan korkoon.

Uuden siivouskomeron seinät muurattiin kalkkihiekka-tiilestä ja komeroon tuli uusi lattiakaivo ja vesipisteet. Siivouskomeron seinät laatoitettiin, mutta muualla alueella seinien pintakäsittely vaihtui maalattuun rapaus- tai levypintaan. Ulkoseinän laatoituksen alta paljastui sementtilastuvillalevyllä eristetty seinärakenne. Lastuvillalevyt poistettiin ja seinään asennettiin uudet alumiinipintaiset lämmöneristeet ja levypinta.

Kaikki tilalliset ja toiminnalliset muutokset huomioon ottaen tilaa oli niukasti. Kaikkien ovien piti mahtua aukemaan kunnolla ja tilaan oli tehtävä lisäksi ilmanvaihdon reittejä. Jäljelle jääneen tilan muodostama käytävä oli juuri ja juuri riittävän leveä kuljettavaksi mm. siivouskärryjen kanssa. Uudella lämmöneristeellä toteutettu seinärakenne oli hieman vanhaa ohuempi ja ikkunanpenkkiä sahattiin hieman kapeammaksi.

Viiston katon korkeimmalle osuudalla olleet vanhemmat IV-asennukset poistettiin, samoin ulkoseinässä olleet säleiköt. Uudet asennukset jäivät vinon katon peittävän levykaton taakse.

Kalusteet on purettu ja lattiapinnat suojattu. Hissien alueella vanhan hissikuilun rakenteita, väliseiniä ja välipohjia on purettu.

Lattiaklinkereitä purettiin ehjänä hissien edustalta. Alla oli alkuperäisiä putkiasennuksia. Lattia tasauksen jälkeen se laatoitettiin vanhoilla laatoilla.

Vasemmalla: tarjoilukeittiön kapea kulku kuilun vierestä portaikkoon ja vasemmalta eteiseen.

Oikealla: Sementtilastuvillalevyn purkamisen jälkeen havaittiin ikkunan vieressä poikkeavaa tiilimuurausta. Kenties ikkuna-aukon kokoa muutettiin jo rakentamisaikana.

Seinän ja ilmanvaihdon asennusten koteloiden levytykset tekeillä. Takana näkyy pohjamaalattu hissikuilu, josta puretu loput väliseinät.

Käytävä peruskorjauksen jälkeen. Alkuperäinen radiatori on palautettu kunnostettuna syvennykseen ja ikkunapenkki on kaventunut.

Uusi vesipisteellä varustettu siivoukokero. Uudet laatoitukset ovat mahdollisimman samanlaiset kuin tarjoilukeittiössä ennen oli.

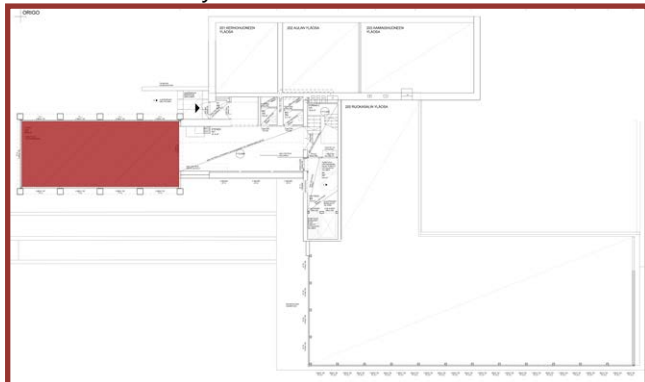
IV LYHDYN PERUSKORJAUS

302 LYHTY

Lyhty poikkeaa ulkonäöllisesti ja rakenteellisesti huomattavasti muusta rakennuksesta. Lähtökohtana sen suunnittelussa ovat olleet antiikin temppelit. Kantavana rakenteena ovat vaaleat graniittipilarit, jotka tukevat muuta rakennetta ulkoapäin ja ala- ja yläpohjassa kantavat betonilaatat. Pilareiden väleissä on suuret tammipuitteiset ikkunat ja niiden alapuolella puinen seinärakenne, joka on julkisivussa verhoiltu kuparipellillä. Matala kuparipellillä päällystetty aumakatto luo vaikutelman tasakatosta. Lyhty on rakennustaiteellisesti hyvin merkittävä tila ja lähes kaikki sen rakenteista olivat alkuperäisiä.

Lyhdyssä ongelmina rakennuksen valmistumisesta lähtien ovat olleet tilan kylmyys ja kosteusvauriot. Katossa havaittiin vuotoa kevättalvella 2013, tila poistettiin käytöstä, vuotoalue eristettiin ja tilassa tehtiin rakennauksia. Tutkimuksissa havaittiin mikrobivaurioita, jotka ovat syntyneet pitemmän kosteusrasituksen seurauksena, mahdollisesti syynä oli rakenteisiin tiivistyvä kondenssivesi. Vaatimattomat rakennepaksuudet ja isot ikkunapinnat puolestaan selittävät tilan kylmyyttä.

Edellä kerrotuista syistä johtuen peruskorjauksessa Lyhdyn rakenteet kokivat perusteellisen uusimisen. Pintarakenteet kuten vanhat kuparilevyt sekä sisäkaton puuristikot säilytettiin. Tavoitteena oli saada rakenteet toimiviksi niin, että alkuperäinen ilme ja kulttuurihistorialliset arvot säilyisivät.

Katon rakenteet uusittiin kantavan betonilaatan alapuolelta. Valkoiset puuristikot kunnostettiin ja palautettiin paikoilleen.

Vanhat patterit korjattiin ja vesiputket uusittiin.

Ikkunat kunnostettiin.

Lattiat purettiin kantavaan betonilaattaan saakka. Rakennus uusittiin.

Eteisen puoleinen sininen seinä purettiin ja eristeet uusittiin. Puupaneeleista valtaosa säilytettiin ja asennettiin takaisin.

Katto purettiin kantavan betonilaatan yläpuolelta ja uusittiin. Valtaosa katon kupareista palautettaisiin.

Seinien ikkunan alapuoliset osat purettiin ja uusittiin. Ulkopuolen kupariverhous säilytettiin.

LVIS-tekniikka uusittiin. Tilaan ei tullut koneellista ilmastointia. Yläpohjan tuuletusta tehostettiin.

PERUSTUKSET JA ALAPOHJA

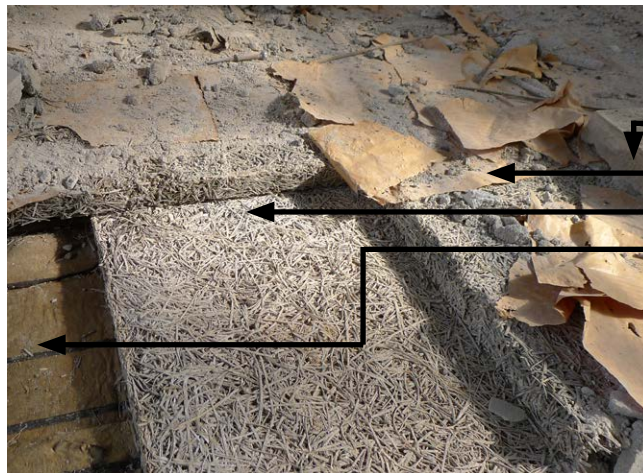
Lähtötilanne

Lyhty on perustettu betonisten anturoiden varaan ja perustuksien varaan. Urheilukentän puolella Lyhdyn rakenteita tukevat lisäksi pengerryksen portaittain laskeutuvat betoniperustaiset muurit sidospalkkeineen. Alapohjarakenne on tuulettuva (ryömintätilainen) ja rakennekerrokset on esitetty alla olevassa kuvassa. Alkuperäinen parketti on ollut tammea, mutta ennen peruskorjausta tilassa oli saarnilautaparketti.

Toimenpiteet

Lattian rakenteet purettiin kantavaan betonilaattaan saakka. Vanhan bitumisivelyn puhdistuksen jälkeen kantavan betonilaattaan siveltiin epoksihartsipinnoite. Uutena lämmöneristemateriaalina käytettiin suulakepuristettua polystyreenieristelevyä useana kerroksena. Tilan kolmella seinällä on radiaattorit ja näiden uusitut vesiputket kiertävät huonetta metallikouruun asennettuina lämmöneristekerroksessa. Puukoolauksien päälle asennettiin vaneri ja uusi tammesta valmistettu massiivipuuparketti.

Alapohjan alkuperäinen rakenne:

1. Massiivipuuparketti
2. Vaneri
3. Betonilaatta 70mm
4. Rakennuspaperi
5. Sementtilastuvillalevy 100mm
6. Paperiin kudottu lasivilla
7. Bitumikerros
8. Kantava betonilaatta (100mm)
9. Ilmatila
10. Maapohja

Lyhdyn pilarin ja seinän perustuksia ulkopuolisten kaivuutöiden aikana. Vasemmalla Lyhdyn sisäänkäynnin muurin ja pilarin perustuksen välinen betonipalkki.

Alapohjaan tehty taloteknisten asennusten kulkureitti urheilukentän puoleisessa kulmassa.

Radiaattoreiden uudet vesiputket sekä alapohjan lämmöneristyslevyjen asennusta.

SEINÄT

Lähtötilanne

Lyhdyn seiiniä hallitsevat suuret pilarien väleihin sijoitetut kolmeen puitteeseen jaetut ikkunat. Ikkunoiden väliset alueet pilareiden kohdalla ja ikkunoiden alapuolella olivat sisällä valkoiseksi maalattua levyä. Ikkunoiden alle sijoitetut radiaattorit peittivät valtaosan seinästä. Ulkopuolella ikkunoiden alapuoliset alueet oli vuorattu patinoituneella kuparilevyllä. Lyhdyn ravintolarakennuksen puoleinen seinä puolestaan oli siniseksi maalattua puupaneelia ja kulkuaukko eteiseen noudattelee eteistilan vinoa kattoa.

Toimenpiteet

Vanhat radiaattorit sekä suuret tammipuiset ikkunapuitteet kunnostettiin verstaolosuhteissa ja niihin vaihdettiin lämpölasit. Ulkopuolen kupariverhous irrotettiin ehjänä ja kiinnitettiin lopuksi takaisin paikoilleen. Teräsrunkoiset ikkunakarmit irrotettiin. Seinästä purettiin kokonaan puurakenteita myöten. Seinän rakennepaksuus oli pieni ja riittävän hyvän lämmöneristyksen toteuttaminen ohueeseen seinäpaksuuteen oli vaikeaa. Uudeksi eristemateriaaliksi valittiin palosuojattu polyuretaanilevy.

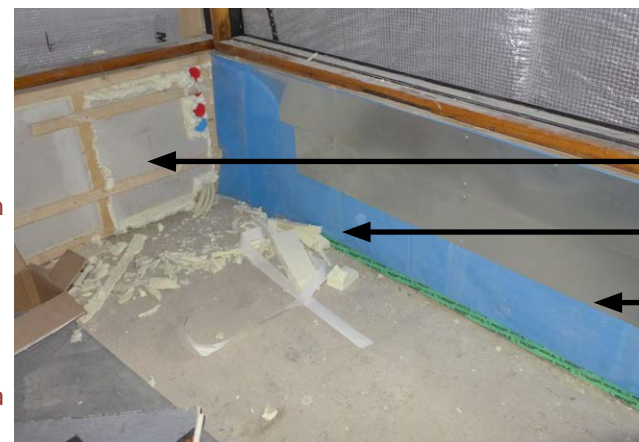
Vanha rakenne:

1. Kuparilevy
 2. pystylaudoitus
 3. ristikoolaus ja paperiin kudottu lasivilla 65mm
 5. kuitulevy 2x 12mm
 6. vanerilevy 10mm
- Seinän ja lattiaan liitoksessa paisutettua korkkia

Uusi rakenne:

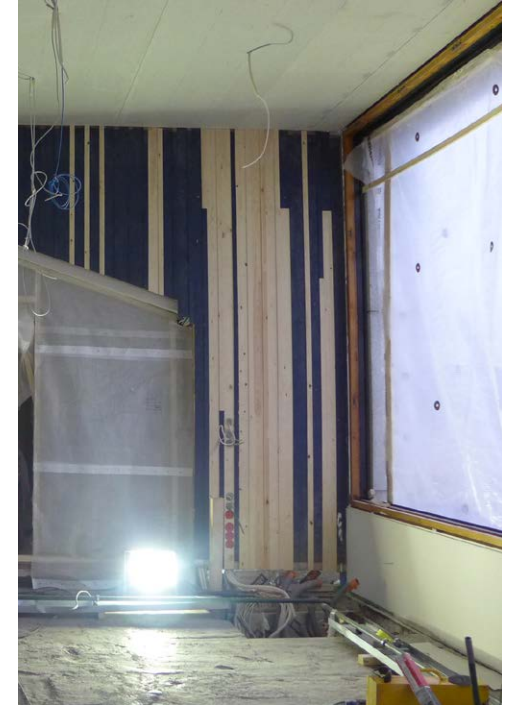

1. Kuparilevy (vanha)
2. Palosuojalaminoitu polyuretaanilevy, kiinnitys uuteen puurunkoon vaahdotamalla
3. Höyrynsulkumuovi
4. patterien kiinnityksiä varten tukipeltilevy
5. rakennuslevy

Ylhäällä: seinän uusia puurakenteita. Pilareihin ne kiinnitettiin kivien saumoissa oleviin metallilevyihin.

Vasemmalla: Lyhdyn sisäseinät ja ikkunat radiaattoreiden poistamisen jälkeen.

"Sinisen seinän" korjaukset vaiheittain: lähtötilanne, paneelit ja eristeenä olleet lasivillamatot purettuna, uusien spu-eristeiden asennus ja paneelilaudoitus uudelleen asennettuna.

Kupariverhouksen alla ollutta laudoitusta.

Uusi palosuojattu eristelevy rakennuksen ulkopuolelta kuvattuna.

Ulkoseinän kupariverhous on kiinnitetty takaisin seinään.

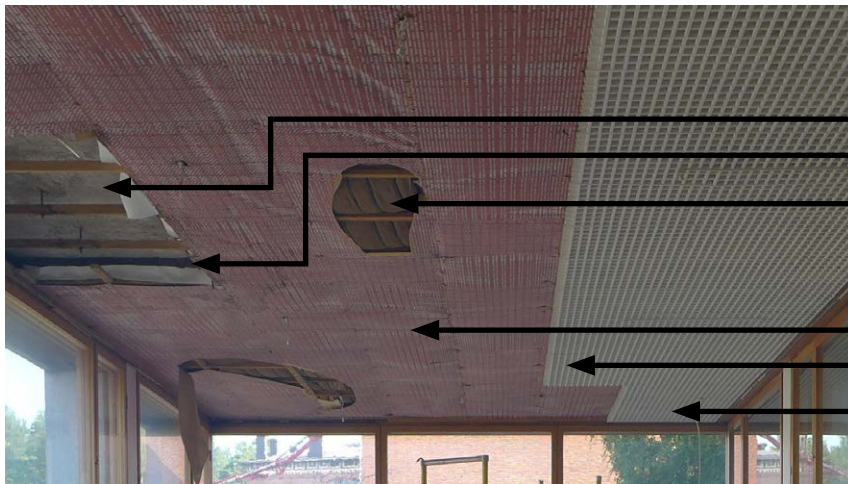
YLÄPOHJA JA VESIKATTO

Lähtötilanne

Yläpohjan ja vesikaton rakenteet olivat alkuperäiset. Lyhdyn aumattu vesikatto oli päällystetty kuparipellillä. Kuparin alla oli aluslaudoitus, joka oli katon reunoja lukuun ottamatta laudoitettu harvaan. Päätyjen laudoissa oli ilmeisesti tuuletuksen parantamiseksi koloja. Aumakaton puurunko oli kärsinyt kosteudesta ja siinä oli mm. home- ja hyönteisvaurioita. Laatan päällä oli rakennusaikaista roskaa ja rakenteista löytyi Keski-suomalainen vuodelta 1953. Kuparipelti oli pääosin hyväkuntoinen, mutta erityisesti pitkien sivujen valettujen räystäskourujen kuparivuorauksen saumoissa oli havaittavissa erilaisia massoilla tehtyjä tiivistyksiä sekä pieniä vuotokohtia oli levyjen saumoissa ja naulauksien kohdalla.

Katon kantavan betonilaatan alapuolelle oli lämmöneristekerroksina betonilaattaan kiinnitettyä korkkia ja ripustettujen koolausten varassa lasivillamattoa. Laatan yläpuolinen alue oli kylmä ja päädyistä tuulettuva tila. Koolaussiin kiinnitetyn rakennuspaperin ja rei'itetyn levyn alapuolella oli sisäkattomateriaalina valkoiseksi maalattu puuristikko. Osa näistä rakenteista oli purettu alueelta, jossa keväällä 2013 havaittiin vesivuoto.

Vanha rakenne:

1. Kuparikate
2. Puurakenteet
3. Kantava betonilaatta
4. Ekspandoitu korkki 50mm
5. Ripustettu koolaus + paperiin kudottu lasivillamatto 50 mm
6. Koolaus 25 mm
7. Ohut pahvi/paperi
8. Rei'itetty kovakuitulevy
9. Valkoiseksi maalattu puinen rima-ristikko

Jokainen kattoristikon osa merkittiin huolellisesti irrotuksen yhteydessä, jotta sisäkatto voitiin koota alkuperäisen kaltaiseksi.

Vuodon todennäköinen syy oli betoniin pintaan tiivistynyt kondenssivesi, joka sulettuaan valui eristekerrosten läpi sisätiloihin. Kosteudesta kertovia jälkiä löytyi säleikön takaisesta rakennuspaperista useilta eri aueilta ja löydetty mikrobivauriot viittasivat pitempiaikaiseen kosteusrasitukseen.

Yläpohjan uudet puukoolaukset ja lämmöneristekerrokset sekä uudet sähköasennukset.

Puhdistetut kattoristikot on asennettu takaisin kattoon ja ne ovat valmiit uutta ruiskumaalausta varten.

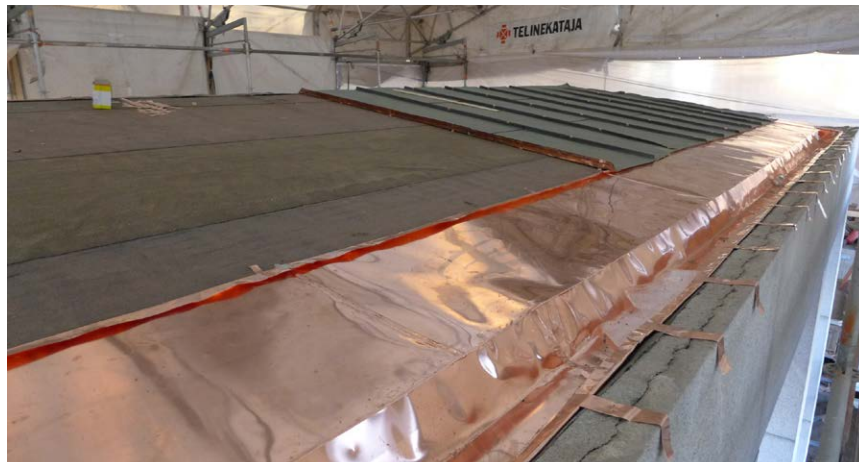
Vesikatteen rakenteet on purettu. Pitkillä sivuilla näkyvät betoniset räystäskourut.

Vesikaton uusi puurunko on valmis ja aluslaudoitus kesken.

Vesikaton uusi aluslaudoitus.

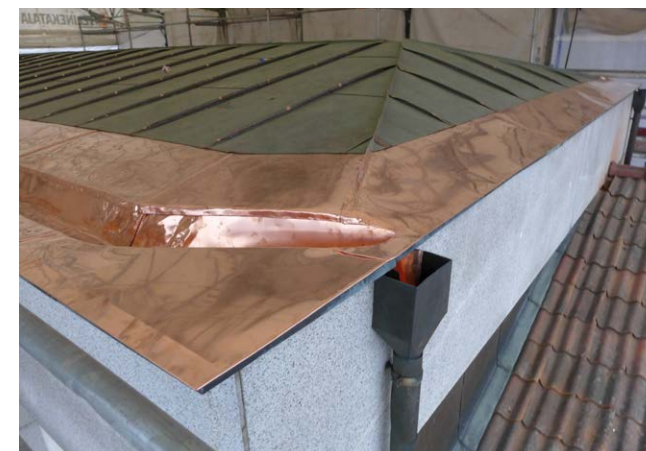

Kuparin alle asennettiin bituminen aluskermi. Vanhoja kuparivuotia käytettiin niin paljon kuin niiden kunto salli. Myös räystäskouruihin asennettiin bitumikermi. Räystäshalun ja betonilaatan liitoksen kohdalle asennettiin kuparin alle myös galvanoitua peltiä.

Toimenpiteet

Sisäkaton valkoiset puuristikot irrotettiin ehjinä ja tarkasti numeroituina. Lämmöneristekerrokset purettiin ja kantava betonilaatta puhdistettiin. Esiin tulleiden raudoitusten kohdat tasoiettiin. Kattoon kiinnitettyjen kannatusterästen varaan tehtiin uusi puukoolaus, johon kiinnitettiin uudet eristekerrokset niin, että eristeiden ja betoniholvin väliin jäi 50 mm tuuletusväli. Uudet eristekerrokset ovat polyuretaanilevyä, joista alimmassa on alumiinipinnoite. Eristeen päälle tuli rakennuslevy ja sen päälle uusi alkuperäisen levyn tavoin rei'itetty kovalevy. Vanhat puuristikot puhdistettiin ja ruiskumaalattiin uudelleen valkoisiksi.

Kuparivuotien saumat lämmitettiin ja avattiin niin, että kuparin sai ehjänä talteen. Osa taitoksista oli haurastunut toistuvien avaamisten ja sulkemisten seurauksena. Räystäskourujen alueella peltiä ei pystynyt vaurioiden vuoksi enää käyttämään, paitsi aivan räystäään reunalla. Puurakenteet purettiin, sillä ne olivat kärsineet mm. laho- ja hyönteisvaurioista. Betonilaatta puhdistettiin mm. valussa käytetystä paperista. Puurakenteet rakennettiin uudelleen vanhasta poikkeavalla, mutta vanhaa kattomuotoa noudattavalla tavalla. Puurakentieden ja

Korjattu vesikatto. Räystäskourujen ja reunojen alueita lukuun ottamatta käytettiin vanhaa kuparia.

betonin väliin laitettiin huopakermi. Puurunko laudoitettiin pontatulla laudalla ja aluskatteeksi asennettiin bituminen kermi. Nyt vesikatossa on kaksinkertainen kate aiemman yhden sijasta. Valmiissa kuparikatossa käytettiin vanhaa että uutta kuparipeltiä. Kuparilevyt olivat ennen ulottuneet harjalta alas räystäskourulle saakka, mutta nyt kupari uusittiin katon reunalla sivun suuntaisesti. Kiinnitys on tehty vanhan mallin mukaan kuparisilla kiinnityslistoilla.

KALUSTUS JA VALAISTUS

Lähtökohta

Lyhty kuului niihin tiloihin, joiden kalustus toteutettiin pääosin Aallon toimiston suunnitelmin ja Artekin kalustein. Siitä millainen kalustus alun perin oli ollut, ei kuitenkaan ole täyttä varmuutta ajankohtaan ja hankintoihin liittyvän sekavan tilanteen vuoksi. Lyhdyn kalustukseen kuuluu kolmenlaisia pöytiä, joista Y-jalkaiset sekä pyöreät pöydät ovat alkuperäisiä. Alkuperäisiä ovat myös osa tuoleista, joita on hankittu tilaan myöhemmin lisää. Muutamia vanhimpia huonekaluja on siirretty tiedemuseon kokoelmiin. Tilaan oli hankittu uusia kalusteita kun tila siirtyi ruokailutilasta kokouskäyttöön.

Varhaisimmat valokuvat Lyhdyssä 1960-luvulta osoittavat, että tilan alkuperäiseen valaistukseen kuului kahdenlaisia kattovalaimia. Näitä kultaisia A330-valaisimia ja "mehiläispesiksi" kutsuttuja A332 valaisimia on tilassa edelleen.

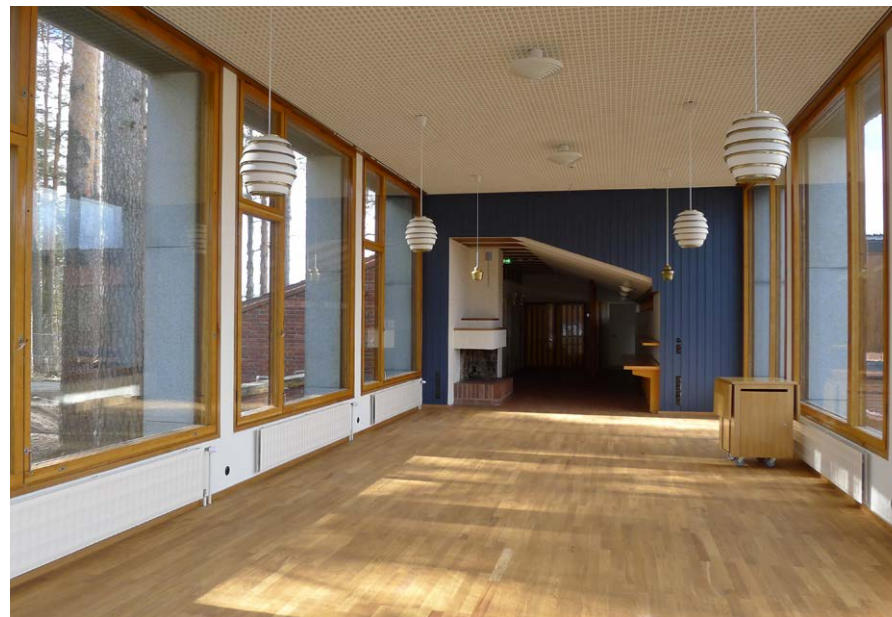
Toimenpiteet

Kalusteet päädyttiin kunnostamaan pienimmissä erissä. Ensimmäisenä kunnostukseen pääsivät rakennuksen kiinteät kalusteet ja seuraavaksi oli tarkoitus kunnostaa Lyhdyn tuolit. Lyhdyn tuoleista osa oli vanhoja saarnituoleja ja osa uudempia koivutuoleja. Tuolimallin selkänöjan kaareva rakenne ei ollut kestänyt vuosikymmenten käyttöä ja osoittautui vaikeaksi korjata. Puuseppä Erkki Toivainen teki mallikorjauksen, jossa halkeilleet kaaret korjattiin liimaamalla jyrskytyihin uriin vanerista leikatut kaaripalat, joiden viilut olivat tuolin viiluihin nähden poikittaiset. Tämä lisäsi kaarien jäykkyyttä ja kestävyyttä. Paikkakohdan pinnalle liimattiin saarniviilut.

Valaisimet puhdistettiin ja kunnostettiin. Eri vuosikymmeninä otetut kuvat osoittavat että valaisinten paikat ovat muuttuneet usein. Nyt kaksi kultaisen väristä A330 valaisinta sijoitettiin aulan puoleiseen pätyyn. Lisäksi katossa oli myöhemmin lisättyjä Ornon kattovalaisimia, jotka myös säilytettiin.

Lyhdyn tuolien korjaustavan mallityö.

Lyhdyn kunnostetut valaisimet: etualalla "mehiläispesät", sinisen seinän vieressä kultaiset kellot ja katossa Ornon kattovalaisimet. AV-laitteet ja kokoustekniikkaa on sijoitettu pyörillä varustettuun viilupinnoitettuun kaappiin.

Lyhdyn eteisessä olevia, peruskorjauksessa kunnostettuja kiinteitä kalusteita eli seinään kiinnitetty tarjoilupöytä ja sen yläpuolella oleva hylly.

Lyhdyn korjauksen ja entisöinnin vaiheita:

Lyhty talvella 2013 vesivahingon tapahtumisen aikaan.

Pintamateriaalien purkutyöt.

Ekspandoitu korkkilevyeriste oli kiinnitetty betonipintaan bitumilla tai liimalla. Materiaalissa oli mikroibivaurioita.

Lyhty purkutöiden loppuvaiheessa. Tämän jälkeen irrotettiin vielä karmit ja purettiin vielä seinien puurungon rakenteita.

Uusia rakenteita tekeillä: katossa levytys, lattialla epoksikäsittely ja vesiputkien kourut, seinille teipataan höyrynsulkumuovia.

Lyhty peruskorjauksen valmistuttua keväällä 2015. Näkyvimvät muutokset ovat parketti ja korkeammalle ripustetut valaisimet sekä uudet pistorasiat.

V PÄÄTÄNTÖ

Rakennuksen peruskorjaustyöt alkoivat toukokuussa 2014 ja työt valmistuivat noin vuotta myöhemmin huhtikuussa 2015. Rakennustöiden vastaanottokokous pidettiin 28.4.2015. Pihatöitä jatkettiin vielä alkukesän 2015 aikana. Lozzin peruskorjauksen valmistumisen lähestyessä käynnistyi viereisen Ylioppilastalo Ilokiven peruskorjaustyöt. Molempien rakennusten peruskorjaustöiden vuoksi Ilokiven ja Lozzin välinen alue on ollut läpikululta suljettuna vuodesta 2014 lähtien ja niiden välinen piha-alue vuorolla molempien hankkeiden työmaa-alueella. Lozzin ja Lyhdyn huonekalujen kunnostus päätettiin toteuttaa pienemmissä erissä. Myös piha-alueiden kunnostustyöt jakaantuvat usealle kesälle Kampuksen kentän ympäristössä ja Ilokiven korjauksen valmistuttua myös Lozzin harjunpuoleisella alueella.

Ravintola Lozzi avasi ovensa peruskorjauksen jälkeen suunnitelmien mukaan kesäkuun ensimmäisenä päivänä. Samoihin aikoihin Ravintola Ilokivi sulki ovensa ja muutti kesällä kirjastoon samoihin tiloihin, joissa ravintola Lozzi 2 oli toiminut Lozzin korjauksen ajan. Lozzi ja Ilokivi ovat Seminaarinmäen kaksi suurinta opiskelijaravintolaa, joten niiden toiminnan merkitys on alueella suuri. Johtuen Seminaarinmäen korjaushankkeista, molempien asiakkaisiin on vuosien ajan kuulunut myös paljon rakennustyömaiden työntekijöitä.

Lozzin rakenteista löytyi korjauksen aikana joitakin vaurioituneita materiaaleja, pääasiassa puutteellisesta vedeneristyksestä tai kapillaarikatkosta johtuvia riskirakenteita ja rakennusaikaisia purkamatta jääneitä muottilaudoituksia. Suurimman sisäisen rakenteellisen muutoksen koki Lyhty, jonka kaikki lämmön- ja vedeneristekerrokset sekä lähes kaikki puurakenteet on uusittu. Pintamateriaalien säilyttäminen, kuten katon puuristikon kunnostaminen, ovat kuitenkin mahdollistaneet korjaukset turmelematta tilan rakennustaiteellista arvoa.

Rakennuksen keittiö- ja sosiaalitalat uudistuivat korjauksessa täysin. Ensimmäisen kerroksen työhuoneiden yhdistämisen ansiosta rakennuksessa on nyt isompi ko-

koushuone, jonka koko ja tekninen varustus mahdollistavat aiempaa monipuolisemman käytön. Sen uusi kalustus jäi hankittavaksi peruskorjauksen jälkeen ja tavoitteeksi asetettiin löytää kalusteet, jotka mahdollisuuksien mukaan ovat Artekin tuotantoa rakennuksen muiden kalusteiden tavoin.

Rakennuksen tärkeimmiksi määriteltyjen tilojen restaurointi toteutui suunnitelmien mukaan. Ulkoisesti havaittavat muutokset tiloissa ovat pieniä ja alkuperäisiä materiaaleja on säilytetty kunnostaen. Osittain uusittu valaistus kunnioittaa rakennuksen menneitä vaiheita ja rakennuksen yhtenäistä linjaa valkoisista valaisimista. Tiloihin tehdyt suuremmat uudistukset on toteutettu joko huomaamattomasti tai alkuperäisiä materiaaleja ja muotokieltä kunnioittaen.

Osa korjauksessa tehdyistä toimenpiteistä oli kokonaan tai osittain palauttavia. Näitä olivat esimerkiksi eripituisten naulakoiden toteuttaminen eteiseen, apukeittiön ruokasalin puolelle tehdyn laajennuksen purkamisen sekä keittiön oven palauttaminen lastauspihalle. Myös terassilla ulkoseinien laatoituksen vaihtaminen vanhan mallin mukaan valmistettuihin savilaattoihin on merkittävässä määrin palauttanut terassialueen lähemäs alkuperäistä asuaan.

Rakennuksen esteettömyyttä parannettiin lisäämällä rakennukseen uusi henkilöhissi ja esteetön WC ensimmäiseen kerrokseen. Näiden rakentaminen arkkitehtonisesti merkittäviiin tiloihin suunniteltiin huolellisesti, jotta muutokset eivät turmelisi tilan luonnetta. Kulkua terassin ja ruokasalin välillä on helpotettu tekemällä terassin pintaan kumpare pariovien eteen. Suunnitteluvaiheessa hahmotellut kaidet rakenteet terassille ja Lyhdyn luiska jätettiin loppujen lopuksi toteuttamatta, sillä niitä ei katsottu välttämättömiksi toteuttaa ja niiden vaikutus rakennuskokonaisuuteen sai

kritiikkiä niin Museoviraston kuin Alvar Aalto -säätiön suunnalta.

Talotekniikan päivityksessä on mahdollisuuksien mukaan hyödynnetty alkuperäistä ilmanvaihtojärjestelmää. Ruokasalissa uusi järjestelmä asennettiin osittain vanhojen putkien sisään. Lyhtyyn ja sen eteistiloihin ei asennettu koneellista ilmastointia vaan ilmanvaihto perustuu alkuperäiseen painovoimaiseen ilmanvaihtojärjestelmään. Uudet ilmanvaihtokonehuoneet on onnistuneesti toteutettu huoltomuurin taakse tai maan alle näkymättömiin. Poikkeuksen muodostaa uusi poistoilmapiippu, joka valituista materiaaleistaan huolimatta on selvästi erottuva uusi elementti Lozzin ja Ilokiven välisessä tilassa, ja joka tietyistä suunnista katsottaessa peittää näkymää ravintolan terassille.

Keväällä 2016 rakennuskokonaisuuden toinen pääty eli Philologica on tyhjiällä siellä väliaikaisesti toimivaa Ilokiven työmaatoimistoa lukuun ottamatta. Rakennuksen tuleva käyttö ja suunnitelmat eivät ole varmistuneet. Lähitulevaisuudessa toteutettavan korjaus/muutostyön toteutuksessa Lozzin peruskorjaushankeen materiaalit, dokumentointi mukaan lukien, ovat toivottavasti suu- reksi avuksi ja hyödyksi suunnittelu- ja toteutusvaiheessa.

Lyhty keväällä 2015.

LÄHTEET

Arkistolähteet

Alvar Aalto -museon arkisto.

Jyväskylän yliopiston tiedemuseon valokuva-arkisto.

Suomen Yliopistokiinteistöt Oy:n rakennuspiirustusarkisto.

Painetut lähteet

Neuvonen, Petri; Mäkiö, Erkki & Malinen, Maarit (2002) Kerrostalot 1880-1940. Helsinki: Rakennustieto Oy.

Neuvonen, Petri (2006) Kerrostalot 1880–2000 - arkkitehtuuri, rakennustekniikka ja korjaaminen. Helsinki: Rakennustieto Oy.

Lamberg, Marko (toim.) (2004) Nuoruus ja toivo. Jyväskylän yliopiston ylioppilaskunta 1934-2003. Jyväskylä: Kampus kustannus, JYY:n julkaisusarja 70.

Lukkarinen, Päivi (1994) Alvar Aallon kasvatusopillinen korkeakoulu. Menneitten motiivien kiteytymä. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

Painamattomat lähteet

Malmberg, Jonas (2014) Jyväskylän kasvatusopillinen korkeakoulu. Lyhty, Lozzi ja Naatti. Ravintola- ja asuntorakennukset. Rakennushistoriallinen selvitys. Helsinki: Alvar Aalto -säätiö.

Peruskorjauksen hankeaineisto

Arkkitehtitoimisto Mustonen Oy / suunnittelukuvat

Ramboll Finland Oy / suunnittelukuvat

Protacon Oy / suunnittelukuvat

Insinööritoimisto Mittatyö Timo Holopainen Ky / suunnittelukuvat

Kokouspöytäkirjat, lausunnot, hankesuunnitelma, tutkimustulokset ym. hankeaineisto

